

การศึกษาแนวทางการพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยว
ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน ๑

โดย

เจริญฤทธิ์ สงวนสัตย์
รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๗
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๗ – ๒๕๕๘

บทคัดย่อ

เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด

ภาคเหนือตอนบน ๑

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

ผู้วิจัย นายเจริญฤทธิ์ สงวนสัตย์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๕๗

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ มีความได้เปรียบของธรรมชาติ และ เอกลักษณ์ของวัฒนธรรมล้านนาที่โดดเด่น โบราณสถานเมืองเก่าทางประวัติศาสตร์ และมีความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว มีผู้ประกอบการภาคการท่องเที่ยวที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในด้านการจัดการการท่องเที่ยว อีกทั้งจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นศูนย์กลางของกลุ่มจังหวัด มีที่ตั้งเหมาะสมและมีโครงข่ายการคมนาคมเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน พร้อมทั้งจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ดังนั้น การศึกษาถึงรูปแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน และก่อให้เกิดกระจายรายได้การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ อย่างเป็นรูปธรรม จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนราชการและภาคเอกชน สำหรับการกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวและกระจายรายได้แก่จังหวัดภายในกลุ่มจังหวัด

การศึกษาครั้งนี้ กำหนดของเขตเฉพาะพื้นที่ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน และแม่ฮ่องสอน ในประเด็นของการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ แหล่งวัฒนธรรม และแหล่งความสนใจพิเศษ ซึ่งพบว่า การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ การส่งเสริมส่งเสริมให้รักษาวัฒนธรรม วิถีชีวิต ที่เป็นเสน่ห์ของล้านนาอย่างจริงจัง การเพิ่มจำนวนบุคลากรภาคบริการท่องเที่ยว พัฒนาบุคลากรในภาคบริการท่องเที่ยวด้านทักษะภาษา ความรู้และทักษะการให้บริการ และปลูกฝังจิตสำนึกในการให้บริการ ตลอดจนการเป็นเจ้าบ้านที่ดี จะสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยว นอกจากนี้ การสร้างความต่อเนื่องของนโยบายและการบูรณาการปฏิบัติของส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน จะทำให้เกิดการพัฒนาและกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวแก่จังหวัดภายในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

กล่าวโดยสรุป การพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ควรดำเนินการในด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม ภายใต้หลักธรรมาภิบาล ที่ดี โดยการพัฒนาแบบยั่งยืน มุ่งเน้นให้เกิดการพึ่งพาซึ่งกันและกันของสังคมและสิ่งแวดล้อม เกิดความสมดุลระหว่างการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาเศรษฐกิจ เกิดความเท่าเทียมและเป็นธรรมในด้านเศรษฐกิจและสังคม

คำนำ

เอกสารวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน ๑ ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้มีความสนใจที่จะศึกษาถึงการพัฒนากการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน และเป็นเครื่องมือสำหรับการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ข้อมูลที่เป็นผลของการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ หรือประยุกต์ใช้สำหรับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนารายได้และคุณภาพชีวิต ในเขตพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสูง เนื่องจากมีความได้เปรียบในด้านต่างๆ อาทิเช่น ด้านธรรมชาติ เอกลักษณ์ของวัฒนธรรมล้านนา โบราณสถานทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนมีความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก มีการพัฒนาและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาโครงสร้าง ระบบการขนส่งสาธารณะ การรักษาวัฒนธรรมวิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อม การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและสถานประกอบการ รวมทั้งการใช้กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ภายใต้หลักธรรมาภิบาลที่ดี โดยการพัฒนาแบบยั่งยืน ซึ่งผู้วิจัยหวังว่า การวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ต่อไป และหากมีข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขออ้อมรับทุกประการ

ขอขอบคุณ ส่วนราชการ ผู้ประกอบการ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ที่เห็นความสำคัญตลอดเวลาให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง บรรดาผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ ที่มีส่วนให้เกิดความสำเร็จและความสมบูรณ์ของเอกสารวิจัยฉบับนี้

(นายเจริญฤทธิ์ สงวนสัตย์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตรป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๑

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
คำนำ	ข
สารบัญ	ค
สารบัญตาราง	ง
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
ขอบเขตของการวิจัย	๕
ข้อจำกัดของการวิจัย	๗
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๘
คำจำกัดความ	
บทที่ ๒ แนวคิดด้านการท่องเที่ยว และการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน	๙
แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยว	๙
แนวคิด ๗ ประการ เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (๗ Greens Concept)	๑๕
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๑
บทที่ ๓ การศึกษาการพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยว	
ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑	๓๑
เปรียบเทียบสถานการณ์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑	
ตั้งแต่ ปี ๒๕๕๕ ถึง ปี ๒๕๕๗	๓๑
ยุทธศาสตร์การพัฒนาการตามแนวทางของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ	
พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘	๔๗
แผนพัฒนาการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑	
พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐	๔๙

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
สรุปภาพรวมการพัฒนาด้านการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของ กลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนบน ๑ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ ถึง ปี ๒๕๕๗	๕๕
ผลการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ต่อการพัฒนาและการกระจายรายได้รายได้ การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑	๖๐
ปัญหาที่ส่งผลต่อการพัฒนาและการกระจายรายได้รายได้ การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน ๑	๖๕
สรุป	๗๐
บทที่ ๔ แนวแผนการพัฒนาและการกระจายรายได้การท่องเที่ยว ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑	๗๔
ส่วนที่ ๑ แนวนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนบน ๑	๗๕
ส่วนที่ ๒ รูปแบบและโครงสร้างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว และการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑	๘๘
ส่วนที่ ๓ ข้อจำกัดและปัญหาต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑	๙๘
สรุป	๑๐๑
บทที่ ๕ สรุป และข้อเสนอแนะ	๑๐๕
สรุป	๑๐๕
ข้อเสนอแนะ	๑๐๗
บรรณานุกรม	๑๐๕
ภาคผนวก	๑๑๒
แบบสอบถาม	๑๑๓
ประวัติย่อผู้วิจัย	๑๓๘

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๑-๑	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทย และรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศไทย พ.ศ.๒๕๕๐ – ๒๕๕๕(ม.ค.-มิ.ย.)	๒
๑-๒	แสดงรายงานเปรียบเทียบรายได้จากการเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวเดือนมกราคม -สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๗	๔
๑-๓	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ระหว่าง พ.ศ.๒๕๕๑ – ๒๕๕๕ (หน่วย : คน)	๖
๑-๔	แสดงขนาดกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัด	๗
๓-๑	แสดงสัดส่วนนักท่องเที่ยวแยกตามประเภท ระหว่างเดือนมกราคม – กันยายน พ.ศ.๒๕๕๗	๓๒
๓-๒	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ จำแนกตามประเภทของผู้มาเยี่ยมชม พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๕๗	๓๓
๓-๓	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ จำแนกตามประเภทของผู้มาเยี่ยมชม เปรียบเทียบ ๓ ไตรมาสแรกของ พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๗	๓๕
๓-๔	แสดงสภาพปัญหาด้านการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑	๔๓
๓-๕	แสดงข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑	๕๘

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๓-๑	แสดงสัดส่วนนักท่องเที่ยวระหว่างเดือนมกราคม – กันยายน พ.ศ.๒๕๕๗	๓๒
๓-๒	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ จำแนกรายจังหวัด ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๕๖	๓๔
๓-๓	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยว จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๕๓ – ๒๕๕๗	๓๖
๓-๔	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๕๓ – ๒๕๕๗	๓๘
๓-๕	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยว จังหวัดลำพูน ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๕๓ – ๒๕๕๗	๔๐
๓-๖	แสดงความเชื่อมโยงระหว่างวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ เป้าหมาย พันธกิจ และยุทธศาสตร์	๔๕
๓-๗	แสดงประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ : ส่งเสริมการฟื้นฟูและอนุรักษ์แบบองค์รวม เพื่อสร้างสรรค์บรรยากาศที่สวยงามมีเสน่ห์	๕๒
๓-๘	แสดงประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ : ส่งเสริมการสร้างสรรค์สินค้าและบริการ ให้โดดเด่นและมีคุณค่า มุ่งเน้นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ หัตถ์สร้างสรรค์ ศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยว	๕๓
๓-๙	แสดงประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ : ยกระดับการพัฒนาการค้าการลงทุนฯ	๕๔
๓-๑๐	แสดงการแบ่งเขตตรวจราชการระดับสำนักนายกรัฐมนตรี ตามการบริหารงาน แบบบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด	๕๕
๔-๑	แสดงกรอบแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑	๖๕
๔-๒	แสดงความเชื่อมโยงระหว่างวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ เป้าหมาย พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗	๖๖
๔-๓	แสดงการกำหนดแนวนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ การท่องเที่ยว	๖๗
๔-๔	แสดงการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสำหรับกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑	๘๕

สารบัญแนภาพ (ต่อ)

หน้า

แนภาพที่

- ๔-๕ แสดงโครงสร้างการบูรณาการรูปแบบการบริหารจัดการ การพัฒนา
การท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของ
กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

๕๐

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง มีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยอย่างมาก เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ การสร้างงาน และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค เพื่อให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ และเกิดการเติบโตอย่างมีคุณภาพ ยั่งยืน สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๕๒ ให้การท่องเที่ยวเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) (สถานการณ์และแนวโน้มด้านการท่องเที่ยว แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๕-๒๕๕๙, ออนไลน์, ๒๕๕๗)

จากการศึกษาพบว่าโครงสร้างการตลาดและแนวโน้มการท่องเที่ยวโลก มีการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ดังนี้

๑. การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว กล่าวคือ องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: UNWTO) ได้พยากรณ์ว่า เมื่อถึงปี พ.ศ.๒๕๖๓ จะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจำนวน ๑,๖๐๐ ล้านคน ภูมิภาคที่มีแนวโน้มเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม คือ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และแปซิฟิก และกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

๒. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการตลาด คือ กลุ่มประเทศ BRIC (บราซิลรัสเซีย อินเดีย และจีน) มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีศักยภาพในการส่งออกนักท่องเที่ยวในอนาคต

๓. การแข่งขันด้านการท่องเที่ยวสูงขึ้น

๔. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลก คือ นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

๕. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ นักท่องเที่ยวรุ่นใหม่มีแนวโน้มที่จะใช้ข้อมูลท่องเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ตเพื่อทำการสืบค้น และเปรียบเทียบราคามากขึ้น

ในภาพรวมนักท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนี้

๑. พฤติกรรมผู้บริโภคปรับเปลี่ยนไปตามสภาพเศรษฐกิจ กล่าวคือ ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวัง

๒. นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวระยะใกล้ โดยอาจเลือกเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศหรือภายในภูมิภาคเดียวกันมากขึ้น

๓. นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มสนใจการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Spiritual Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) เป็นต้น

๔. กระแสของความสนใจและใส่ใจในสุขภาพและการออกกำลังกาย ทำให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) มีแนวโน้มได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว

๕. กระแสความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม กำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว และมีแนวโน้มมากขึ้น

สำหรับการท่องเที่ยวประเทศไทยแม้ต้องเผชิญกับความเสี่ยงและวิกฤตในหลายด้าน แต่มีความได้เปรียบด้านการท่องเที่ยว มีทรัพยากร พื้นฐานด้านการท่องเที่ยวหลากหลาย กระจายอยู่ในทุกจังหวัด และมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีความสวยงามติดระดับโลก มีเอกลักษณ์ต่างจากภูมิภาคอื่น โดยรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศไทย แสดงในตารางที่ ๑-๑

ตารางที่ ๑-๑ แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทย และรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศไทย พ.ศ.๒๕๕๐ – ๒๕๕๕(ม.ค.-มิ.ย.)

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ (ล้านคน)	รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	GDP (ล้านบาท)	% ของ GDP
๒๕๕๐	๑๔.๕	๕๔๗,๘๐๐	๘,๔๘๕,๒๐๐	๖.๔๕๖
๒๕๕๑	๑๔.๕	๕๗๔,๕๐๐	๙,๑๐๒,๘๐๐	๖.๓๑๑
๒๕๕๒	๑๔.๐	๕๑๐,๓๐๐	๙,๐๔๗,๖๐๐	๕.๖๔๐
๒๕๕๓	๑๕.๘	๕๙๒,๗๙๔	๑๐,๑๐๔,๘๐๐	๕.๘๖๖
๒๕๕๔	๑๕.๑	๗๗๔,๐๓๓	๑๐,๕๓๙,๔๐๐	๗.๓๔๔
๒๕๕๕* ม.ค.-มิ.ย.	๑๐.๕	๔๕๙,๐๖๗	๑๑,๕๗๒,๓๐๐	๓.๙๖๗

หมายเหตุ * ประมาณการ ณ วันที่ ๒๐ ก.พ. ๒๕๕๕

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

จากตารางที่ ๑-๑ การท่องเที่ยวสร้างรายได้ในปี พ.ศ.๒๕๕๔ จำนวน ๗๗๔,๐๓๓ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๗.๓๔๔ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

ด้านสถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนของไทยนั้น ถือได้ว่าเป็นภูมิภาคที่มีจุดเด่นทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาวจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จากปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ภาคเหนือตอนบนมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวรวมทั้งสิ้น ๗,๕๔๑,๐๑๗ คน (กรมการท่องเที่ยว, ออนไลน์, ๒๕๕๔) แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน ๕,๔๐๒,๕๖๖ คน และนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน ๒,๕๓๘,๑๐๑ คน โดยในปี พ.ศ.๒๕๕๓ นักท่องเที่ยวชาวไทยมีจำนวนถึง ๗,๕๕๕,๗๗๘ คน โดยมีอัตราการเติบโตเพิ่มสูงขึ้นจากปี พ.ศ.๒๕๔๗ ส่วนจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในเขตภาคเหนือตอนบนปี พ.ศ.๒๕๕๓ มีจำนวน ๒,๓๑๐,๘๑๘ คน หรือมีอัตราการเติบโตลดลง เมื่อเทียบกับปี พ.ศ.๒๕๔๗ และปี พ.ศ.๒๕๕๐

ด้านสถานการณ์การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ซึ่งประกอบไปด้วยจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน ซึ่งเป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทั้งในระดับชาติและนานาชาติ และเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงไปยังกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ปัจจัยดึงดูดการท่องเที่ยว ได้แก่ จุดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติ ป่าเขา ศิลปวัฒนธรรม และความเป็นมิตรไมตรีของคนในพื้นที่

จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดรวมชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาเยือนภาคเหนือตอนบนมีทั้งสิ้น ประมาณ ๗.๐๕ ล้านคนต่อปี (สถานการณ์และแนวโน้มของธุรกิจท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบน, ออนไลน์, ๒๕๕๕) นักท่องเที่ยวที่มาเยือนกลุ่มภาคเหนือตอนบน ๑ ที่มีสัดส่วนสูงสุดคิดเป็นร้อยละ ๖๕ หรือคิดเป็นจำนวนนักท่องเที่ยวประมาณ ๔.๕ ล้านคนต่อปี โดยส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวต่างชาติที่สำคัญ ได้แก่ ยุโรป (เยอรมัน ฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร) ร้อยละ ๔๖ เอเชีย (ญี่ปุ่น ไต้หวัน สิงคโปร์) ร้อยละ ๒๒ และสหรัฐอเมริกา ร้อยละ ๑๕

ด้านรายได้จากการท่องเที่ยวนี้ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ มีรายได้และจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดเมื่อเทียบกับกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนทั้งหมด ในปี ๒๕๕๓ ภาคเหนือตอนบนมีรายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ ๕๕ ล้านบาทต่อปี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ออนไลน์, ๒๕๕๕) โดยกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ มีสัดส่วนของรายได้สูงสุดคิดเป็นประมาณร้อยละ ๗๑ ของรายได้จากการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบนทั้งหมด หรือมีรายได้ประมาณ ๔๒.๒ ล้านบาท จังหวัดท่องเที่ยวหลักที่สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวสูงในกลุ่มภาคเหนือตอนบน ได้แก่ เชียงใหม่ ร้อยละ ๖๗ รองลงมาได้แก่ ลำปาง ร้อยละ ๒ และแม่ฮ่องสอน ร้อยละ ๑.๗ ของกลุ่มภาคเหนือตอนบน ตามลำดับ

และเมื่อพิจารณารายได้จากการเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ.๒๕๕๗ ตั้งแต่เดือนมกราคม - สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ นั้น พบว่า กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ทั้งหมดมีรายได้จากการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ ๔.๘๘ ของรายได้จากการท่องเที่ยวทั่วประเทศ จำแนกเป็นรายได้จากจังหวัดเชียงใหม่ ร้อยละ ๔.๓๕ รายได้จากจังหวัดลำพูน ร้อยละ ๐.๑๒ รายได้จากจังหวัดลำปาง ร้อยละ ๐.๒๒ และรายได้จากจังหวัดแม่ฮ่องสอน ร้อยละ ๐.๒๐ (ศูนย์วิจัยด้านตลาดการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ออนไลน์, ๒๕๕๗) ตามตารางที่ ๑-๒

ตารางที่ ๑-๒ แสดงรายงานเปรียบเทียบรายได้จากการเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว เดือนมกราคม - สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๗

ปี ๒๕๕๗	รายได้จากการเยี่ยมชม (ล้านบาท)								
	ทั่วประเทศ	เชียงใหม่	%จาก ประเทศ ไทย	ลำพูน	%จาก ประเทศ ไทย	ลำปาง	%จาก ประเทศ ไทย	แม่ฮ่องสอน	%จาก ประเทศ ไทย
ม.ก.	๑๐๖,๖๖๘.๘๒	๔,๖๒๒.๔๘	๔.๓๓	๑๖๓.๘๕	๐.๑๕	๑๗๔.๒๒	๐.๑๖	๓๘๒.๐๔	๐.๓๖
ก.พ.	๑๐๐,๕๑๒.๔๗	๔,๓๔๕.๖๓	๔.๓๑	๑๔๒.๐๔	๐.๑๔	๑๕๖.๓๘	๐.๑๕	๒๖๐.๔๒	๐.๒๖
มี.ก.	๑๐๗,๗๔๕.๗๓	๓,๕๗๒.๓๕	๓.๖๕	๑๓๑.๕๕	๐.๑๒	๑๕๑.๔๔	๐.๑๔	๑๘๖.๕๕	๐.๑๗
เม.ย.	๕๕,๕๒๒.๖๓	๔,๒๔๘.๐๗	๔.๒๗	๘๔.๕๗	๐.๑๕	๒๐๔.๐๑	๐.๒๐	๑๕๕.๑๓	๐.๑๖
พ.ค.	๕๐,๕๓๘.๕๓	๔,๓๓๘.๐๔	๔.๗๕	๘๔.๘๓	๐.๑๕	๒๐๐.๕๑	๐.๒๒	๒๐๕.๑๘	๐.๒๓
มิ.ย.	๘๔,๓๕๗.๗๑	๔,๒๓๘.๕๕	๕.๐๒	๗๕.๒๕	๐.๐๙	๑๘๗.๓๓	๐.๒๒	๑๖๒.๕๕	๐.๑๙
ก.ค.	๕๒,๔๓๕.๒๖	๓,๕๕๒.๘๒	๓.๘๕	๑๑๕.๓๗	๐.๑๒	๓๕๒.๘	๐.๔๒	๗๒.๖๕	๐.๐๘
ส.ค.	๑๐๔,๒๖๓.๐๖	๔,๘๓๓.๐๓	๔.๖๔	๑๑๒.๖๔	๐.๑๑	๒๗๕.๐๕	๐.๒๖	๑๑๕.๑๘	๐.๑๑
รวม	๗๘๖,๔๕๒.๒๑	๓๔,๑๕๕.๐๕	๔.๓๕	๕๑๔.๕๘	๐.๑๒	๑,๗๔๑.๗๔	๐.๒๒	๑,๕๕๒.๑๔	๐.๒๐

ที่มา : ศูนย์วิจัยด้านตลาดการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ออนไลน์, ๒๕๕๗

รายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ ๑ ใน ๔ เป็นการซื้อสินค้าและของที่ระลึกแต่มีแนวโน้มลดลงต่อเนื่อง สาเหตุส่วนหนึ่งเป็นเพราะการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว สัดส่วนรายได้จากค่าที่พัก ค่าอาหารเครื่องดื่ม และค่าบริการเดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวภาคเหนือต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ออนไลน์, ๒๕๕๕)

แม้ว่าการท่องเที่ยวจะสร้างรายได้จำนวนมาก แต่ก็ไม่สามารถกำหนดได้ว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้นนั้นกระจายไปสู่กลุ่มใด และมีความเท่าเทียมกันหรือไม่ รวมถึงจะสามารถพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนได้อย่างไร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดความ

ยั่งยืน และศึกษาถึงการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ เพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ หรือประยุกต์ใช้สำหรับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑
๒. การศึกษารูปแบบการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑
  ๑. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

ขอบเขตของการวิจัย

๑. แผนการดำเนินงาน
  - กำหนดแผนในการดำเนินงาน ดังนี้
    - ๑.๑ รวบรวมข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ และการพัฒนาการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ รวมถึงข้อมูลการกระจายรายได้การท่องเที่ยว
    - ๑.๒ สร้างแบบสอบถาม
    - ๑.๓ เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม สอบถามผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ และผู้ใช้บริการการท่องเที่ยว
    - ๑.๔ วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการศึกษา ซึ่งหากข้อมูลจากแบบสอบถามมีความผิดพลาด จะเก็บรวบรวมเพิ่มเติมให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา
    - ๑.๕ จัดทำและนำเสนอรายงาน

๒. ขอบเขตของการวิจัย

- ในการศึกษาครั้งนี้ มีขอบเขตประชากร ขนาดตัวอย่าง และขอบเขตเนื้อหา ดังนี้
- ๒.๑ ขอบเขตประชากรและขนาดตัวอย่าง

ประชากรที่จะทำการศึกษา แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ ๑) กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ และ ๒) กลุ่มที่ใช้ในการศึกษา

การกระจายรายได้การท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ให้บริการการท่องเที่ยว หรือนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

ขนาดตัวอย่าง

กลุ่มที่ ๑ : กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ตามกรอบแนวคิดเรื่องรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม และผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มที่ ๒ : กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาการกระจายรายได้การท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ให้บริการการท่องเที่ยว หรือนักท่องเที่ยว ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

ตารางที่ ๑-๓ แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน

ระหว่าง พ.ศ.๒๕๕๑ – ๒๕๕๕ (หน่วย : คน)

จังหวัด	๒๕๕๑	๒๕๕๒	๒๕๕๓	๒๕๕๔	๒๕๕๕
เชียงใหม่	๒,๕๕๔,๑๘๕	๒,๓๕๔,๓๘๕	๓,๐๗๕,๐๐๕	๓,๘๕๓,๕๘๓	๔,๕๖๕,๗๒๘
ลำพูน	๓๘,๐๔๗	๓๕,๓๓๘	๖๗,๕๕๕	๑๐๑,๔๑๕	๖๗,๕๕๕
ลำปาง	๒๕๐,๑๐๓	๑๔๕,๖๕๐	๑๕๖,๘๕๔	๒๓๗,๘๔๐	๓๔๕,๗๕๓
แม่ฮ่องสอน	๔๐๕,๐๕๓	๓๕๒,๒๒๕	๓๓๓,๒๕๕	๓๗๖,๗๒๕	๔๗๕,๖๓๓

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๕๐)

กรมการท่องเที่ยว (พ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๕๕) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

ทั้งนี้ เลือกรับจำนวนนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ.๒๕๕๕ เป็นปีฐานในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง และจากตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamanae (สุทฤษฎีไต้ย, ๒๕๕๑) จึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษา ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ ๙๕% และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenient Sampling) โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัด ดังแสดงในตารางที่ ๑-๔

ตารางที่ ๑-๔ แสดงขนาดกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามจังหวัด

จังหวัด	จำนวนนักท่องเที่ยวปี ๒๕๕๕ (คน)*	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
เชียงใหม่	๔,๕๖๕,๗๒๘	๔๐๐
ลำพูน	๖๗,๕๕๕	๓๕๗
ลำปาง	๓๔๕,๗๕๓	๔๐๐
แม่ฮ่องสอน	๔๗๕,๖๓๓	๔๐๐

* ที่มา: กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ออนไลน์, ๒๕๕๖

๒. ขอบเขตเนื้อหา

ในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษารูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ จำแนกตามกลุ่มการท่องเที่ยว ๓ รูปแบบ คือ การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ ภายใต้กรอบแนวคิด ๗ Green concepts และรูปแบบการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ใน ๗ กลุ่ม คือ ค่าที่พัก ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าบริการท่องเที่ยวในพื้นที่ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก และค่าใช้จ่ายอื่นๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ อาจมีข้อจำกัดที่มีผลต่อการดำเนินการวิจัย ได้แก่

๑. ระยะเวลาในการดำเนินการรวบรวมข้อมูล

๒. ขอบเขตการศึกษา ซึ่งต้องดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามประเภทการท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ซึ่งประกอบด้วย ๔ จังหวัด คือ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง และจังหวัดแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว และมีจำนวนมาก

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

๒. ได้ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

๓. ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

คำจำกัดความ

การพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง การปรับปรุงการท่องเที่ยวให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และส่งผลกระทบต่อในเชิงบวกให้เพิ่มสูงขึ้น ภายใต้แนวคิด

๓ ประการ เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (๓) Greens Concept)

การกระจายรายได้ หมายถึง สัดส่วนของการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว จำแนกตามหมวดหมู่ของการให้บริการด้านการท่องเที่ยว ๔ กลุ่ม

ประกอบด้วย ๑) สินค้าและของที่ระลึก ๒) ที่พัก ๓) อาหาร เครื่องดื่ม และ ๔) บริการเดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัด

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

หมายถึง เขตพื้นที่การปกครองภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง และจังหวัดแม่ฮ่องสอน

พื้นที่ทับซ้อน

หมายถึง พื้นที่ซึ่งมีการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อจัดบริการสาธารณะ สงวนหรือคุ้มครอง ในเรื่องต่างๆ โดยส่วนราชการมากกว่าหนึ่งส่วนราชการ ซึ่งการบริหารหรือโครงการใดๆ ในพื้นที่ดังกล่าว ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมาย ซึ่งส่วนราชการนั้นๆ มีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามกฎหมาย ตัวอย่างเช่น อ่างเก็บน้ำเขื่อนแม่จัดสมบูรณ์ชล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จะมีการควบคุมการบังคับใช้กฎหมายโดย กรมเจ้าท่า (พระราชบัญญัติการเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ.๒๔๕๖) กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช (พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๐๕) กรมชลประทาน (พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ.๒๔๘๕) และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๖ พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗)

บทที่ ๒

แนวคิดด้านการท่องเที่ยว และการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ในการวิจัยครั้งนี้ มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน ๑ ประกอบด้วย

๑. แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยว เกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวในประเทศไทย แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยของการท่องเที่ยว

๒. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และแนวคิด ๓ ประการเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

๓. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการขยายตัวของการท่องเที่ยว การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ

มีรายละเอียด ดังนี้

แนวคิดเรื่องการท่องเที่ยว

แนวคิดเรื่องรูปแบบการท่องเที่ยวในประเทศไทย

การท่องเที่ยวในประเทศไทยได้ มีพัฒนาการมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๖๗ สมัยพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระกำแพงเพชรอัครโยธิน ครั้งทรงดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการรถไฟ ซึ่งในครั้งนั้น การท่องเที่ยวในประเทศไทย ยังเป็นการท่องเที่ยวเพื่อชมธรรมชาติและสถานที่ราชการ หรือสถานที่สำคัญที่ชาวต่างประเทศที่เข้ามาในประเทศไทยสร้างขึ้น แต่องค์การการท่องเที่ยวโลก (www.unwto.org) ได้มีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวได้ ๓ รูปแบบหลัก ได้แก่ ๑) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (natural based tourism) ๒) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (cultural based tourism) และ ๓) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (special interest tourism) (วาริษฐ์ มัชฌมบุรุษ, ออนไลน์, ๒๕๕๗) ซึ่งแต่ละรูปแบบสามารถสรุปได้ดังนี้

๑. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (natural based tourism) ประกอบด้วย

๑.๑ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (ecotourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่ง วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมี

กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิด จิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

๑.๒ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (marine ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

๑.๓ การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (geo-tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็นหินผา ลานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อดูความงามของภูมิทัศน์ที่มีความแปลกของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลก ศึกษาธรรมชาติของหิน ดิน แร่ต่างๆ และฟอสซิล ได้ความรู้ได้มีประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อ จิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

๑.๔ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (agro tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรมสวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จและเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้มีประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานความรับผิดชอบต่อ จิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

๑.๕ การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (astrological tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการไปชมปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่เกิด ขึ้นในแต่ละวาระ เช่น สุริยุปราคา ฝนดาวตก จันทรุปราคา และการดูดาวจันทรคติที่ปรากฏในท้องฟ้าแต่ละเดือน เพื่อการเรียนรู้ระบบสุริยจักรวาล มีความรู้ความประทับใจ ความทรงจำและประสบการณ์เพิ่มขึ้น บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อ จิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการร่วมกันอย่างยั่งยืน

๒. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (cultural based tourism)

ประกอบด้วย

๒.๑ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (historical tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้มีความเข้าใจต่อ ประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในท้องถิ่นพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อ จิตสำนึกต่อการรักษามรดกทาง วัฒนธรรมและคุณค่า ของสภาพแวดล้อม โดยที่ประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

๑.๒ การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (cultural and traditional tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ จัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินตื่นตาตื่นใจในสุนทรียะศิลป์เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพพิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

๑.๓ การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (rural tourism / village tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลินได้ ความรู้คู่ผลงานสร้างสรรค์และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยว

๓.รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (special interest tourism)
ประกอบด้วย

๓.๑ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (health tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมเพื่อการพักผ่อนและ เรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายใจได้รับความเพลิดเพลิน และสุนทรียภาพ มีความรู้ต่อการรักษาคุณค่า และคุณภาพชีวิตที่ดี มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน หนึ่ง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนี้บางแห่งอาจจัดรูปแบบเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและความงาม (health beauty and spa)

๓.๒ การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (edu-meditation tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อทัศนศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรัชญาทางศาสนา หากความรู้ สัจธรรมแห่งชีวิตมีการฝึกทำสมาธิเพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้นมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและ วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นอกจากนั้น นักท่องเที่ยวบางกลุ่มมุ่งการเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย เช่น การทำอาหารไทยการนวดแผนไทย รำไทย มวยไทย การช่างและงานศิลปหัตถกรรมไทย รวมถึงการบังคับช้างและเป็นควาญช้าง เป็นต้น

๓.๓ การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (ethnic tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมของชาวบ้าน วัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยหรือชนเผ่าต่าง ๆ เช่น หมู่บ้านชาวไทยโซ่ง หมู่บ้านผู้ไทย หมู่บ้านชาว

กวย หมู่บ้านชาวกะเหรี่ยง หมู่บ้านชาวจีนฮ่อ เป็นต้น เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้นมี คุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น ซึ่งมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดย ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

๓.๔ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (sports tourism) หมายถึงการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อ เล่นกีฬาตามความถนัดความสนใจ ในประเภทกีฬา เช่น กอล์ฟ ดำน้ำ ตกปลา สนุกเกอร์ กระดาน โดคลีน สกีนํ้า เป็นต้น ให้ได้รับความเพลิดเพลินความสนุกสนานตื่นเต้น ได้รับความประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและ วัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

๓.๕ การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (adventure travel) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยว ไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ที่นักท่องเที่ยวเขาไปเที่ยวแล้วได้รับความ สนุกสนานตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย มีความทรงจำ ความปลอดภัย และได้ประสบการณ์ใหม่

๓.๖ การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ (home stay & farm stay) หมายถึง นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการใช้ชีวิตใกล้ชิดกับครอบครัวในท้องถิ่นที่ไป เยือนเพื่อการ เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้รับความประสพการณ์ในชีวิตเพิ่มขึ้น โดยมีจิตสำนึก ต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ในท้องถิ่นที่ยั่งยืน

๓.๗ การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (longstay) หมายถึง กลุ่มผู้ใช้ชีวิตในบ้าน ปลายหลังเกษียณอายุจากการทำงานที่ต้องการมาใช้ชีวิต ต่างแดนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มปัจจัยที่ห้าของ ชีวิตคือ การท่องเที่ยว โดยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเฉลี่ย ๓-๔ ครั้งต่อปี คราวละนาน ๆ อย่าง น้อย ๑ เดือน

๓.๘ การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (incentive travel) หมายถึงการจ้ดนำเที่ยว ให้แก่กลุ่มลูกค้าของบริษัทที่ประสบความสำเร็จ (มีความเป็นเลิศ) ในการขายสินค้านั้นๆ ตาม เป้าหมายหรือเกินเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้แทนบริษัทจำหน่ายรถยนต์ ผู้แทนบริษัทจำหน่าย เครื่องใช้ไฟฟ้า ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องสำอาง จากภูมิภาคหรือจังหวัดต่างๆ ที่สามารถขาย สินค้าประเภทนั้นได้มากตามที่บริษัทผู้แทนจำหน่ายในประเทศตั้งเป้าหมายไว้เป็นการให้รางวัล และจ้ดนำเที่ยว โดยออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าพักรวมและค่าอาหารระหว่างการเดินทางให้กับ ผู้ร่วมเดินทาง เป็นการจ้ดรายการพักรวมตั้งแต่ ๒ - ๓ วัน เป็นรายการนำเที่ยวชมสถานท่องเที่ยวที่ ต่างๆ อาจเป็นรายการนำเที่ยวแบบผสมผสาน หรือรายการนำเที่ยวในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

๓.๙ การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม (MICE หมายถึง M=meeting/I= incentive/ C=conference / E=exhibition) เป็นการจ้ดนำเที่ยวให้แก่กลุ่มลูกค้าของผู้ที่จัดประชุม มีรายการจ้ด

นำเที่ยวก่อนการประชุม (pre-tour) และการจัดรายการนำเที่ยวหลังการประชุม (post-tour) โดยการ
จัดรายการท่องเที่ยวในรูปแบบต่าง ๆ ทั่วประเทศ เพื่อบริการให้กับผู้เข้าร่วมประชุมโดยตรง
หรือสำหรับผู้ร่วมเดินทางกับผู้ประชุม (สามีหรือภรรยา) อาจเป็นรายการท่องเที่ยววันเดียว หรือ
รายการเที่ยวพักค้างแรม ๒ – ๔ วัน โดยคิดราคาแบบเหมารวมค่าอาหารและบริการท่องเที่ยว

๓.๑๐ การท่องเที่ยวแบบผสมผสานเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้จัดการการท่องเที่ยว
คัดสรรรูปแบบการท่องเที่ยวที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นำมาจัดรายการนำเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยว
ได้รับความแตกต่างระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวในระยะ ยาวนานตั้งแต่ ๒ – ๗ วันหรือมากกว่า
นั้นเช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร (eco-agro tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและ
ประวัติศาสตร์ (agro-historical tourism) การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย (eco-adventure travel)
การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและประวัติศาสตร์ (geo- historical tourism) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร
และวัฒนธรรม (agro-cultural tourism) เป็นต้น

นอกจากนี้ในปัจจุบัน การท่องเที่ยวได้พิจารณาจากความต้องการหรือพฤติกรรม
นักท่องเที่ยวเพิ่มเติม ทำให้มีรูปแบบการท่องเที่ยวที่มีแนวคิดใหม่ ขึ้นมาเช่น Green tourism ที่คน
มาท่องเที่ยวจะต้องการอนุรักษ์ธรรมชาติหรือช่วยลดภาวะโลกร้อน เช่น การท่องเที่ยวในเกาะสมุย
หรือ War tourism ที่นักท่องเที่ยวต้องการสัมผัสกับอดีตในสมัยสงคราม เช่น การท่องเที่ยว
สะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรีหรือ Volunteer tourism ที่นักท่องเที่ยวเป็นอาสาสมัครมา
ช่วยทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ในสถานที่และเดินทางท่องเที่ยวต่อ เช่น การที่มีอาสาสมัครมา
ช่วยงานสีนามีในประเทศไทย เป็นต้น

โดยสรุป การท่องเที่ยวในประเทศไทย มีหลากหลายขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของ
นักท่องเที่ยว และขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม ผลของการ
ท่องเที่ยวจะเกิดมิติในแง่บวกหรือลบ ขึ้นอยู่กับนักท่องเที่ยวว่ามีพฤติกรรมอย่างไร

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยของการท่องเที่ยว

ปัจจัยที่กำหนดความต้องการทางการท่องเที่ยว (กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ,
ออนไลน์, ๒๕๕๖) แบ่งได้เป็น ๓ ประเภท ดังนี้

๑. สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction) หมายถึง สิ่งที่สามารถดึงดูดหรือโน้มน้าว
ใจให้เกิดความสนใจปรารถนาที่จะไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยว พื้นที่ที่นักท่องเที่ยวไปเยือน
จะต้องเป็นพื้นที่ที่มีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ในแหล่งท่องเที่ยวจะมีจุดที่เป็นสิ่ง
ดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวจุดหนึ่งหรือหลายจุดก็ได้ ถ้ามีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวหลายจุด
แหล่งท่องเที่ยวนั้นจะมีนักท่องเที่ยวและสนใจนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวกันมาก

สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ คือ

๑.๑ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่ธรรมชาติให้มา (Natural Attraction Factors) คือ ความงามตามธรรมชาติที่สามารถดึงดูดใจคนไปเยือนหรือไปเที่ยวในพื้นที่นั้น เช่น หาดทรายที่สวยงาม สภาพป่า และชีวิตสัตว์ป่า เป็นต้น

๑.๒ สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Historical and Cultural Attraction Factors) เป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นแล้วสามารถดึงดูดใจให้มนุษย์ไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น สิ่งก่อสร้างที่เป็นสถาปัตยกรรม ได้แก่ วัด วัง เมืองโบราณ เป็นต้น วิถีชีวิตจากการกระทำของคน เช่น ตลาดน้ำ ก็เป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่มนุษย์ทำให้เกิดขึ้นมา รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ที่คนเราสร้างขึ้นมา เช่น การแข่งกีฬา การแสดง การจัดเทศกาล เช่นงานเทศกาลอาหาร งานเทศกาลผลไม้ เป็นต้น

๑.๓ สิ่งอำนวยความสะดวก (Facility) หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่รองรับการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปได้ด้วยความสะดวกสบายที่สำคัญมากที่สุด คือ ที่พักแรม ไม่ว่าจะเป็นที่พักในรูปแบบโรงแรม รีสอร์ท บังกะโล เกสต์เฮาส์ สิ่งสำคัญอันดับรองลงมา คือ การบริโภคจึงต้องมีร้านอาหารบริการสำหรับนักท่องเที่ยว ตลอดจนข่าวสารข้อมูลเพื่อการเดินทางไว้บริการนักท่องเที่ยว

๒. การเข้าถึงได้ (Accessibility) หมายถึง การไปถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ คือ ต้องมีการคมนาคมขนส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก

ปัจจัยในการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของแต่ละบุคคลย่อมมีความแตกต่างกันไปตามความพึงพอใจหรือความต้องการที่จะได้รับการไปท่องเที่ยว โดยบางคนต้องการไปท่องเที่ยวธรรมชาติอย่างเดียวแต่บางคนอาจจะต้องการความสะดวกสบายในเรื่องของที่พักหรืออาหาร เป็นต้น

การท่องเที่ยวจึงเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีองค์ประกอบหลัก ๓ ด้าน คือ ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Resource) บริการท่องเที่ยว (Tourism Service) และการตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market of Tourist) แต่องค์ประกอบย่อยๆ ที่มีความสัมพันธ์กันเป็นเหตุและผลซึ่งกันและกัน ความแตกต่างของแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยวจึงอยู่ที่ความแตกต่างในองค์ประกอบย่อยและความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้น (อรนุช ศิลปภูมิพันธ์, ๒๕๔๗) ทั้งนี้ การท่องเที่ยวจึงเป็นปรากฏการณ์ของมนุษย์ที่สร้างปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับสภาพแวดล้อมทั้งที่เป็นธรรมชาติและวัฒนธรรมในการเดินทางไปท่องเที่ยวแต่ละสถานที่

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

องค์การการท่องเที่ยวแห่งโลก (WTO, ๒๐๐๔) ได้ให้คำจำกัดความล่าสุดของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ว่าการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะไม่ใช่เป็นเพียงแค่การท่องเที่ยวขนาดเล็กหรือการตลาดเฉพาะกลุ่ม (Niche tourism segments) หากแต่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะต้องครอบคลุมถึงการตลาดโดยรวมหรือที่เรารู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวแบบมวลชน” (Mass tourism) โดยทั่วไปการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่ให้ความสำคัญต่อการเสมอภาคระหว่างเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงสังคมและวัฒนธรรมของคนทั้งในรุ่นปัจจุบันต่อไปจนถึงคนในอนาคต ดังนั้น หลักการและแนวคิดที่สำคัญของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในคำจำกัดความของ WTO จึงประกอบด้วย

๑. การท่องเที่ยวต้องตระหนักและใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

๒. การเคารพในสังคม วัฒนธรรม และประเพณีของประชาชนพื้นเมือง รวมไปถึงการรู้จักปรับตัวและเข้าใจถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมและประเพณีของแต่ละชุมชน

๓. การสร้างความเจริญมั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนควรก่อให้เกิดการกระจายของรายได้อย่างเป็นธรรมและเข้าถึงแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยว (tourism stakeholder) นอกจากนี้ ยังควรที่จะก่อให้เกิดการจ้างงานและการสร้างรายได้ให้กับชุมชนท้องถิ่น รวมไปถึงการมีส่วนร่วมสำคัญในการช่วยลดความยากจนในท้องถิ่นด้วย

นอกจากการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนจะต้องให้ความสำคัญในด้านสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจแล้ว ยังจะต้องคำนึงถึงความร่วมมือกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในการท่องเที่ยว (Tourism stakeholder) ทุกฝ่าย รวมไปถึงจะต้องสามารถรักษาความพึงพอใจสูงสุดของนักท่องเที่ยว การดำเนินการวางแผนอย่างต่อเนื่อง และที่สำคัญจะต้องมีเครื่องมือดัชนีที่ใช้วัดประสิทธิภาพต่อผลกระทบของการดำเนินการในส่วนต่างๆ เพื่อสามารถนำไปปรับปรุงและแก้ไขเพื่อให้เกิดความยั่งยืนได้ต่อไปในอนาคต

ปัจจัยสำคัญ ๕ ประการ ในการนำมาพิจารณาเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนประกอบด้วย

๑. ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งแวดล้อมต่างๆ ทั้งที่เป็นสิ่งแวดล้อมที่กำเนิดขึ้นมาเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นแล้วสืบทอดต่อกันมา เช่น ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิต ประวัติศาสตร์

๒. นักท่องเที่ยว เป็นกลุ่มคนที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวในฐานะผู้บริโภค ทรัพยากรการท่องเที่ยว มีความต้องการ (Demand) ที่ทำให้คนในแหล่งท่องเที่ยวและกลุ่มนักธุรกิจ

ท้องถิ่นต้องตอบสนอง ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทรัพยากรการท่องเที่ยว และก่อผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้วยเหตุนี้ นักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพจึงจำเป็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

๓. กลุ่มธุรกิจท่องเที่ยว กลุ่มธุรกิจให้ความสำคัญกับธุรกิจการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก และพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว จนอาจจะเลยผลกระทบด้านลบที่อาจจะเกิดขึ้น ถ้าจะให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน กลุ่มธุรกิจนี้จะต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวและเป็นตัวกลางที่จะช่วยคลี่คลายผลกระทบของนักท่องเที่ยว

๔. ชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยว มีบทบาทเป็นทั้งผู้ผลิตทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่น วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีของคนในชุมชน ขณะเดียวกันในชุมชนเองมีบทบาทเป็นผู้ดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยวด้วยเช่นกัน ที่ผ่านมากคนในแหล่งท่องเที่ยวมักเป็นฝ่ายตั้งรับการท่องเที่ยวที่เข้ามา โดยคนในแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมองเห็นผลประโยชน์ในเชิงรายได้ แต่อาจไม่ตระหนักและคาดการณ์ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น นอกจากการตั้งรับกับทรัพยากรที่เปลี่ยนแปลงไปแล้ว คนในชุมชนที่มีแหล่งท่องเที่ยวกลับไม่ได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างยุติธรรม หรืออาจกล่าวได้ว่าคนในชุมชนได้ประโยชน์เพียงส่วนน้อย เมื่อเทียบกับผลกระทบที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจึงให้ความสำคัญกับเรื่องการกระจายผลประโยชน์ให้กับคนในท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกัน ความรักท้องถิ่นเป็นอีกปัจจัยหนึ่ง อยู่ในหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กระบวนการเรียนรู้ในชุมชนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเน้นการให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวที่มีส่วนช่วยอนุรักษ์วิถีชีวิตและทรัพยากรของชุมชน สร้างความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ทำให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการกับทรัพยากรของตนเอง ซึ่งเป็นความสำคัญอย่างยิ่งที่คนในชุมชนจะต้องมีสิทธิเลือกได้ว่าต้องการให้ทรัพยากรของตนเป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือไม่และควรมีรูปแบบเช่นไร

๕. นักวิชาการและสถาบันการศึกษา ได้เข้ามามีบทบาทในการเป็นหน่วยงานสนับสนุน (Facilitator) ที่ช่วยนำความรู้ในทางวิชาการหรือภูมิปัญญาสากลมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าเพื่อยกระดับและคำอธิบายขององค์ความรู้ท้องถิ่น ที่เรียกว่า ภูมิปัญญาให้เป็นองค์ความรู้ที่เป็นสากลได้ และยิ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวได้รับการศึกษาค้นคว้ามากเท่าใด คนในชุมชนนักท่องเที่ยว และกลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยวก็จะเห็นคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยวมากขึ้น นอกจากบทบาทการเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าแล้ว นักวิชาการอาจเข้าไปมีบทบาทในการเป็นวิทยากรช่วยประสานงานและอำนวยความสะดวกให้เกิดการพูดคุยกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

อีกประการหนึ่ง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable Tourism Development) หมายถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมพร้อมกันไป ในขณะที่เดียวกันก็ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม และได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการท่องเที่ยวอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน หลักการจัดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนจึงประกอบด้วยหลักการที่สำคัญอยู่ ๑๐ ประการ(กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน,ออนไลน์,๒๕๕๖) คือ

๑. อนุรักษ์โดยใช้ทรัพยากรอย่างพอดี (Using resource sustainable) หมายถึง ต้องมีวิธีการจัดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่เดิม ทั้งมรดกทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมอย่างเพียงพอ หรือใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้อย่างประหยัดต้องคำนึงถึงต้นทุนอันเป็นคุณค่า คุณภาพของ ธรรมชาติ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วย การอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง การสงวนรักษาคุณภาพของทรัพยากรให้มีคุณค่าต่อชีวิตที่ดี รู้วิธีการใช้ทรัพยากรอย่าง คุ่มค่า ปรับปรุง บำรุงให้เกิดประโยชน์ได้นาน เพิ่มพูน และเสริมสร้างไว้ให้มีมากเพียงพอต่อการ ใช้เพื่อการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม การปรับปรุงและฟื้นฟูทรัพยากรนั้น ต้องคงความเป็นเอกลักษณ์ อย่างดั้งเดิมไว้ให้มากที่สุด เกิดผลกระทบอันเป็นผลเสียน้อยที่สุด โดยการใช้อนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้าน ประยุกต์กับเทคโนโลยีแบบใหม่ การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดอย่างเหมาะสมจะสามารถดำเนิน ธุรกิจได้อย่างยาวนาน

๒. ลดการบริโภคและใช้ทรัพยากรที่เกินความจำเป็นกับการลดของเสีย (Reducing over- consumption and waste) ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันวางแผนการจัดการการใช้ ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพหรือจัดหาทรัพยากรอื่นที่มีคุณสมบัติและมีคุณภาพ เหมือนกันใช้ทดแทนกันได้ เพื่อลดการใช้ทรัพยากรที่หายาก ส่วนการลดของเสีย เช่น ขยะปฏิภูล ต้องหาวิธีการจัดการ โดยการแยกประเภทขยะ ขยะแห่งอาจนำระบบการหมุนเวียนการใช้ การใช้ซ้ำ และการแปรรูปกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Reuse Renew Recycle) ขยะเปียกอาจนำไปทำปุ๋ยอินทรีย์ และนำหมักปุ๋ยจุลินทรีย์ได้

๓. รักษาและส่งเสริมความหลากหลายของธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม (Maintain diversity) ต้องวางแผนขยายรากฐานการท่องเที่ยว โดยการรักษาและส่งเสริมให้มีความ หลากหลายเพิ่มขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรมที่มีอยู่เดิม โดยการเพิ่มคุณค่าและมาตรฐานการบริการ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาในการ ท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้นนานขึ้นหรือกลับไปเที่ยวซ้ำอีก

๔. ประสานการพัฒนาการท่องเที่ยว (Integrating tourism into planning) ต้องมีการ ประสานแผนการพัฒนาในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น (เทศบาล, อบต.) แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาภูมิภาคจังหวัด แผนพัฒนาของกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อให้การพัฒนาการทำงานในสถานที่ท่องเที่ยวเดียวกันมีศักยภาพ เพิ่มมากขึ้น

๕. **นํากรทอ่งเทียวยายฐานะเศรษฐกิจในท้องถิ่น (Supporting local economy)** ต้องประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานรัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยสรรหาความโดดเด่นของทรัพยากรในท้องถิ่นนำไปประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการขายการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวให้มากขึ้น เป็นการสร้างรายจ่ายสู่ประชากรที่ประกอบการในท้องถิ่น

๖. **การมีส่วนร่วมโดยการสร้างเครือข่ายพัฒนาการท่องเที่ยวกับท้องถิ่น (Involving local communities)** ต้องร่วมทำงานกับท้องถิ่นแบบเป็นองค์รวม (Participation Approach) โดยเข้าร่วมในลักษณะหน่วยงานร่วมจัด เช่น เป็นหน่วยงานร่วมทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ เป็นหน่วยงานร่วมวิเคราะห์ หรือร่วมแก้ปัญหาด้วยกัน เป็นหน่วยงานร่วมส่งเสริมการขายการท่องเที่ยวด้วยกัน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังต้องประสานเครือข่ายระหว่างองค์กรและท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพของการจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

๗. **มีการประชุมกับผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน (Consulting stakeholders and the public)** ต้องมีการประสานกับประชาคมในพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มผู้ประกอบการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา หน่วยงานราชการที่รับผิดชอบในพื้นที่ ร่วมประชุมหารือ ทั้งการเพิ่มศักยภาพให้กับแหล่งท่องเที่ยว การประเมินผลกระทบการท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการตลาด โดยจัดการประชุมกันอย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน เป็นการลดข้อขัดแย้งในด้านผลประโยชน์ที่ต่างกัน

๘. **การพัฒนาบุคลากร (Training staff)** ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ความรู้ การฝึกอบรม การส่งเจ้าหน้าที่ดูงานอย่างสม่ำเสมอให้มีความรู้ มีแนวคิด และวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนับเป็นการพัฒนาบุคลากรในองค์กร และเป็นการช่วยยกระดับมาตรฐานการบริการการท่องเที่ยว

๙. **การจัดเตรียมข้อมูล คู่มือในการบริการข่าวสารการท่องเที่ยว (Marketing tourism responsibly)** ต้องร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องจัดเตรียมข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว ข่าวสารการบริการการขายให้พร้อมและเพียงพอต่อการเผยแพร่ อาจจัดทำในรูปแบบสื่อทัศนูปกรณ์รูปแบบต่างๆ เช่น คู่มือการท่องเที่ยว คู่มือการตลาดการท่องเที่ยวในรูปแบบเอกสาร แผ่นพับ หนังสือคู่มือ วีดีโอ แผ่นซีดีรอม เป็นต้น

๑๐. **ประเมินผล ตรวจสอบ และวิจัย (Undertaking research)** จำเป็นต่อการแก้ปัญหา และเพิ่มคุณค่าคุณภาพของแห่งท่องเที่ยว การลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยว โดยจะต้องมีการประเมินผล การตรวจสอบผลกระทบ และการศึกษาวิจัยอย่างสม่ำเสมอ โดยการสอบถามผู้ให้บริการโดยตรง การสอบถามเห็นจากใบประเมินผลหรือการวิจัยตลาดการท่องเที่ยว เพื่อทราบผลของการบริการ นำมาปรับปรุงและแก้ไขการจัดการการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อความประทับใจและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

แนวคิด ๗ ประการ เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (๗ Greens Concept)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (๒๕๕๕) กล่าวถึงเป้าหมายของ ๗ Greens ว่า เป็นแนวคิดเพื่อธรรมาภิบาลให้คนรุ่นใหม่ร่วมกันสร้างสรรค์การท่องเที่ยวทั้งระบบ ให้ใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

แนวคิด ๗ Greens ประกอบไปด้วย

๑. หัวใจสีเขียว : Green Heart

คือ การมีหัวใจที่เคารพในวิถีแห่งธรรมชาติ ตระหนักและศรัทธาในพลังอันยิ่งใหญ่ หมายรวมถึงทุกคนที่อยู่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งระบบ ต้องสร้างทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด การรับรู้ และตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อม และภัยคุกคามจากภาวะโลกร้อนที่มีต่อการท่องเที่ยว ที่สำคัญคือ ต้องลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง เพื่อป้องกัน รักษา และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ด้วยความรู้ ความเข้าใจ และวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม

๒. รูปแบบการเดินทางสีเขียว : Green Logistics

คือ วิธีการเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หมายความว่า วิธีการเดินทาง และรูปแบบการให้บริการในระบบการคมนาคม หรือการขนส่งทางการท่องเที่ยว จากแหล่งพำนักอาศัยไปยังแหล่งท่องเที่ยว ต้องเน้นการประหยัดพลังงาน การใช้พลังงานทดแทน การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น ใช้รถ หรือ เรือพลังงานแสงอาทิตย์ ใช้ระบบขนส่งมวลชนอย่างคุ้มค่า จักรยานเพื่อชมทิวทัศน์รอบเมืองแทน การขับรถ ฯลฯ

๓. แหล่งท่องเที่ยวสีเขียว : Green Attraction

คือ แหล่งท่องเที่ยวต้องมีการบริหารจัดการตามกรอบนโยบาย และการดำเนินงาน ในทิศทางของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เป็นการประสานการใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวกับสภาพดั้งเดิมของแหล่งไว้ให้ได้ ภายใต้การจัดการที่มีประสิทธิภาพ

๔. ชุมชนสีเขียว : Green Community

คือ แหล่งท่องเที่ยวชุมชนทั้งในเมืองและชนบท ต้องมีความรู้ที่จะบริหารจัดการการท่องเที่ยวในทิศทางที่ยั่งยืน พร้อมทั้งจะดำเนินงานที่เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ที่สำคัญ ต้องคงไว้ซึ่งวัฒนธรรม และวิถีชีวิตอันเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน คนในชุมชนต้องมีความภาคภูมิใจในวิถีชีวิต และรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับชุมชน เห็นแก่ส่วนรวม อีกทั้งต้องเข้าใจอย่างถ่องแท้ว่า ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ทั้งในเรื่องท่องเที่ยว และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จะทำให้การท่องเที่ยวของชุมชนยั่งยืนไปได้ตลอด

๕. กิจกรรมสีเขียว : Green Activity

คือ กิจกรรมที่คุณสามารถทำได้เพื่อความสุขสานานเพลิดเพลิน トラบเท่าที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรม ปีนเขา ดำน้ำ ฯลฯ

๖. การบริการสีเขียว : Green Service

คือ รูปแบบการให้บริการของธุรกิจท่องเที่ยวแขนงต่างๆ ที่สร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวด้วยมาตรฐานคุณภาพที่ดี เลือกใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม สิ่งเหล่านี้รวมถึงการจัดระบบบำบัดของเสีย ขยะ สิ่งปฏิกูลที่เกิดจากนักท่องเที่ยวด้วย

๗. ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม : Green Plus

คือ ไม่ว่าจะแก่นักท่องเที่ยว หรือเป็นเจ้าของกิจการธุรกิจการท่องเที่ยว ต้องมีกิจกรรม หรือการบริจาคให้คืนกลับแก่โลกใบนี้ด้วยความเต็มใจ และมุ่งหวังให้สร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี

นโยบาย ท่องเที่ยวสีเขียว ๗ แบบ หรือ ๗ Greens เป็นเสมือน “แนวทาง” ในการดำเนินกิจการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั้งระบบ สิ่งสำคัญอยู่ที่จะต้องรณรงค์ให้ผู้คนทั่วไปได้เข้าใจถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับโลก ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และช่วยลดโลกร้อน

แนวคิดเรื่อง การจำแนกหมวดค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว

การจำแนกหมวดค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว จำแนกเป็นหมวดค่าใช้จ่ายหลัก ๗ หมวด (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ,ออนไลน์, ๒๕๕๗) ดังต่อไปนี้

๑. ค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าที่พัก เช่น ค่าใช้จ่ายที่จ่ายเป็นค่าเช่า/ค่าบริการโรงแรม เกสต์เฮาส์ รีสอร์ท/บังกะโล ที่พักอุทยาน ค่าบำรุงวัด(กรณีพักวัด)อื่น ๆ

๒. ค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าอาหาร/เครื่องดื่ม รวมค่าอาหาร/เครื่องดื่มทุกรายการ ที่จ่ายระหว่างท่องเที่ยวในจังหวัดที่เดินทางไป

๓. ค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าบริการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น ค่าใช้จ่ายที่จ่ายเพื่อเป็นค่าบริการนำเที่ยวโดยตรง(ค่าไกด์) ค่าผ่านประตูเพื่อเข้าชมพิพิธภัณฑ์ อุทยาน สวนสัตว์ โบราณสถาน เป็นต้น

๔. ค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าพาหนะเดินทางในพื้นที่ เช่น ค่าใช้จ่ายที่จ่ายเพื่อเป็นค่าเดินทางระหว่างท้องที่เกี่ยวภายในจังหวัด เช่น รถไฟ ค่ารถโดยสารประทางในจังหวัด Taxi ตุ๊กตุ๊ก สามล้อ รถม้า เรือโดยสาร เรือข้ามฟาก รถเช่าเป็นต้น ซึ่งไม่รวมค่าโดยสารระหว่างจังหวัด

๕. ค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก เช่น ค่าใช้จ่ายที่จ่ายเพื่อซื้อสินค้าทั้งสินค้าอุปโภค/บริโภค เพื่อกลับไปยังถิ่นที่อยู่ถาวรของตน แต่ต้องไม่ใช่เพื่อนำกลับไปขายต่อ เช่น สินค้าประเภทอัญมณี เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผ้าไหม สินค้าประเภทเบรนนემ หรือเครื่องหนัง เป็นต้น

๖. ค่าใช้จ่ายทางด้านความบันเทิง เช่น ค่าใช้จ่ายที่จ่ายเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมเอง เพื่อความสำราญ/บันเทิง เช่น ค่าบริการเชิงสุขภาพ กอล์ฟ ดำน้ำ ล่องแก่ง กีฬาต่างๆ การชมการแสดงทางศิลปวัฒนธรรม/การแสดงสินค้า ค่าเช่าอุปกรณ์กีฬาบางชนิดเช่นเจ็ตสกี บานานาโบ๊ต เป็นต้น

๗. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่นค่าทำบุญ ค่ารักษาพยาบาล ค่าฟิล์ม เป็นต้น

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว

ภูวนารถ ปาปวน (๒๕๕๐) ได้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จากการท่องเที่ยวกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลทศวรรษรายไตรมาสครอบคลุมตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๔๐/ไตรมาสที่ ๑ - พ.ศ.๒๕๔๕ / ไตรมาสที่ ๔ จากผลการทดสอบความนึ่งของข้อมูลทั้งสองตัวแปร คือ รายได้จากการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ พบว่าตัวแปรทุกตัวมี Order of Integration เดียวกัน คือ I(๑) ณ ระดับนัยสำคัญที่ ๐.๐๑ การทดสอบความสัมพันธ์ระยะยาว พบว่าทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในระยะยาว และเมื่อทดสอบขบวนการปรับตัวในระยะสั้น พบว่าในกรณีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นตัวแปรต้นและผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเป็นตัวแปรตามแบบจำลองมีการปรับตัวในระยะสั้น แต่ในกรณีที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเป็นตัวแปรต้น และรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นตัวแปรตาม แบบจำลองไม่มีการปรับตัวในระยะสั้น ในส่วนการทดสอบความเป็นเหตุเป็นผล พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันแบบสองทิศทาง

ธรรณชนก คำแก้ว (๒๕๕๓) ได้ศึกษาการวิเคราะห์บทบาทของการท่องเที่ยวที่มีต่อเศรษฐกิจ : การศึกษาเชิงประจักษ์ในมุมมองด้านอุปสงค์การท่องเที่ยว โดยเมื่อทำการทดสอบการมีอยู่ของผลของขีดจำกัดในความสัมพันธ์เชิงพหุคูณระหว่างการท่องเที่ยวและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ผลการศึกษาชี้ชัดว่า กลุ่มตัวอย่างถูกแบ่งออกเป็นสามกลุ่มย่อยตามขีดจำกัดภายในสองค่าที่ได้ ในบรรดากลุ่มย่อยทั้งสามนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวและการเจริญเติบโตทาง

เศรษฐกิจที่มีนัยสำคัญเชิงบวกเกิดขึ้นเฉพาะสองกลุ่มย่อยเท่านั้น ซึ่งสองกลุ่มย่อยนี้เป็นกลุ่มที่มีระดับความชำนาญในการท่องเที่ยวก่อนข้างต่ำและปานกลาง

เมื่อใดก็ตามที่ปัญหาความเกี่ยวข้องกันของตัวแปรในระบบเป็นสิ่งที่ค้ำึงถึงวิธีการที่มีประสิทธิภาพควรที่จะถูกนำมาใช้ในการตรวจสอบหาผลของขีดจำกัดในความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญเชิงบวกระหว่างการท่องเที่ยวและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจไม่เปลี่ยนแปลงไปตามการนิยามตัวแปรความเชี่ยวชาญในการท่องเที่ยวและการวัดค่าของตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่แตกต่างกันออกไป อย่างไรก็ตาม ผลกระทบที่มีค่ามากของการท่องเที่ยวที่มีต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจถูกค้นพบในกลุ่มย่อยระดับล่าง โดยไม่ค้ำึงถึงตัวแปรขีดจำกัดที่ใช้ ผลการศึกษายังบ่งบอกว่าประเทศที่มีระดับของขนาดการเปิดประเทศ สัดส่วนการลงทุนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และสัดส่วนการบริโภคของภาครัฐต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศก่อนข้างต่ำ มีแนวโน้มที่จะได้รับผลกระทบที่สร้างขึ้น โดยภาคการท่องเที่ยวอย่างมาก

ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของการท่องเที่ยว

ประไพพิศ สวัสดิ์รัมย์ และ มุขสุดา พูลสวัสดิ์ (๒๕๕๒) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อขยายตัวของการท่องเที่ยว โครงสร้างรายได้ และการกระจายรายได้ของชุมชนท่องเที่ยวในภาคตะวันออก พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อขยายตัวของการท่องเที่ยวในภาคตะวันออก ประกอบด้วย จังหวัดชลบุรี ระยอง จันทบุรี และตราด คือ ปัจจัยด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี การส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยว และการให้บริการท่องเที่ยว ซึ่งปัจจัยที่มีผลกระทบมากที่สุด ลำดับแรก คือ ๑) ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม ๒) ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับการท่องเที่ยว และ ๓) ปัจจัยทางด้านสังคม

สำหรับ โครงสร้างรายได้ส่วนใหญ่ของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนจะเป็นรายได้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีสัดส่วนมากที่สุด โดยรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์เป็นรายได้ที่มีสัดส่วนมากที่สุด ส่วนรายได้ที่ไม่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวจะมีรายได้จากเงินเดือนเป็นรายได้ที่มีสัดส่วนมากที่สุด สำหรับการกระจายรายได้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และรายได้ที่ไม่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของชุมชนท่องเที่ยวมีการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ ๐.๗๐๐๖ และ ๐.๖๕๒๕ ตามลำดับ โดยผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะว่าภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา และการปรับปรุงแหล่งชุมชนท่องเที่ยว เพื่อสร้างโอกาสในการกระจายรายได้สู่ชุมชน และมีการจ้างงานในแหล่งชุมชนท่องเที่ยวมากขึ้นต่อไป

การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว

เพียงจันทร์ ลิขิตเอกราช (๒๕๓๕) ได้ศึกษาการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว : กรณีศึกษางานนมกรรมไม้ดอกไม้ประดับ ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาจังหวัดเชียงใหม่ ประมาณ ๑,๖๖๘.๓๓ บาทต่อวัน โดยค่าใช้จ่ายที่มากที่สุด คือ ค่าพาหนะเดินทาง คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๘ ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด รองลงมาเป็น ค่าสินค้าที่ระลึก ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าสถานบันเทิง และค่าใช้จ่ายอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๔, ๒๒.๗, ๑๖.๑, ๒.๑ และ ๑.๘ ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวัน เท่ากับ ๑,๕๐๑.๑๑ บาทต่อวัน ค่าใช้จ่ายมากที่สุด คือ ค่าสินค้าที่ระลึก คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓ ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด รองลงมาเป็นค่าที่พัก ค่าพาหนะเดินทาง ค่าอาหาร และค่าสถานบันเทิง คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๕, ๒๒.๘, ๑๕.๔ และ ๘.๐ ตามลำดับ

การศึกษาตัวแปรที่มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อวันของนักท่องเที่ยว โดยใช้ MCA นั้น ตัวแปรที่ใช้ ได้แก่ ตัวแปรทางด้านรายได้ และตัวแปรทางด้านประชากร ได้แก่ อายุ เพศ และอาชีพ การศึกษาปรากฏว่าตัวแปรอายุเป็นตัวแปรที่ไม่มีระดับความเชื่อมั่นทางสถิติ ทั้งในกรณีของนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุด ได้แก่ รายได้ รองลงมาได้แก่ เพศ โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากที่สุด คือ นักท่องเที่ยวที่มีรายได้มากกว่า ๒๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน และเป็นเพศหญิง ส่วนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุด ได้แก่ อาชีพและเพศ ตามลำดับ นักท่องเที่ยวต่างชาติ ที่มีค่าใช้จ่ายมากที่สุด คือ นักท่องเที่ยวที่เป็นนักธุรกิจ หรือ ผู้บริหาร และเป็นเพศหญิง

จากการศึกษาครั้งนี้ยืนยันสมมุติฐานได้ว่า การจัดเทศกาลไม้ดอกไม้ประดับ ผลประโยชน์ส่วนมากจากการจัดงานจะตกกับธุรกิจขนาดใหญ่ มากกว่าธุรกิจขนาดกลางและเล็ก และเกษตรกรผู้ปลูกดอกไม้ขาย ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีค่าใช้จ่ายต่อวันน้อยจะมีผลกระทบต่อ การกระจายรายได้ไปสู่ผู้ประกอบการขนาดกลางและเล็ก ไม่แตกต่างไปจากการกระจายไปสู่ผู้ประกอบการขนาดใหญ่

ปัทมา ท่วมเสมอ (๒๕๕๕) ได้ศึกษาผลกระทบด้านการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว กรณีศึกษา ชุมชนกาดกองต้า อ.เมือง จ.ลำปาง พบว่า ผู้ประกอบการในงานถนนคนเดิน ส่วนมากเป็นเพศหญิง มีช่วงอายุระหว่าง ๒๖ - ๓๕ ปี และ ๔๖ - ๖๕ ปี มีการศึกษาที่พบมากที่สุด อยู่ในระดับปริญญาตรี ผู้ประกอบการส่วนมากประกอบธุรกิจส่วนตัว จากการสำรวจพบว่า ผู้ประกอบการส่วนมากมีรายได้ไม่เกิน ๒๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน และอาศัยอยู่นอกชุมชน

จากการศึกษาเกี่ยวกับการกระจายรายได้ในงานถนนคนเดิน จำแนกเป็น ๑) ด้านการกระจายรายได้ พบความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในระดับปานกลาง ค่าสัมประสิทธิ์จีนิมีค่า

๐.๔๐๖ ผู้ประกอบการที่รายที่สุดร้อยละ ๒๐ เป็นเจ้าของรายได้ร้อยละ ๕๕.๗๕๕ ของรายได้ของผู้ประกอบการทั้งหมดในงานถนนคนเดิน (๒) ด้านประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ ผู้ประกอบการมีความเห็นว่างานถนนคนเดินสร้างประโยชน์แก่คนในชุมชนในด้านรายได้เป็นอันดับหนึ่ง ขณะที่ผู้อยู่อาศัยในชุมชนมีความเห็นว่ารายได้จากค่าเช่าพื้นที่ไม่ช่วยให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น เพียงแต่ช่วยบรรเทาผลกระทบทางลบที่เกิดจากงานถนนคนเดินเท่านั้น (๓) ด้านผลเสียที่ชุมชนได้รับ ผู้ประกอบการมีความเห็นว่าผลกระทบที่ชุมชนได้รับจากการจัดงานถนนคนเดินเป็นอันดับแรก คือ ปัญหาขยะมูลฝอย และปัญหาการจราจรและที่จอดรถ

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๕ – พ.ศ.๒๕๕๘

การแข่งขันในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีแนวโน้มการแข่งขันที่รุนแรงมากขึ้นทุกประเทศต่างก็ให้ความสำคัญกับการลงทุนและพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเพื่อสร้างรายได้ให้ประเทศประกอบกับบริบทที่เปลี่ยนไป ทั้งสถานการณ์และปัจจัยเสี่ยงด้านการท่องเที่ยว ที่นับวันจะมีความซับซ้อน รุนแรง และเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องแสวงหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวไทย โดยกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ เป้าหมาย พันธกิจและยุทธศาสตร์การพัฒนาดังนี้

วิสัยทัศน์

“ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีขีดความสามารถ ในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในระดับโลก สามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้ โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม สมดุล และยั่งยืน”

เป้าประสงค์

๑. ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพิ่มขึ้น
๒. รายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพิ่มขึ้น โดยเน้นการพัฒนากิจกรรมที่สร้างมูลค่าและคุณค่า
๓. สร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความสมดุลและยั่งยืน

เป้าหมาย

๑. อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๕ อันดับ หรือเป็นลำดับ ๑ – ๗ ของทวีปเอเชีย
  - ๑.๑ อันดับขีดความสามารถด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๕ อันดับ หรือเป็นลำดับ ๑-๗ ของทวีปเอเชีย
  - ๑.๒ อันดับขีดความสามารถด้านสภาวะแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการดำเนินธุรกิจเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๕ อันดับ หรือเป็นลำดับที่ ๑-๗ ของทวีปเอเชีย

๑.๓ อันดับขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ ธรรมชาติและวัฒนธรรม เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๕ อันดับ หรือเป็นลำดับที่ ๑-๓ ของทวีปเอเชีย

๒. รายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕

๓. กลุ่มท่องเที่ยวได้รับการพัฒนา ๘ กลุ่มท่องเที่ยว

พันธกิจ

๑. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว ตลอดจนปัจจัยสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว ให้มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล

๒. พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพ มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนสร้างความสมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ทรัพยากรท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สังคม และวิถีชีวิตของชุมชน

๓. เตรียมความพร้อมของภาคบริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวให้มีความพร้อมในการรองรับการเปลี่ยนแปลง และมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ

๔. สร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ

๕. บูรณาการงานด้านการท่องเที่ยวให้มีเอกภาพ ลดความซ้ำซ้อนของภารกิจ สร้างกลไกในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

ยุทธศาสตร์

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าประสงค์ ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ออกเป็น ๕ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียดของแต่ละยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวมีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาและข้อจำกัดในด้านการท่องเที่ยวที่อาจส่งผลให้ศักยภาพการท่องเที่ยวของประเทศไทยลดลง โครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ ได้แก่ ระบบโลจิสติกส์ที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ และรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่อาจเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวไทย โดยมีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

๑. พัฒนาและปรับปรุงระบบโลจิสติกส์ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว
๒. พัฒนาและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว
๓. สร้างโครงข่ายเส้นทางคมนาคมและระบบเชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านและในภูมิภาค

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

การขยายตัวของการท่องเที่ยวโดยเน้นปริมาณนักท่องเที่ยวหรือการแสวงหารายได้จากการท่องเที่ยวในขณะที่การรองรับขยายไปไม่ทัน ทำให้แหล่งท่องเที่ยวของไทยมีความเสื่อมโทรม ยุทธศาสตร์จึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีทิศทาง ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ของชาติ โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อป้องกันการใช้ประโยชน์มากเกินไป การกำหนดมาตรการในการแก้ไขกฎระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ให้แหล่งท่องเที่ยวของไทยสามารถมีศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว โดยมีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

๑. พัฒนาระดับคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในเชิงกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพ
๒. การฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว
๓. การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์มุ่งเน้นการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง ครบวงจร ความพร้อมของภาคบริการและการท่องเที่ยว แม้ได้รับผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจโลกและความไม่สงบภายในประเทศ แต่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศประเทศไทยยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวต่างประเทศ และมีโครงสร้างพื้นฐานด้านการท่องเที่ยว เช่น โรงแรมและสปาที่มีมาตรฐานสูง บริการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพขยายตัวอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้มีบทบาทมากขึ้นในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

๑. การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กิจกรรม นวัตกรรมและมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว

๒. การเสริมสร้างโอกาสและแรงจูงใจเพื่อพัฒนาการค้า การลงทุนด้านการท่องเที่ยว

๓. การพัฒนามาตรฐานสินค้าและบริการท่องเที่ยว

๔. การป้องกันและรักษาความปลอดภัยทางแก่นักท่องเที่ยว

๕. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์นี้มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวรับรู้และเข้าใจในภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศ สร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทย โดยการดำเนินการตลาดเชิงรุกเพื่อประมุขสิทธิ์ในการจัดงานระดับโลก/ภูมิภาคเพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าประเทศ จัดงานแสดงต่างๆ (Event) เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวไทยผ่านสื่อต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้นมีการใช้จ่ายมากขึ้น โดยมีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

๑. สร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว

๒. สร้างสภาพแวดล้อมและพัฒนาระบบสนับสนุนการตลาดท่องเที่ยว

๓. ส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อสร้างรายได้เข้าประเทศจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ

๔. สร้างกระแสการรับรู้ เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าการท่องเที่ยว

๕. การสร้างกระแสการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

โครงสร้างการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวยังขาดความเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่น จังหวัด กลุ่มจังหวัด และประเทศ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชน และการปกครองส่วนท้องถิ่น ขณะที่หน่วยงานระดับพื้นที่ เช่น จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และชุมชน ขาดความรู้ด้านการจัดการ ภูมิทัศน์และการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนากลไก ในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวจึงเป็นแนวทางในการบูรณาการการทำงานร่วมกันกำหนดภารกิจขอบเขตของงานการพัฒนาให้ชัดเจน กำหนดรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับพื้นที่ สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างครบวงจร โดยมีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

๑. การสร้างและพัฒนากลไกในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

๒. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนา
ท่องเที่ยว

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนบน ๑ (พ.ศ.๒๕๕๗-๒๕๖๐)

วิสัยทัศน์กลุ่มจังหวัด

“ศูนย์กลางการท่องเที่ยว การค้า การลงทุน คู่สากล โดดเด่นวัฒนธรรมล้านนา สังคม
น่าอยู่ทุกถิ่นที่”

กรอบแนวคิดการพัฒนา (Big ideas for development)

๑. สร้างสรรค์ (Creativity) หมายถึง การดำเนินกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์

๒. ความปลอดภัย (Safety) สุขภาพดี (Healthy) หมายถึง ความปลอดภัยในชีวิตและ
ทรัพย์สินของประชาชน และประชาชนมีสุขภาพกายและใจที่ดี

๓. อ่อนนุ่มและมีเสน่ห์ (Pleasant charming) หมายถึง สภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ตามวิถี
ชีวิตที่เอื้อเพื่อและวัฒนธรรมที่สวยงามของท้องถิ่น

ประเด็นการพัฒนา (Issues for development)

๑. การฟื้นฟู หมายถึง การอนุรักษ์/ดูแลให้มีคุณภาพ อาจรวมถึงปริมาณเพิ่มมากขึ้น
ด้วย

๒. การสร้างความโดดเด่นอย่างมีเอกลักษณ์ หมายถึง การส่งเสริมจุดแข็งและโอกาส
ให้มีศักยภาพในการแข่งขันที่เลียนแบบได้ยาก

๓. การยกระดับพัฒนา หมายถึง การปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และ
ส่งผลกระทบเชิงบวกให้เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา (Strategies for development)

๑. ส่งเสริมการฟื้นฟูและอนุรักษ์แบบองค์รวมเพื่อสร้างสรรค์บรรยากาศที่สวยงามมี
เสน่ห์ (ยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเป็นรากฐานสนับสนุนทั้งฐานเศรษฐกิจเดิมและเศรษฐกิจ
ใหม่)

๒. ส่งเสริมการสร้างสรรคสินค้าและบริการให้โดดเด่นและมีคุณค่า มุ่งเน้น
ผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ หัตถ์สร้างสรรค์ ศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยว (ยุทธศาสตร์ปรับตัว เพื่อเพิ่ม
มูลค่าและสร้างความยั่งยืนให้แก่ฐานเศรษฐกิจเดิม)

๓. ขยายการพัฒนาการค้าการลงทุน มุ่งเน้น อุตสาหกรรมสุขภาพ อุตสาหกรรม
การจัด ประชุมและนิทรรศการ(MICE) อุตสาหกรรมบริการการศึกษา และอุตสาหกรรม เกษตร
แปรรูปเพื่อรองรับการท่องเที่ยว และการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(AEC) (ยุทธศาสตร์เชิงรุก
เพื่อสร้างฐานเศรษฐกิจใหม่สู่ตลาดสากล)

ประเด็นยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : ส่งเสริมการฟื้นฟูและอนุรักษ์แบบองค์รวมเพื่อสร้างสรรค์
บรรยากาศที่สวยงามมีเสน่ห์

เป้าประสงค์

๑. กลุ่มจังหวัดมีบรรยากาศสวยงามและมีเสน่ห์โดยใช้วิถีชีวิต เรื่องราว สถานที่
ตำนาน ประวัติศาสตร์ ความเชื่อ และค่านิยมของกลุ่มจังหวัดสนับสนุนการท่องเที่ยว
๒. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความอุดมสมบูรณ์น่าอยู่ ปราศจากมลพิษ
ทางสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์

๑. กำหนดอัตลักษณ์ของท้องถิ่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
๒. สร้างสรรค์และปรับแต่งอัตลักษณ์ของท้องถิ่นให้มีความชัดเจนและโดดเด่น
เพื่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ สวยงาม และมีเสน่ห์
๓. ถ่ายทอดอัตลักษณ์อย่างเป็นรูปธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : ส่งเสริมการสร้างสรรคสินค้าและบริการให้โดดเด่นและมีคุณค่า
มุ่งเน้นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ หัตถ์สร้างสรรค์ ศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยว

เป้าประสงค์

๑. มีการพัฒนาคุณภาพและความหลากหลายของสินค้าและบริการอย่างสร้างสรรค์
๒. รายได้จากการขายฐานตลาดนักท่องเที่ยว รวมถึงสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องเนื่อง
กับการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์

๑. สร้างบรรยากาศกระตุ้น ให้เกิดการพัฒนาสินค้าและบริการอย่างสร้างสรรค์
  ๒. ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม
  ๓. การสร้างโอกาสและช่องทางการตลาดเชิงรุกทั้งในและต่างประเทศ
- ยุทธศาสตร์ที่ ๓ :** ยกระดับการพัฒนาการค้าการลงทุน มุ่งเน้น อุตสาหกรรมสุขภาพ
อุตสาหกรรมการจัดประชุมและนิทรรศการ (MICE) อุตสาหกรรมบริการการศึกษา และ
อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป เพื่อรองรับการท่องเที่ยว และการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(AEC)

เป้าประสงค์

๑. เกิดบรรยากาศที่ดึงดูดการใช้จ่ายการลงทุนที่สร้างมูลค่าเพิ่ม โดยมุ่งเน้นอุตสาหกรรมสุขภาพ อุตสาหกรรมการจัดประชุมและนิทรรศการ(MICE) อุตสาหกรรมการบริการการศึกษา และอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป

๒. มูลค่าการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสุขภาพ อุตสาหกรรมการจัดประชุมและนิทรรศการ (MICE) อุตสาหกรรมการบริการการศึกษา และอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์

๑. การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการใช้จ่ายการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมาย

๒. ส่งเสริมให้เกิดการเพิ่มฐานธุรกิจการค้าและรูปแบบการลงทุนแบบใหม่ในอุตสาหกรรมเป้าหมาย

๓. ยกกระดับธุรกิจการค้าการลงทุนบริการและพัฒนาการตลาดเชิงรุกให้แข่งขันได้ในระดับสากล

บทที่ ๓

การศึกษาการพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยว ของกลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนบน ๑

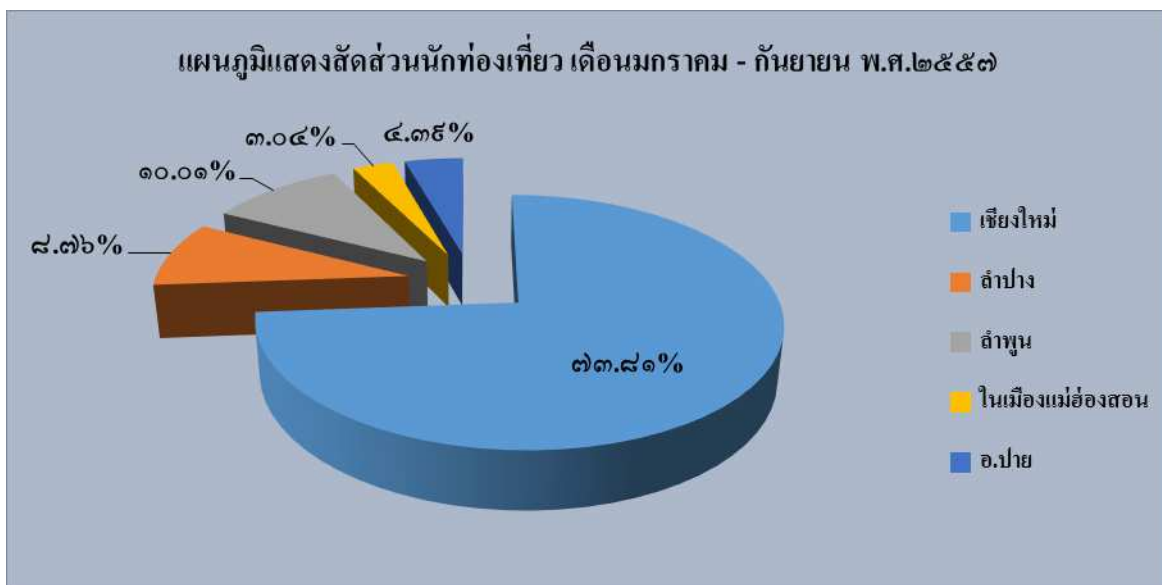
การวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน ๑ ในบทนี้จะกล่าวถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแนวทางของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ แผนพัฒนาการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ภาพรวมการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน ๑ ความคิดเห็นและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนต่อการพัฒนาและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ และปัญหาที่ส่งผลต่อการพัฒนาและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน ๑ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เปรียบเทียบสถานการณ์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๔ ถึง ปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ภาคเหนือเป็นภูมิภาคที่มีจุดเด่นทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาวจะมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก จากข้อมูลทางสถิติการท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยว ณ เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๘ เห็นได้ว่าภาคเหนือตอนบน ๑ มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก โดยในปี พ.ศ.๒๕๕๗ ช่วง ๓ ไตรมาสแรกของปี (มกราคม – กันยายน) มีจำนวนนักท่องเที่ยวรวมทั้งสิ้น ๖,๔๕๕,๓๔๗ คน แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน ๔,๕๕๓,๘๕๓ คน และนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน ๑,๙๐๕,๔๙๔ คน

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเฉพาะสัดส่วนนักท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ในช่วง ๓ ไตรมาสแรกของปี พ.ศ.๒๕๕๗ พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนมากเดินทางมาท่องเที่ยวโดยมีจุดหมายปลายทางที่จังหวัดเชียงใหม่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๗๓.๘๑ รองลงมาคือ จังหวัดลำพูน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐๑ และจังหวัดลำปาง อ.ปาย แม่ฮ่องสอน และ อ.เมืองแม่ฮ่องสอน คิดเป็นร้อยละ ๘.๗๖ ร้อยละ ๔.๓๕ และ ร้อยละ ๓.๐๔ ตามลำดับ (ตามที่แสดงในแผนภาพที่ ๓-๑)

แผนภาพที่ ๓-๑ แสดงสัดส่วนนักท่องเที่ยวระหว่างเดือนมกราคม – กันยายน พ.ศ.๒๕๕๗

ที่มา : กรมการท่องเที่ยว, ๒๕๕๘

ตารางที่ ๓-๑ แสดงสัดส่วนนักท่องเที่ยวแยกตามประเภท ระหว่าง เดือนมกราคม – กันยายน

พ.ศ.๒๕๕๗

จังหวัด	เชียงใหม่		ลำปาง		ลำพูน		ในเมืองแม่ฮ่องสอน		อ.ปาย		รวมทั้งภาคเหนือตอนบน ๑
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ชาวไทย	๓,๐๖๖,๒๒๕	๖๗.๓๓	๕๒๐,๐๑๕	๑๑.๔๒	๖๑๘,๖๔๗	๑๓.๕๕	๑๔๑,๕๗๘	๓.๑๑	๒๐๗,๓๘๔	๔.๕๕	๔,๕๕๓,๘๕๓
ชาวต่างชาติ	๑,๗๐๑,๑๓๓	๘๕.๒๘	๔๕๕,๕๑๑	๒.๔๑	๒๗,๘๗๗	๑.๔๖	๕๔,๕๖๗	๒.๘๖	๗๖,๐๐๖	๓.๘๕	๑,๕๐๕,๔๙๔
ทั้งหมด	๔,๗๖๗,๓๖๒	๗๓.๘๑	๙๖๕,๕๒๖	๘.๗๖	๖๔๖,๕๒๔	๑๐.๐๑	๑๙๖,๑๔๕	๓.๐๔	๒๘๓,๓๙๐	๔.๓๕	๖,๔๕๘,๓๔๗

ที่มา : กลุ่มข้อมูลสถิติด้านท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว, ๒๕๕๘.

ตารางที่ ๓-๒ แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ จำแนกตามประเภท
ของผู้มาเยี่ยมชมเยือน พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๕๗ (หน่วย: คน)

จังหวัด	ประเภท	๒๕๕๔		๒๕๕๕		๒๕๕๖		๒๕๕๗*	
		จำนวน	% Δ	จำนวน	% Δ	จำนวน	% Δ	จำนวน	% Δ
เชียงใหม่	ชาวไทย	๓,๖๒๒,๕๑๑	+๘.๒๘	๔,๓๗๘,๓๒๐	+๒๐.๘๖	๔,๗๔๗,๘๘๗	+ ๗.๕๐	๓,๐๖๖,๒๒๕	
	ชาวต่างชาติ	๒,๐๓๕,๑๖๒	+๒๐.๒๘	๒,๑๕๒,๓๒๒	+๗.๕๑	๒,๓๔๑,๕๐๕	+๘.๕๕	๑,๗๐๑,๑๓๓	
	ทั้งหมด	๕,๖๖๑,๖๗๓	+๑๒.๓๑	๖,๕๓๐,๖๔๒	+๑๖.๐๕	๗,๐๘๙,๓๙๒	+ ๖.๘๒	๔,๗๖๗,๓๖๒	
ลำปาง	ชาวไทย	๔๔๔,๔๗๗	+๑๐.๘๗	๖๔๓,๒๕๖	+๔๕.๗๒	๖๘๗,๔๑๒	+ ๕.๘๗	๕๒๐,๐๑๕	
	ชาวต่างชาติ	๓๓,๗๔๕	-๓๒.๘๑	๗๖,๓๕๒	+๑๒๖.๒๖	๗๔,๔๑๑	+ ๖.๘๖	๔๕,๕๑๑	
	ทั้งหมด	๔๗๘,๒๒๒	+๖.๐๑	๗๑๙,๖๐๘	+๕๐.๔๘	๗๖๑,๘๒๓	- ๒.๕๔	๕๖๕,๕๒๖	
ลำพูน	ชาวไทย	๕๓๑,๕๓๘	+๒๑.๘๕	๘๒๐,๑๓๗	+๕๔.๑๘	๘๕๑,๘๗๖	+ ๓.๘๖	๖๑๘,๖๔๗	
	ชาวต่างชาติ	๑๑,๔๔๓	+๒๖.๕๕	๔๐,๗๐๖	+๒๕๕.๗๓	๔๑,๗๘๕	+ ๒.๖๕	๒๗,๘๗๗	
	ทั้งหมด	๕๔๓,๙๘๑	+๒๑.๕๕	๘๖๐,๘๔๓	+ ๕๘.๔๒	๘๙๓,๖๖๑	+ ๓.๖๕	๖๔๖,๕๒๔	
ในเมือง แม่ฮ่องสอน	ชาวไทย	๑๗๒,๓๓๒	-๑.๕๒	๑๘๒,๘๐๓	+ ๖.๐๘	๒๐๕,๔๑๑	+ ๑๘.๓๗	๑๔๑,๕๗๘	
	ชาวต่างชาติ	๕๓,๔๑๓	-๗.๑๔	๗๕,๓๒๘	+ ๔๘.๕๒	๘๐,๕๔๐	+ ๖.๗๓	๕๔,๕๖๗	
	ทั้งหมด	๒๒๕,๗๔๕	-๓.๓๔	๒๖๐,๑๓๑	+ ๑๖.๑๒	๒๘๖,๙๕๑	+ ๙.๒๘	๑๙๖,๑๔๕	
อ.ปาย แม่ฮ่องสอน	ชาวไทย	๑๖๑,๒๕๓	+๖.๔๖	๑๕๐,๗๑๗	+ ๑๘.๒๔	๓๕๖,๕๖๖	+ ๘๖.๕๖	๒๐๗,๓๘๔	
	ชาวต่างชาติ	๖๔,๔๗๐	-๔.๕๕	๘๐,๑๖๐	+ ๒๔.๘๔	๑๐๕,๕๑๐	+ ๖๘.๑๒	๗๖,๐๐๖	
	ทั้งหมด	๒๒๕,๗๒๓	+๒.๙๑	๒๓๐,๘๗๗	+ ๒.๒๘	๔๖๒,๐๗๖	+ ๙๖.๖๘	๒๘๓,๓๙๐	

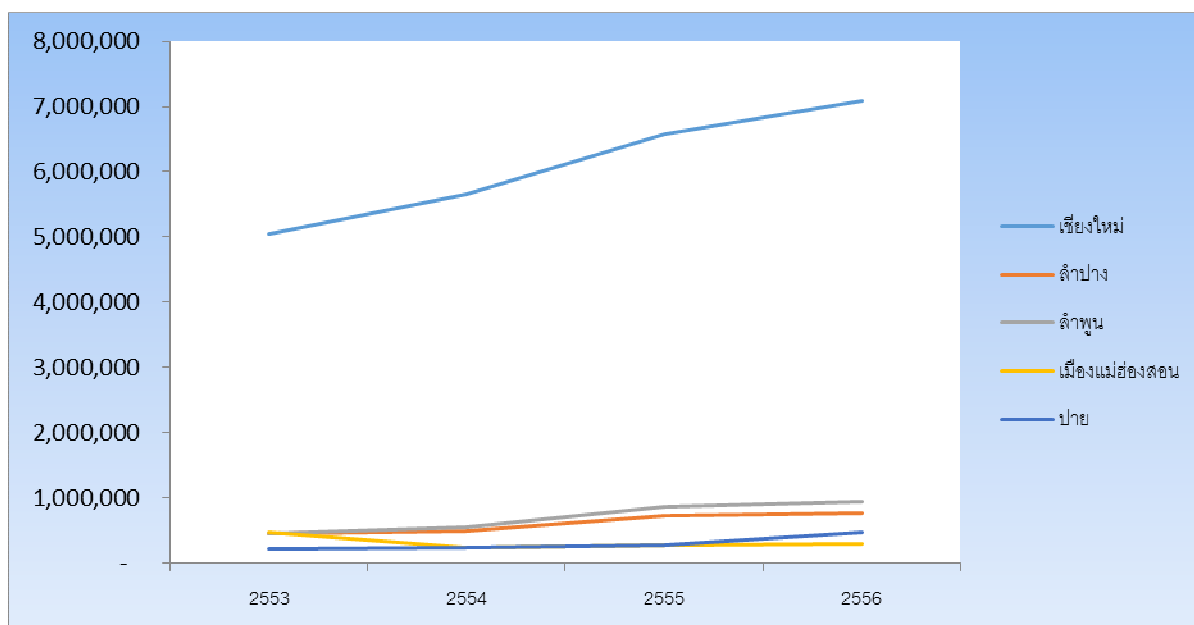
จังหวัด	ประเภท	๒๕๕๔		๒๕๕๕		๒๕๕๖		๒๕๕๗*	
		จำนวน	%Δ	จำนวน	%Δ	จำนวน	%Δ	จำนวน	%Δ
รวมทั้งภาคเหนือตอนบน ๑	ชาวไทย	๔,๕๓๒,๕๕๑	+๕.๕๒	๖,๒๑๕,๒๓๓	+๒๖.๐๐	๖,๘๘๕,๑๕๒	+๑๐.๘๔	๔,๕๕๓,๘๕๓	
	ชาวต่างชาติ	๒,๒๐๒,๒๓๓	+๑๒.๕๗	๒,๔๖๘,๘๖๘	+๑๒.๑๑	๒,๖๔๔,๕๕๑	+๗.๑๓	๑,๕๐๕,๔๕๔	
	ทั้งหมด	๖,๗๓๔,๗๘๔	+๗.๗๑	๘,๖๘๔,๑๐๑	+๒๙.๗๑	๙,๕๒๙,๗๐๓	+๙.๗๕	๖,๐๕๙,๓๐๗	

ที่มา : กลุ่มข้อมูลสถิติด้านท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว, ๒๕๕๘.

หมายเหตุ * ปี พ.ศ.๒๕๕๗ เป็นข้อมูลสถิติระหว่างเดือน มกราคม – กันยายน ๒๕๕๗

(๓ ไตรมาส)

แผนภาพที่ ๓-๒ แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ จำแนกรายจังหวัด ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๕๖ (หน่วย: คน)

จากตารางที่ ๓-๒ และแผนภูมิที่ ๓-๒ จะเห็นได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวรวมในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ เพิ่มขึ้นทุกปีนับตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๕๔ – ๒๕๕๖ โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ มีอัตราการเพิ่มของนักท่องเที่ยวสูงกว่าจังหวัดอื่นๆ ในกลุ่มเดียวกัน ยกเว้นนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีอัตราลดลงในช่วงปี พ.ศ.๒๕๕๔ และค่อยๆ ขยับตัวสูงขึ้น แต่ไม่มากนัก จะเห็นได้ชัดเจนว่านักท่องเที่ยวมีการกระจุกตัวอยู่ในจังหวัดใหญ่ ซึ่งก็คือจังหวัดเชียงใหม่

ตารางที่ ๓-๓ แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ จำแนกตามประเภทของ
ผู้มาเยี่ยมเยือน เปรียบเทียบ ๓ ไตรมาสแรกของ พ.ศ. ๒๕๕๖ – ๒๕๕๗ (หน่วย: คน)

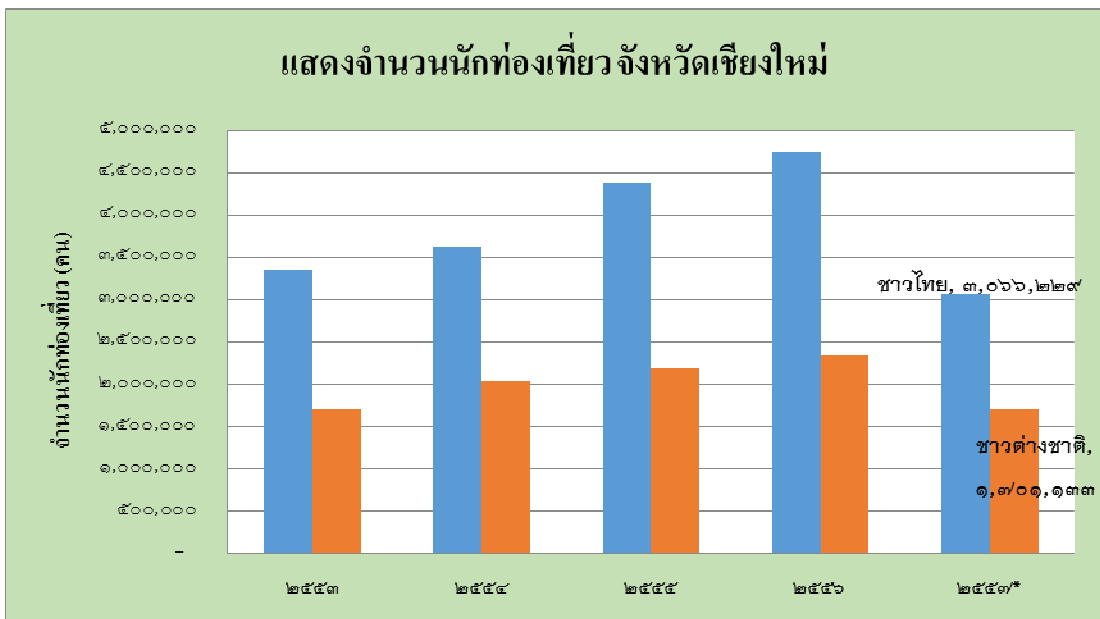
จังหวัด	ประเภท	๒๕๕๖	๒๕๕๗	
		จำนวน	จำนวน	%□
เชียงใหม่	ชาวไทย	๒,๕๓๘,๐๔๐	๓,๐๖๖,๒๒๕	+๔.๓๖
	ชาวต่างชาติ	๑,๖๕๗,๘๒๘	๑,๗๐๑,๑๓๓	+๒.๖๑
	ทั้งหมด	๔,๑๙๕,๘๖๘	๔,๗๖๗,๓๖๒	+๓.๗๓
ลำปาง	ชาวไทย	๔๘๕,๕๖๗	๕๒๐,๐๑๕	+๖.๑๓
	ชาวต่างชาติ	๔๕,๒๘๗	๔๕,๕๑๑	+๐.๓๘
	ทั้งหมด	๕๓๐,๘๕๔	๕๖๕,๕๒๖	+๕.๗๓
ลำพูน	ชาวไทย	๕๕๘,๒๗๕	๖๑๘,๖๔๗	+๓.๔๐
	ชาวต่างชาติ	๒๗,๓๑๕	๒๗,๘๗๗	+๒.๐๔
	ทั้งหมด	๖๒๕,๕๙๐	๖๔๖,๕๒๔	+๓.๓๔
ในเมืองแม่ฮ่องสอน	ชาวไทย	๑๓๕,๕๗๐	๑๔๑,๕๗๘	+๐.๔๔
	ชาวต่างชาติ	๕๕,๐๖๓	๕๔,๕๖๗	-๐.๙๐
	ทั้งหมด	๑๙๐,๖๓๓	๑๙๖,๑๔๕	+๐.๓๘
อ.ป่า แม่ฮ่องสอน	ชาวไทย	๒๐๐,๐๐๐	๒๐๗,๓๘๔	+๓.๖๕
	ชาวต่างชาติ	๗๕,๖๖๒	๗๖,๐๐๖	+๐.๔๕
	ทั้งหมด	๒๗๕,๖๖๒	๒๘๓,๓๙๐	+๒.๘๐
รวมทั้งภาคเหนือ ตอนบน ๑	ชาวไทย	๔,๓๖๕,๘๕๖	๔,๕๕๓,๘๕๓	+๔.๓๑
	ชาวต่างชาติ	๑,๘๖๑,๑๕๕	๑,๙๐๕,๔๕๔	+๒.๓๘
	ทั้งหมด	๖,๒๒๗,๐๑๑	๖,๔๕๙,๓๐๗	+๓.๗๓

ที่มา : กลุ่มข้อมูลสถิติด้านท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว, ๒๕๕๘.

สรุปสถานการณ์การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ จังหวัดเชียงใหม่

ถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวภาคเหนือ เป็นจุดเชื่อมต่อไปยังจังหวัดอื่นๆ ในภาคเหนือตอนบน และสามารถเชื่อมต่อไปยังหลวงพระบาง ของ สปป. ลาว พื้นที่ท่องเที่ยวของจังหวัดมี ๔ ส่วนหลัก คือ ๑) แหล่งท่องเที่ยวในตัวเมือง จุดเด่นคือ วัดพระธาตุดอยสุเทพ ถนนคนเดินท่าแพ ตลาดไนท์บาซาร์ และถนนคนเดินวัวลาย ๒) แหล่งท่องเที่ยวทางทิศเหนือ ประกอบด้วย ปางช้างแม่สา น้ำตกแม่สา สวนกล้วยไม้ และถ้ำเชียงดาว ๓) แหล่งท่องเที่ยวทางทิศตะวันออก เป็นแหล่งซื้อสินค้าที่ระลึก เช่น รมบ่อสร้าง เครื่องเงิน ผ้าไหม อัญมณี เครื่องหนัง และ ๔) แหล่งท่องเที่ยวทางทิศใต้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ได้แก่ ดอยอินทนนท์ น้ำตกแม่กลาง น้ำตกแม่ยะ นอกจากนี้สามารถซื้อของที่ระลึก เช่น ผ้าฝ้ายทอมือจอมทอง ผ้าฝ้ายตีนจกแม่แจ่ม ไม้แกะสลักบ้านถวายเป็น

แผนภาพที่ ๓-๓ แสดงจำนวนนักท่องเที่ยว จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๕๓ – ๒๕๕๗*

หมายเหตุ * ปี ๒๕๕๗ เป็นข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม – กันยายน

สถานการณ์ในปัจจุบัน

จากข้อมูลการท่องเที่ยวของกลุ่มข้อมูลสถิติด้านท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ถึงสถิติกท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นทุกปี นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๕๗ (ปี พ.ศ.๒๕๕๗ เป็นข้อมูลเดือนมกราคม – เดือนกันยายน) ดังแสดงในแผนภูมิที่ ๓-๓ ปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยวจากทางภาครัฐ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยดึงดูดจากงานเทศกาล งานประเพณี อาทิ การจัดงานประเพณีสงกรานต์ งานประเพณีลอยกระทงยี่เป็ง และมหรหรรพ์ไม้ดอกไม้ประดับ นอกจากนี้ความสวยงามของธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรม เป็นตัวกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่

จากตารางที่ ๓-๓ แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในเขตภาคเหนือตอนบน ๑ จำแนกตามประเภทของผู้มาเยี่ยมชม เปรียบเทียบ ๓ ไตรมาสแรกของ พ.ศ. ๒๕๕๖ กับปี พ.ศ. ๒๕๕๗ พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๒.๖๑ สำหรับการเดินทางแต่ละครั้ง นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ย ๒.๕๐ วัน และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน ๓,๔๖๗.๖๘ บาท เมื่อรวมรายได้ทั้งหมดที่เกิดจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติภายในจังหวัดเชียงใหม่เท่ากับ ๑๖,๕๒๗.๔๗ ล้านบาท สำหรับนักท่องเที่ยวคนไทย อัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๔.๓๖ สำหรับการเดินทางแต่ละครั้ง นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ย ๓.๑๑ วัน และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน ๒,๕๒๐.๕๕ บาท เมื่อรวมรายได้ทั้งหมดที่เกิดจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยภายในจังหวัดเชียงใหม่เท่ากับ ๒๔,๒๔๕.๕๔ ล้านบาท บาท (กรมการท่องเที่ยว,๒๕๕๘)

ส่วนด้านสถานการณ์การพักแรม พบว่าจำนวนห้องพักในจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวน ๓๒,๕๔๘ ห้อง เพิ่มขึ้นจากปีก่อนคิดเป็นร้อยละ ๒.๗๒ และอัตราการเข้าพักเฉลี่ยทั้งปีเท่ากับ ๓๕.๘๑ เพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ ๒.๓๒ รวมรายได้ทั้งหมดที่เกิดจากการท่องเที่ยวภายในจังหวัดเชียงใหม่เท่ากับ ๔๐,๗๗๓.๔๑ ล้านบาท บาท (กรมการท่องเที่ยว,๒๕๕๘)

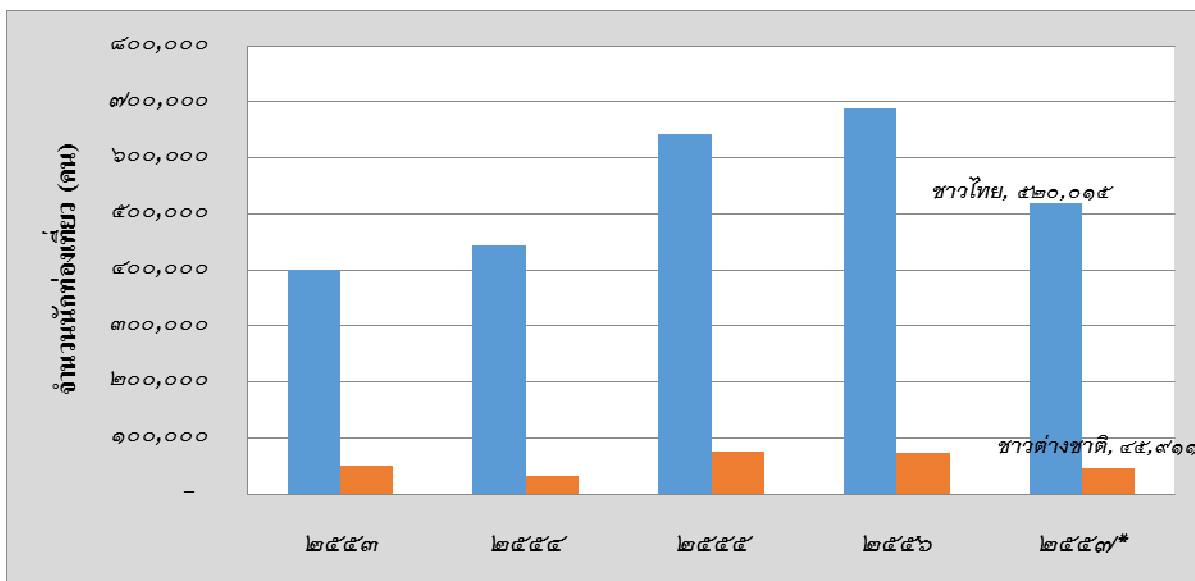
ลักษณะของรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงใหม่ จะเห็นได้ว่าแม้ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันของนักท่องเที่ยวชาวไทย จะต่ำกว่านักท่องเที่ยวต่างชาติ หากแต่จำนวนวันพำนักเฉลี่ย และจำนวนนักท่องเที่ยวไทยสูงกว่า ทำให้รายได้รวมที่เกิดจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยสูงกว่ารายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

จังหวัดลำปาง

จังหวัดลำปางนับว่าเป็นจังหวัดที่เป็นแหล่งอารยธรรมล้านนาไทยที่น่าสนใจ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ มีวัดวาอารามและสถาปัตยกรรมท้องถิ่นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของจังหวัด คือ รถม้าที่มีเอกลักษณ์ไม่เหมือนที่ใด มีวิถีชีวิตชุมชนที่เรียบง่าย

ทำให้ลำปางกลายเป็นเมืองเสน่ห์ ประกอบกับมี ผลิตภัณฑ์ขึ้นชื่อ ได้แก่ เครื่องปั้นดินเผาที่ทำจากดินขาว รู้จักกันมากในชื่อ ถ้วยชามตราไก่ อีกทั้งมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์และสวยงาม มีอุทยานแห่งชาติหลายแห่งที่มีเสน่ห์ดึงดูด ทั้งถ้ำ น้ำตก และเส้นทางศึกษาธรรมชาติ และบ่อน้ำร้อน

แผนภาพที่ ๓-๔ แสดงจำนวนนักท่องเที่ยว จังหวัดลำปาง ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๕๓ – ๒๕๕๗*

หมายเหตุ * ปี ๒๕๕๗ เป็นข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม – กันยายน

สถานการณ์ในปัจจุบัน

จากข้อมูลการท่องเที่ยวของกลุ่มข้อมูลสถิติด้านท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ถึงสถิตินักท่องเที่ยวจังหวัดลำปาง ระหว่างพ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๕๗ (ปี พ.ศ.๒๕๕๗ เป็นข้อมูลเดือนมกราคม – เดือนกันยายน) พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปจังหวัดลำปางเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ – ๒๕๕๖ ดังแสดงในแผนภูมิที่ ๓-๔ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวเติบโต ได้แก่ การส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยวจากทางภาครัฐ และการประชาสัมพันธ์ความสวยงามของธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรม

จากตารางที่ ๓-๔ แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในเขตภาคเหนือตอนบน ๑ จำแนกตามประเภทของผู้มาเยี่ยมชมเยือน เปรียบเทียบ ๓ ไตรมาสแรกของ พ.ศ. ๒๕๕๖ กับปี พ.ศ. ๒๕๕๗ พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีอัตราเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๑.๓๘ สำหรับการเดินทางแต่ละครั้ง นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ย ๒.๐๒ วัน และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน ๒,๓๑๐.๘๘ บาท เมื่อรวมรายได้ทั้งหมดที่เกิดจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติภายในจังหวัดเชียงใหม่

เท่ากับ ๑๘๔.๓๗ ล้านบาท สำหรับนักท่องเที่ยวคนไทย อัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๖.๑๓ สำหรับการเดินทางแต่ละครั้ง นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ย ๒.๓๗ วัน และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน ๑,๕๔๗.๓๒ บาท เมื่อรวมรายได้ทั้งหมดที่เกิดจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยภายในจังหวัดเชียงใหม่เท่ากับ ๑,๓๔๕.๘๕ ล้านบาท (กรมการท่องเที่ยว, ๒๕๕๘)

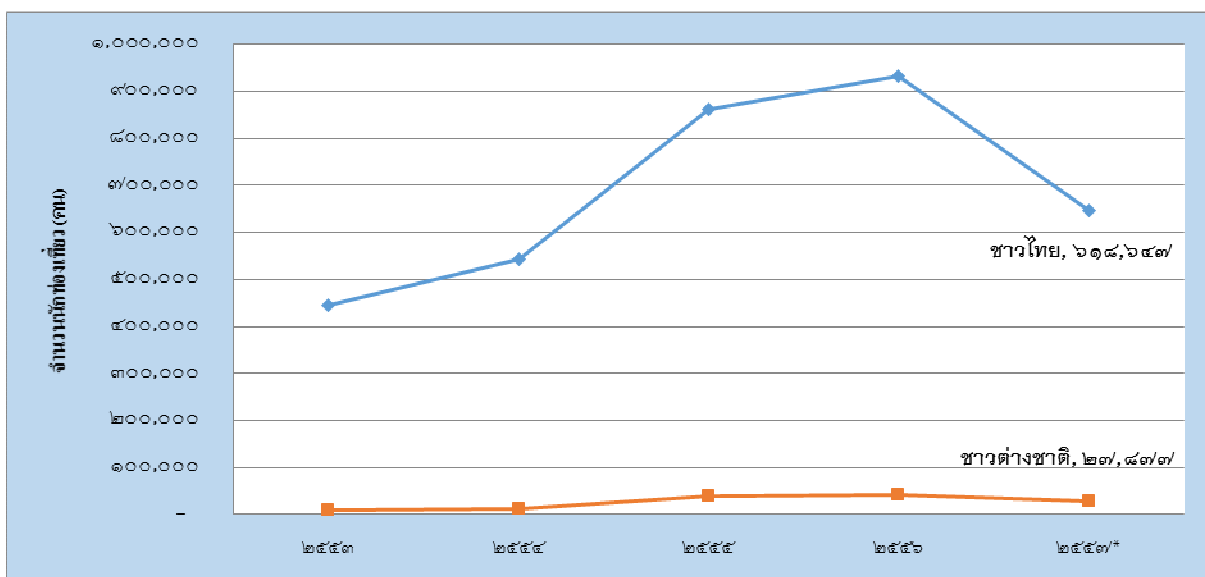
ส่วนด้านสถานการณ์การพักแรม พบว่าจำนวนห้องพักในจังหวัดลำปางมีจำนวน ๒,๑๕๐ ห้อง เพิ่มขึ้นจากปีก่อนคิดเป็นร้อยละ ๐.๘๔ และอัตราการเข้าพักเฉลี่ยทั้งปีเท่ากับ ๓๓.๓๕ เพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ ๑.๖๓ รวมรายได้ทั้งหมดที่เกิดจากการท่องเที่ยวภายในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเท่ากับ ๑,๖๔๓.๒๒ ล้านบาท (กรมการท่องเที่ยว, ๒๕๕๘)

ลักษณะของรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดลำปาง คล้ายคลึงกับจังหวัดเชียงใหม่ กล่าวคือ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันของนักท่องเที่ยวชาวไทย ต่ำกว่านักท่องเที่ยวต่างชาติ แต่จำนวนวันพำนักเฉลี่ยและจำนวนนักท่องเที่ยวไทยสูงกว่า ทำให้รายได้รวมที่เกิดจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทย สูงกว่ารายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติ รวมไปถึงจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยมีอัตราการเยี่ยมชมเยือนจังหวัดลำปางสูงขึ้นทุกปี เมื่อเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งเพิ่มขึ้นในอัตราไม่มาก

จังหวัดลำพูน

เสน่ห์ของจังหวัดลำพูน คือ เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ซึ่งมีความยิ่งใหญ่และเก่าแก่ที่สุดในดินแดนล้านนา รู้จักกันในนามว่า "นครทริภุญชัย" มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในเชิงศิลปวัฒนธรรม มีแหล่งท่องเที่ยวทั้งวัดวาอาราม เจดีย์เก่าแก่ ศิลปะล้านนาแท้ที่มีลวดลายวิจิตรงดงาม อีกทั้งงานหัตถกรรมที่สั่งสมกันมาอย่างยาวนานจนเป็นสินค้าขึ้นชื่อ ได้แก่ ผ้าไหมยกดอก นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งปลูกลำไย กระเทียม แหล่งใหญ่ของภาคเหนือ

แผนภาพที่ ๓-๕ แสดงจำนวนนักท่องเที่ยว จังหวัดลำพูน ระหว่างปี พ.ศ.๒๕๕๓ – ๒๕๕๗*

หมายเหตุ * ปี ๒๕๕๗ เป็นข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม – กันยายน

สถานการณ์ในปัจจุบัน

จากข้อมูลการท่องเที่ยวของกลุ่มข้อมูลสถิติด้านท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ถึงสถิตินักท่องเที่ยวจังหวัดลำพูน ระหว่างพ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๕๗ (ปี พ.ศ.๒๕๕๗ เป็นข้อมูลเดือนมกราคม – เดือนกันยายน) พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปจังหวัดลำพูนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ – ๒๕๕๖ แต่เมื่อพิจารณาแยกเป็นประเภท พบว่าการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีอัตราการเพิ่มน้อยมาก ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาวไทยมีอัตราการเพิ่มขึ้นมาก โดยเฉพาะระหว่างปี พ.ศ.๒๕๕๔ – ๒๕๕๕ ดังแสดงในแผนภูมิที่ ๓-๕ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยวเติบโต ได้แก่ การส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยวจากทางภาครัฐ การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ คือ รวมเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชียงใหม่ - ลำพูน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้นภายในจังหวัด

จากตาราง ที่ ๓-๓ แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในเขตภาคเหนือตอนบน ๑ จำแนกตามประเภทของผู้มาเยี่ยมชม เปรียบเทียบ ๓ ไตรมาสแรกของ พ.ศ. ๒๕๕๖ กับปี พ.ศ. ๒๕๕๗ พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีอัตราเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๒.๐๔ สำหรับการเดินทางแต่ละครั้ง นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ย ๑.๕๔ วัน และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน ๕๑๖.๓๖ บาท เมื่อรวมรายได้ทั้งหมดที่เกิดจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติภายในจังหวัดเชียงใหม่เท่ากับ ๓๔.๒๐ ล้านบาท สำหรับนักท่องเที่ยวคนไทย อัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๓.๔๐ สำหรับการ

เดินทางแต่ละครั้ง นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ย ๒.๐๗ วัน และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน ๘๖๒.๒๔ บาท เมื่อรวมรายได้ทั้งหมดที่เกิดจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยภายใน จังหวัดเชียงใหม่เท่ากับ ๗๐๓.๖๑ ล้านบาท (กรมการท่องเที่ยว,๒๕๕๘)

ส่วนด้านสถานการณ์การพักแรม พบว่าจำนวนห้องพักในจังหวัดลำพูนมีจำนวน ๑,๑๒๗ ห้อง เพิ่มขึ้นจากปีก่อนคิดเป็นร้อยละ ๐.๕๔ และอัตราการเข้าพักเฉลี่ยทั้งปีเท่ากับ ๓๑.๗๓ เพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ ๒.๗๖ รวมรายได้ทั้งหมดที่เกิดจากการท่องเที่ยวภายในจังหวัด แม่ฮ่องสอนเท่ากับ ๗๓๗.๘๑ ล้านบาท (กรมการท่องเที่ยว,๒๕๕๘)

ลักษณะของรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดลำพูน คือ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน ของนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างชาติไม่แตกต่างกันมากนัก แต่จำนวนวันพำนักเฉลี่ย และจำนวนนักท่องเที่ยวไทยสูงกว่า รายได้รวมที่เกิดจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทย สูงกว่ารายได้ที่เกิดจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติมาก รวมไปถึงจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยมีอัตราการเยี่ยมชมเยือนจังหวัดลำพูนสูงขึ้นมาก เมื่อเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่ง เพิ่มขึ้นในอัตราไม่มาก

จังหวัดแม่ฮ่องสอน

เป็นจังหวัดที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมสูง ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาว ต่างประเทศเข้ามาท่องเที่ยวสูง โดยเฉพาะที่อำเภอปาย การท่องเที่ยวที่อำเภอปายเป็นลักษณะ กิจกรรมการพักผ่อน รูปแบบวิถีชีวิตดั้งเดิม แต่ก็มีความสะดวกสบาย แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ใน จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีจุดเด่นในด้านวัฒนธรรมดั้งเดิมและธรรมชาติ ได้แก่ ประเพณีปอยส่างลอง วิถีชีวิตของชนเผ่ากะเหรี่ยงคอยาว ทะเลหมอกทุ่งดอกบัวตอง ภูโคลน นอกจากนี้จังหวัด แม่ฮ่องสอนยังมีสินค้าหัตถกรรม จักสานเรโตะ ผ้าทอขนแกะ และเมล็ดกาแฟที่มีชื่อเสียง

สถานการณ์ในปัจจุบัน

จากข้อมูลการท่องเที่ยวของกลุ่มข้อมูลสถิติด้านท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ถึงสถิตินักท่องเที่ยวจังหวัดแม่ฮ่องสอน ระหว่างพ.ศ. ๒๕๕๓ – ๒๕๕๗ (ปี พ.ศ.๒๕๕๗ เป็นข้อมูลเดือนมกราคม - เดือนกันยายน) พบว่า ในปี พ.ศ.๒๕๕๔ จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ ลดลงจากปี พ.ศ.๒๕๕๓ อาจเนื่องจากสถานการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจใน ประเทศไทย ทำให้อัตราการเดินทางท่องเที่ยวลดลง และมีอัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องใน ปี พ.ศ.๒๕๕๕ จนถึงปี พ.ศ.๒๕๕๖ ดังแสดงในแผนภูมิที่ ๓-๖ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การท่องเที่ยว เติบโต ได้แก่ การส่งเสริมและกระตุ้นการท่องเที่ยวจากทางภาครัฐ และความสวยงามของธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม

จากตารางที่ ๓-๓ แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในเขตภาคเหนือตอนบน ๑ จำแนกตามประเภทของผู้มาเยี่ยมชมเยือน เปรียบเทียบ ๓ ไตรมาสแรกของ พ.ศ. ๒๕๕๖ กับปี พ.ศ. ๒๕๕๗ พบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ มีอัตราการลง ร้อยละ ๐.๑๒ สำหรับการเดินทางแต่ละครั้ง นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ย ๓.๑๗ วัน และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน ๒,๕๗๘.๘๕ บาท เมื่อรวมรายได้ทั้งหมดที่เกิดจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติภายในจังหวัดเชียงใหม่เท่ากับ ๔๕๒.๘๒ ล้านบาท สำหรับนักท่องเที่ยวคนไทย อัตราการเติบโตเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๒.๗๗ สำหรับการเดินทางแต่ละครั้ง นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ย ๒.๕๓ วัน และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน ๑,๖๕๔.๘๕ บาท เมื่อรวมรายได้ทั้งหมดที่เกิดจากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยภายในจังหวัดเชียงใหม่เท่ากับ ๖๓๓.๑๐ ล้านบาท (กรมการท่องเที่ยว, ๒๕๕๘)

ส่วนด้านสถานการณ์การพักแรม พบว่าจำนวนห้องพักในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีจำนวน ๔,๘๕๑ ห้อง ลดลงจากปีก่อนคิดเป็นร้อยละ ๐.๒๕ และอัตราการเข้าพักเฉลี่ยทั้งปีเท่ากับ ๒๗.๑๔ เพิ่มขึ้นจากเดิม ร้อยละ ๒.๐๕ รวมรายได้ทั้งหมดที่เกิดจากการท่องเที่ยวภายในจังหวัดแม่ฮ่องสอนเท่ากับ ๒,๒๕๑.๘๓ ล้านบาท (กรมการท่องเที่ยว, ๒๕๕๘)

ลักษณะของรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอน แตกต่างจากจังหวัดอื่นในกลุ่ม กล่าวคือ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน และจำนวนวันพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่างชาติ สูงกว่านักท่องเที่ยวชาวไทย แต่รายได้รวมจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยสูงกว่ารายได้รวมที่เกิดจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติ เนื่องจากจำนวนคนไทยมากกว่า แต่เมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นๆในกลุ่มแล้ว พบว่าความแตกต่างระหว่างรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย กับนักท่องเที่ยวต่างชาติ มีส่วนต่างน้อยกว่าของจังหวัดอื่น

จากการรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวภายในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ระหว่าง พ.ศ.๒๕๕๔ – ๒๕๕๗ พบสภาพปัญหาด้านการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถแยกตามจังหวัด โดยมีรายละเอียดปรากฏตามตารางที่ ๓-๔

ตารางที่ ๓-๔ แสดงสภาพปัญหาด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

จังหวัดเชียงใหม่	จังหวัดลำปาง	จังหวัดลำพูน	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
<ul style="list-style-type: none"> - การขาดแคลนบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะมัคคุเทศก์ - การประชาสัมพันธ์เรื่องสถานที่ท่องเที่ยว เทศกาลหรืองานต่างๆ ไม่ต่อเนื่องและจริงจัง - การแข่งขันด้านราคาของที่พัก โดยมีการลดราคาราคามากเกินไปทำให้เสียมาตรฐานด้านราคา - การคมนาคมยังไม่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะระบบขนส่งมวลชน ทำให้ผู้ใช้นิยมใช้พาหนะส่วนตัว มีผลต่อปริมาณรถบนถนน การจราจรติดขัด 	<ul style="list-style-type: none"> - การขาดแคลนบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะมัคคุเทศก์ และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว (ในการรับกระแสนักท่องเที่ยว) - การประชาสัมพันธ์เรื่องสถานที่ท่องเที่ยว เทศกาลหรืองานต่างๆ ไม่ต่อเนื่องและจริงจัง - การเข้ามาประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการต่างพื้นที่ - ความไม่สะดวกและความไม่พร้อมของสถานที่ท่องเที่ยว - ความไม่สะดวกและความไม่พร้อม 	<ul style="list-style-type: none"> - การขาดแคลนบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ทั้งผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว และมัคคุเทศก์ - การประชาสัมพันธ์เรื่องสถานที่ท่องเที่ยว เทศกาลหรืองานต่างๆ ไม่ต่อเนื่องและจริงจัง - การคมนาคมยังไม่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะระบบขนส่งมวลชน การเดินทางไปเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวจุดต่างๆ ทั้งในเขตเมืองและตามอำเภอสำคัญ ต้องใช้บริการรถสองแถวประจำทางซึ่งให้บริการตามเวลาไม่มีรถไป 	<ul style="list-style-type: none"> - คู่แข่งทางการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ จังหวัดเชียงราย มีทุ่งบัวตอง และจังหวัดเชียงใหม่ มีหมู่บ้านกระเหรี่ยงคอยาว อำเภอภักดีนิเวศน์พัฒนา พยายามสร้างให้เป็นปาย ๒ และจังหวัดน่าน - ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวในอำเภอปาย ขายธุรกิจและที่ดินให้กับนักลงทุนจากต่างประเทศที่มาจากภูเก็ต กระบี่ และจังหวัดอื่นๆ ทำให้เจ้าของกิจการไม่ใช่เป็นคนท้องถิ่นที่แท้จริงและประกอบการเพื่อมุ่งหวังกำไรจำนวนมาก ทำให้ห้องพักราคาสูงเกินจริง

จังหวัดเชียงใหม่	จังหวัดลำปาง	จังหวัดลำพูน	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
<p>- เรื่องโลจิสติกส์ (Logistics) ทางด้านรถไฟยังไม่ดี เพราะรถไฟยังคงเป็นระบบเก่า ซึ่งขาดประสิทธิภาพในการขนส่ง</p> <p>- เส้นโค้งของความเป็นล้านนาเริ่มหายไป เนื่องจากคนในพื้นที่ไม่รักษาเอกลักษณ์ความเป็นล้านนา</p>	<p>ของบุคลากรที่ให้บริการในพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากได้ รวมถึงประชาชนในพื้นที่ยังไม่ตระหนักและให้ความสำคัญในการเป็นเจ้าบ้าน ที่พร้อมให้การต้อนรับนักท่องเที่ยว</p>	<p>ประจำตามจุดสำคัญๆ ต้องใช้พาหนะส่วนตัวจึงจะสะดวก รวมไปถึงการจราจรหนาแน่นในตัวเมือง</p> <p>- ตามแหล่งท่องเที่ยวไม่มีป้าย หรือข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเอง</p> <p>- ความไม่พร้อมในการให้บริการ เช่นผู้ประกอบการไม่สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวจำนวนมากได้ ความไม่พร้อมด้านภาษา รวมถึงประชาชนในพื้นที่ไม่ได้ตระหนักหรือให้ความร่วมมือในการต้อนรับผู้มาเยือนในฐานะเจ้าบ้าน</p>	<p>- การลงทุนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนมีแต่นักลงทุนในพื้นที่เท่านั้น ซึ่งผู้ประกอบการมีอาชีพหลักอยู่แล้ว แต่ต้องการเพียงรายได้เสริม ซึ่งส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจด้านราคา เนื่องจากผู้ประกอบการรายเล็กได้มีการแข่งขันกันทางด้านราคา</p> <p>- การประชาสัมพันธ์ไม่ต่อเนื่อง</p> <p>- นโยบายของภาครัฐบาลไม่สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของจังหวัด</p> <p>- พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยทำลายเสน่ห์ของอำเภอปาย ส่งผลให้ความนิยมของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศลดลง</p> <p>- ความไม่พร้อมของสถานที่ท่องเที่ยวบางแห่ง</p>

จังหวัดเชียงใหม่	จังหวัดลำปาง	จังหวัดลำพูน	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
			<ul style="list-style-type: none"> - บุคลากรด้านการท่องเที่ยวไม่เพียงพอ - ไม่สามารถกำหนดเวลาในการท่องเที่ยวได้ - ประชาชนยังไม่เข้าใจและตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว การเป็นเจ้าของที่ดี - พฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักท่องเที่ยวบางกลุ่ม สร้างความเดือดร้อนให้ประชาชนในพื้นที่ - ยานพาหนะสาธารณะในการเดินทางไม่เพียงพอ ทั้งรถโดยสาร และเครื่องบิน - ป้ายบอกทาง - ห้องน้ำสาธารณะ ความสะอาด

จากสภาพปัญหาด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ข้างต้น สามารถสรุปประเด็นปัญหาในภาพรวม และปัญหาเฉพาะพื้นที่ได้ ดังนี้

ปัญหาในภาพรวมของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ มีรายละเอียด ดังนี้

๑. การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวมีไม่ต่อเนื่อง โดยทุกจังหวัดในกลุ่มฯ พบว่าการประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มเป้าหมายยังมีน้อย และ ไม่ต่อเนื่อง ทำให้อุปสงค์ด้านการท่องเที่ยวมีไม่สม่ำเสมอ โดยเฉพาะจังหวัดลำปาง ลำพูนและ แม่ฮ่องสอน

๒. ระบบขนส่งสาธารณะไม่ได้มาตรฐาน ไม่สะดวกในการใช้บริการ ทำให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวต้องใช้รถส่วนตัว อันมีผลกระทบต่อการจราจรในเขตเมือง เนื่องจากจำนวนรถยนต์ส่วนตัวมากขึ้น ทั้งนี้ ปัญหาการจราจรหนาแน่นเกิดขึ้นในเขตเมืองของทุกจังหวัดในกลุ่มฯ โดยจังหวัดเชียงใหม่

๓. วัฒนธรรมวิถีชีวิต ที่เริ่มขาดเอกลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของล้านนา เนื่องจากคนในพื้นที่ไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ และยังไม่มีการส่งเสริมที่มากพอ

ปัญหาเฉพาะพื้นที่ ซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ของจังหวัดลำปาง ลำพูน และแม่ฮ่องสอน มีรายละเอียด ดังนี้

๑. บุคลากร ได้แก่

- ความไม่เพียงพอของบุคลากรภาคบริการท่องเที่ยวโดยส่วนมากกระจุกตัวอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่

- ความไม่พร้อมของบุคลากรในภาคบริการท่องเที่ยวในด้านความรู้และทักษะในการให้บริการ รวมถึงความเชี่ยวชาญด้านภาษา

- จิตสำนึกในการให้บริการ การเป็นเจ้าบ้านที่ดี โดยเฉพาะในส่วนของประชาชนในพื้นที่บางแห่งแสดงออกถึงความไม่เป็นมิตรกับคนแปลกหน้า (นักท่องเที่ยว)

๒. สิ่งอำนวยความสะดวก

- ถนน /เส้นทางคมนาคม โดยเฉพาะเส้นทางเชื่อมต่อจากแหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดใหญ่ไปแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง

- ป้ายบอกทางที่ยังมีไม่เพียงพอ

๓. การเข้ามาของนักลงทุนต่างพื้นที่ เนื่องจากนักลงทุน นักธุรกิจในพื้นที่ ไม่มีความพร้อมด้านความรู้และประสบการณ์ที่มากพอ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาตามแนวทางของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘

รัฐบาลประเทศไทย โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘ โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ใช้เวทีระดมความคิดเห็นจากผู้บริหาร/นักวิชาการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จนได้ร่างแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘ และเสนอให้คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติพิจารณา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ข้อเสนอแนะและความเห็นเพิ่มเติม ก่อนเสนอให้คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ ภายในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ เป้าหมาย พันธกิจและยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ดังนี้

วิสัยทัศน์

“ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในระดับโลก สามารถสร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความเป็นธรรม สมดุล และยั่งยืน”

เป้าประสงค์

๑. ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพิ่มขึ้น
๒. รายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพิ่มขึ้น โดยเน้นการพัฒนากิจกรรมที่สร้างมูลค่าและคุณค่า
๓. สร้างรายได้และกระจายรายได้โดยคำนึงถึงความสมดุลและยั่งยืน

เป้าหมาย

๑. อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า ๕ อันดับ หรือเป็นลำดับ ๑-๗ ของทวีปเอเชีย¹
  - ๑.๑ อันดับขีดความสามารถด้านกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า ๕ อันดับ หรือเป็นลำดับ ๑-๗ ของทวีปเอเชีย
  - ๑.๒ อันดับขีดความสามารถด้านสถานะแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการดำเนินธุรกิจเพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า ๕ อันดับ หรือเป็นลำดับที่ ๑-๗ ของทวีปเอเชีย

¹ วัดจากข้อมูล The Travel & Tourism Competitiveness Report (TTCI)

๑.๓ อันดับขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ ธรรมชาติและวัฒนธรรม เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๕ อันดับ หรือเป็นลำดับที่ ๑-๓ ของทวีปเอเชีย

๒. รายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕

๓. กลุ่มท่องเที่ยวได้รับการพัฒนา ๘ กลุ่มท่องเที่ยว

พันธกิจ

๑. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว ตลอดจน บังคับสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว ให้มีคุณภาพและมาตรฐานในระดับสากล

๒. พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้มีศักยภาพ มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน สร้างความ สมดุลระหว่างการใช้ประโยชน์ทรัพยากรท่องเที่ยวควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สังคม และวิถีชีวิตของชุมชน

๓. เตรียมความพร้อมของภาคบริการและบังคับสนับสนุนการท่องเที่ยวให้มีความพร้อม ในการรองรับการเปลี่ยนแปลง และมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและฟื้นฟูเศรษฐกิจของ ประเทศ

๔. สร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว ให้สามารถสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ

๕. บูรณาการงานด้านการท่องเที่ยวให้มีเอกภาพ ลดความซ้ำซ้อนของภารกิจ สร้าง กลไกในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาค ส่วน

ยุทธศาสตร์

ได้กำหนดยุทธศาสตร์ออกเป็น ๕ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

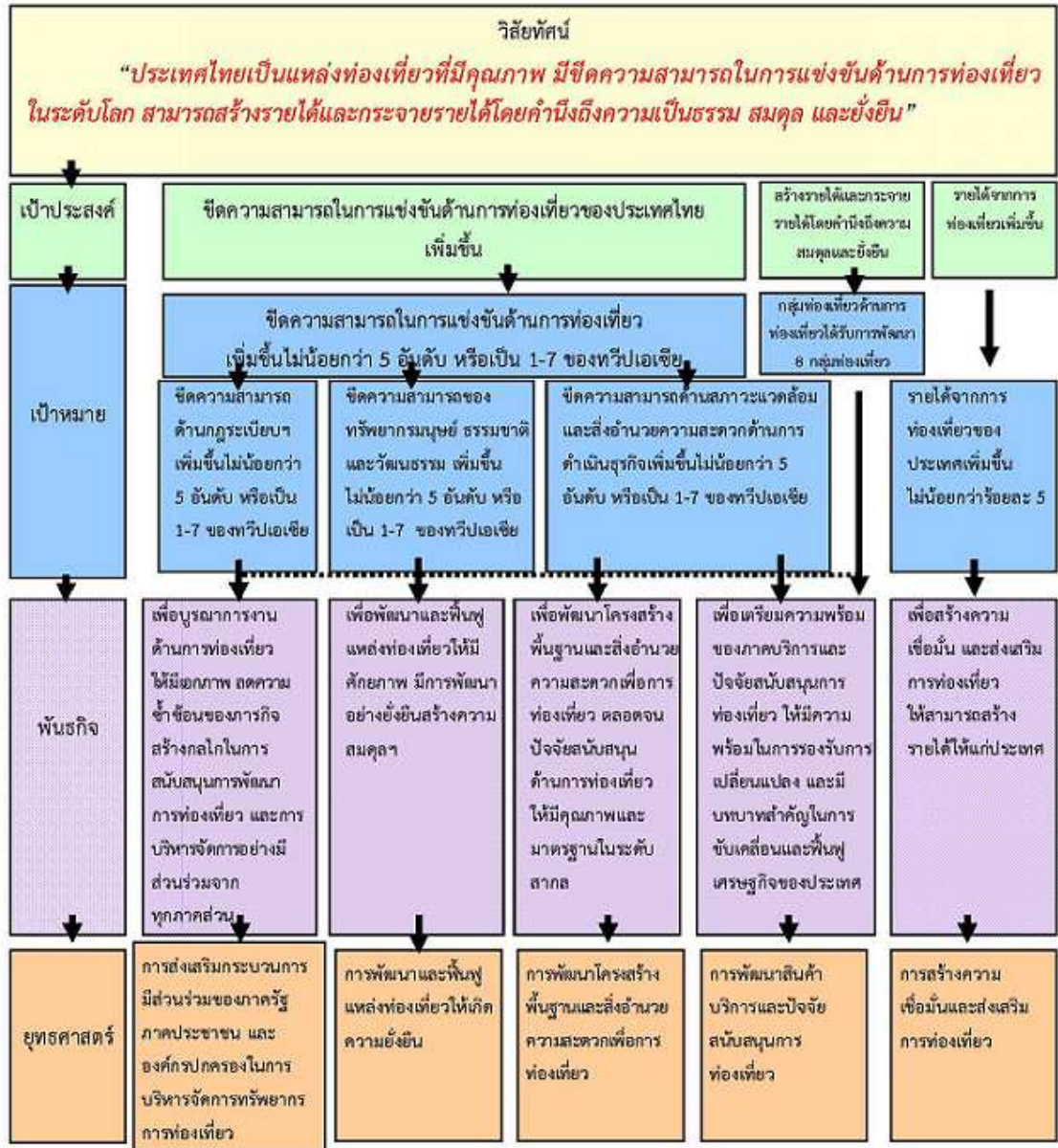
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาสินค้า บริการและบังคับสนับสนุนการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

แผนภาพที่ ๓-๖ แสดงความเชื่อมโยงระหว่างวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ เป้าหมาย พันธกิจ และ ยุทธศาสตร์

ที่มา : แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๘, ๒๕๕๘.

แผนพัฒนาการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ พ.ศ. ๒๕๕๗-๒๕๖๐

ในส่วนของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ได้จัดทำแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนบน ๑ (พ.ศ.๒๕๕๗ - ๒๕๖๐) (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑,

๒๕๕๖) โดยมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ดังนี้

วิสัยทัศน์กลุ่มจังหวัด

“ศูนย์กลางการท่องเที่ยว การค้า การลงทุน สู่สากล โดดเด่นวัฒนธรรมล้านนา สังคมน่าอยู่ทุกถิ่นที่”

กรอบแนวคิดการพัฒนา (Big ideas for development)

๑. สร้างสรรค์ (Creativity) หมายถึง การดำเนินกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์
๒. ความปลอดภัย (Safety) สุขภาพดี (Healthy) หมายถึง ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และประชาชนมีสุขภาพกายและใจที่ดี
๓. อบอุ่นและมีเสน่ห์ (Pleasant charming) หมายถึง สภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ตามวิถีชีวิตที่เอื้อเฟื้อและวัฒนธรรมที่สวยงามของท้องถิ่น

ประเด็นการพัฒนา (Issues for development)

๑. การฟื้นฟู หมายถึง การอนุรักษ์/ดูแลให้มีคุณภาพ อาจรวมถึงปริมาณเพิ่มมากขึ้นด้วย
๒. การสร้างความโดดเด่นอย่างมีเอกลักษณ์ หมายถึง การส่งเสริมจุดแข็งและโอกาสให้มีศักยภาพในการแข่งขันที่เลียนแบบได้ยาก
๓. การยกระดับพัฒนา หมายถึง การปรับปรุงให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และส่งผลกระทบต่อเชิงบวกให้เพิ่มสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญ

ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนา ดังนี้

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ ส่งเสริมการฟื้นฟูและอนุรักษ์แบบองค์รวม เพื่อสร้างสรรค์บรรยากาศที่สวยงาม มีเสน่ห์ (ยุทธศาสตร์การพัฒนายั่งยืน เพื่อเป็นรากฐานสนับสนุนทั้งฐานเศรษฐกิจเดิมและเศรษฐกิจใหม่)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒ ส่งเสริมการสร้างสรรค์สินค้าและบริการให้โดดเด่นและมีคุณค่า มุ่งเน้นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ หัตถ์สร้างสรรค์ ศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยว(ยุทธศาสตร์ปรับตัว เพื่อเพิ่มมูลค่าและสร้างความยั่งยืนให้แก่ฐานเศรษฐกิจเดิม)

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยกระดับการพัฒนาการค้าการลงทุน มุ่งเน้นอุตสาหกรรมสุขภาพ อุตสาหกรรมการจัดประชุมและนิทรรศการ (MICE) อุตสาหกรรมบริการการศึกษา และอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป เพื่อบริการการท่องเที่ยวและการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) (ยุทธศาสตร์เชิงรุก เพื่อสร้างฐานเศรษฐกิจใหม่สู่ตลาดสากล)

ซึ่งทั้งสามประเด็นยุทธศาสตร์ล้วนมีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ทั้งสิ้น โดยกลุ่มจังหวัดมีการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นยุทธศาสตร์ ไว้ดังนี้

๑. ส่งเสริมการสร้างสรรคส์สินค้าและบริการให้โดดเด่นและมีคุณค่ามุ่งเน้นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ หัตถ์สร้างสรรคส์ ศิลปวัฒนธรรมการท่องเที่ยว

๒. ยกระดับการพัฒนาการค้าการลงทุน มุ่งเน้น อุตสาหกรรมสุขภาพ อุตสาหกรรมการจัดประชุมและนิทรรศการ(MICE) อุตสาหกรรมบริการการศึกษา และอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปเพื่อรองรับการท่องเที่ยว และการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน(AEC)

๓. ส่งเสริมการฟื้นฟูและอนุรักษ์แบบองค์รวมเพื่อสร้างสรรคส์บรรยากาศที่สวยงามมีเสน่ห์

ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ แต่ละยุทธศาสตร์มีเป้าประสงค์ และกลยุทธ์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : ส่งเสริมการฟื้นฟูและอนุรักษ์แบบองค์รวมเพื่อสร้างสรรคส์บรรยากาศที่สวยงามมีเสน่ห์

เป้าประสงค์

๑. กลุ่มจังหวัดมีบรรยากาศสวยงามและมีเสน่ห์โดยใช้วิถีชีวิต เรื่องราว สถานที่ ดำเนินประวัติศาสตร์ ความเชื่อ และค่านิยมของกลุ่มจังหวัดสนับสนุนการท่องเที่ยว

๒. ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความอุดมสมบูรณ์น่าอยู่ ปราศจากมลพิษทางสิ่งแวดล้อม

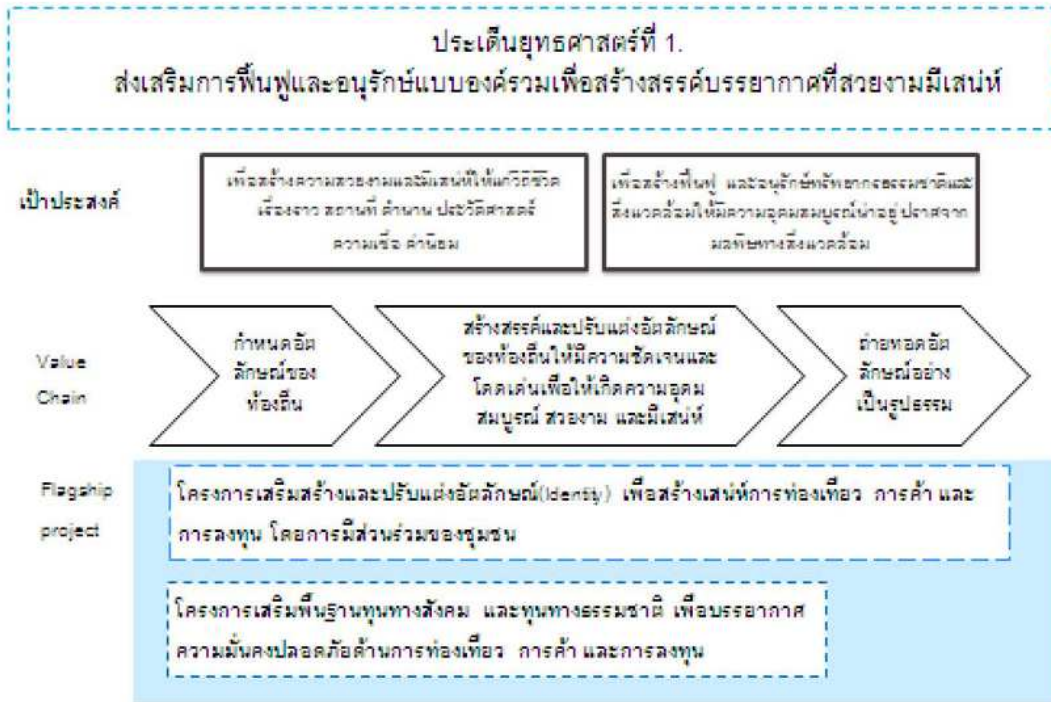
กลยุทธ์

๑. กำหนดอัตลักษณ์ของท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

๒. สร้างสรรคส์และปรับแต่งอัตลักษณ์ของท้องถิ่นให้มีความชัดเจนและโดดเด่นเพื่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ สวยงาม และมีเสน่ห์

๓. ถ่ายทอดอัตลักษณ์อย่างเป็นรูปธรรม

แผนภาพที่ ๓-๓ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ : ส่งเสริมการฟื้นฟูและอนุรักษ์แบบองค์รวมเพื่อ
สร้างสรรค์บรรยากาศที่สวยงามมีเสน่ห์

ยุทธศาสตร์ที่ ๒: ส่งเสริมการสร้างสรรค์สินค้าและบริการให้โดดเด่นและมีคุณค่า
มุ่งเน้นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ หัตถ์สร้างสรรค์ ศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยว

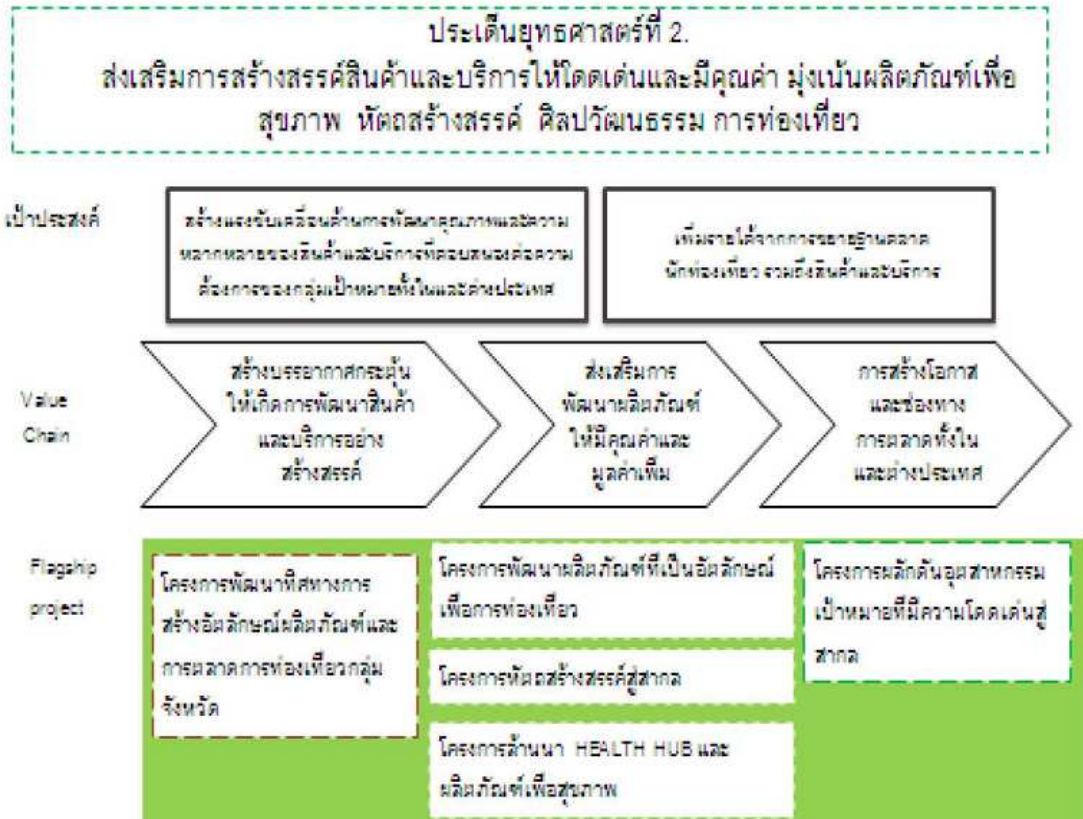
เป้าประสงค์

1. มีการพัฒนาคุณภาพและความหลากหลายของสินค้าและบริการอย่างสร้างสรรค์
2. รายได้จากการขยายฐานตลาดนักท่องเที่ยว รวมถึงสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น

กลยุทธ์

1. สร้างบรรยากาศกระตุ้น ให้เกิดการพัฒนาสินค้าและบริการอย่างสร้างสรรค์
2. ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม
3. การสร้างโอกาสและช่องทางการตลาดเชิงรุกทั้งในและต่างประเทศ

แผนภาพที่ ๓-๘ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๒: ส่งเสริมการสร้างสรรคสินค้าและบริการให้โดดเด่น และมีคุณค่า มุ่งเน้นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ หัตถ์สร้างสรรค์ ศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ ๓: ขระดับการพัฒนาการค้าการลงทุน มุ่งเน้น อุตสาหกรรมสุขภาพ อุตสาหกรรมการจัดประชุมและนิทรรศการ (MICE) อุตสาหกรรมบริการการศึกษา และอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป เพื่อรองรับการท่องเที่ยว และการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

เป้าประสงค์

๑. เกิดบรรยากาศที่ดึงดูดการค้าการลงทุนที่สร้างมูลค่าเพิ่มโดยมุ่งเน้นอุตสาหกรรมสุขภาพ อุตสาหกรรมการจัดประชุมและนิทรรศการ(MICE) อุตสาหกรรมบริการการศึกษา และอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป
๒. มูลค่าการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสุขภาพ อุตสาหกรรมการจัดประชุมและนิทรรศการ (MICE) อุตสาหกรรมบริการการศึกษา และอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปเพิ่มขึ้น

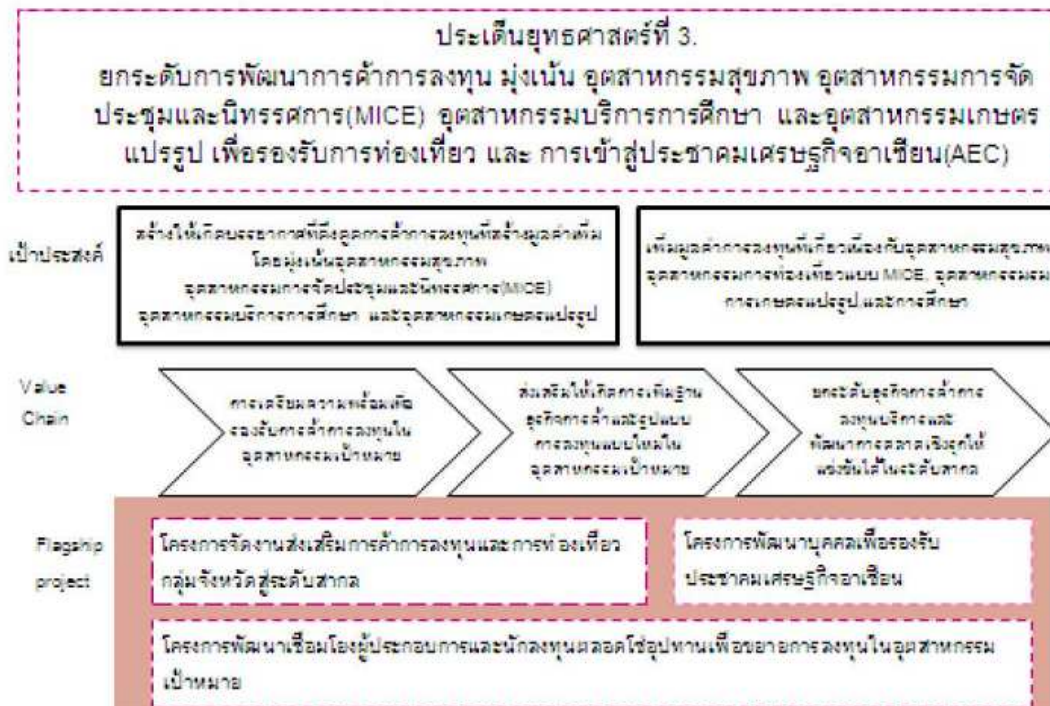

กลยุทธ์

๑. การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการนำการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมาย
๒. ส่งเสริมให้เกิดการเพิ่มฐานธุรกิจการค้าและรูปแบบการลงทุนแบบใหม่ในอุตสาหกรรมเป้าหมาย
๓. ยกกระดับธุรกิจการค้าการลงทุนบริการและพัฒนาการตลาดเชิงรุกให้แข่งขันได้ในระดับสากล

แผนภาพที่ ๓-๕ ยุทธศาสตร์ที่ ๓: ยกกระดับการพัฒนาการค้าการลงทุน มุ่งเน้น อุตสาหกรรม

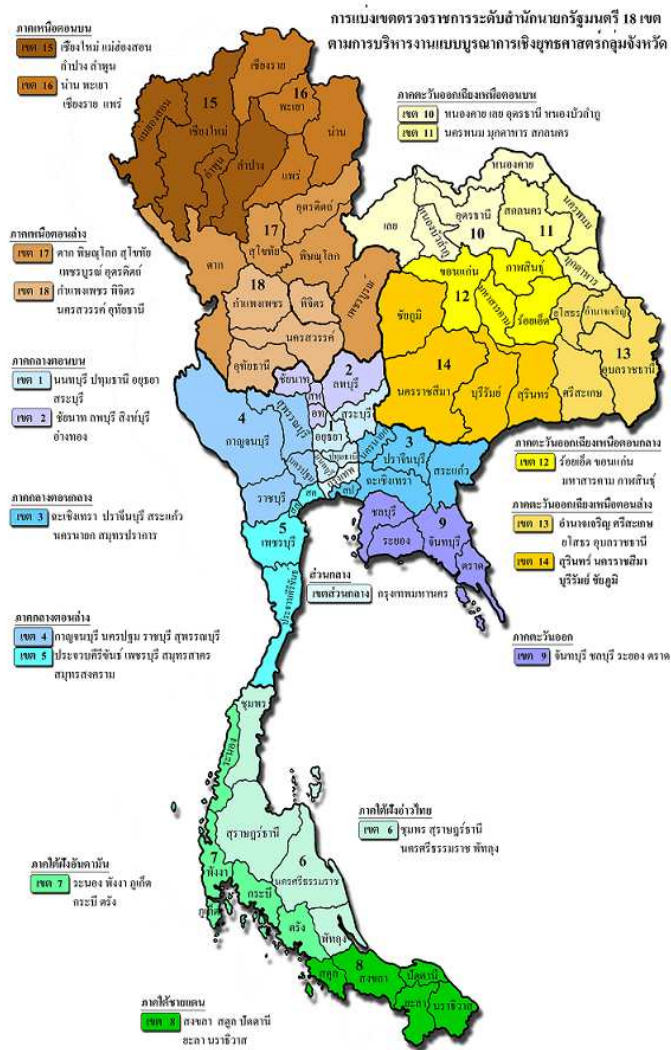
สุขภาพ อุตสาหกรรมการจัดประชุมและนิทรรศการ (MICE) อุตสาหกรรมบริการ การศึกษา และอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป เพื่อรองรับการท่องเที่ยว และการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

สรุปภาพรวมด้านการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ ถึงปี ๒๕๕๗

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ เป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทั้งในระดับชาติและนานาชาติและเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงไปยังกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ปัจจัยดึงดูดการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบน ๑ ได้แก่ จุดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติ ป่าเขา ศิลปวัฒนธรรม และความเป็นมิตรไมตรีของคนในพื้นที่

แผนภาพที่ ๓-๑๐ แสดงการแบ่งเขตตรวจราชการระดับสำนักนายกรัฐมนตรี ตามการบริหารงานแบบบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด

ภาพรวมด้านการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว

ด้านบริการและการท่องเที่ยว

แม้จะมีทรัพยากรการท่องเที่ยวจำนวนมาก และหลากหลายในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ แต่แหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากกำลังเสื่อมโทรมและถูกทำลาย ประกอบกับขาดการบริหารจัดการแบบบูรณาการ ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ และการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวยังอยู่ในระดับต่ำ ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับตลาดเป้าหมายยังมีน้อย ขาดการบูรณาการข้อมูล รวมถึงการวิเคราะห์และวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวบนพื้นฐานของข้อมูลเชิงลึกยังมีอยู่อย่างจำกัด ขาดการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในพื้นที่กับการพัฒนาด้านอื่นๆ อาทิ ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรมเกษตร ด้านสังคม และด้านหัตถอุตสาหกรรม อย่างเป็นรูปธรรม รวมไปถึงการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวภายในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ยังไม่เป็นรูปธรรมชัดเจน ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยว และการมุ่งประเด็นในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวมีการกระจุกตัวอยู่ในจังหวัดใหญ่ คือ จังหวัดเชียงใหม่

ด้านวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันกำลังมีผลต่อการทำลายวิถีชีวิตดั้งเดิม ประชาชนจำนวนมากในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน ๑ ยังขาดการรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาอย่างไร้ทิศทางในหลายๆด้านส่งผลให้เกิดการทำลายขนบธรรมเนียม วัฒนธรรมของพื้นที่ กลายเป็นวัฒนธรรมประสมประสาน หรือวัฒนธรรมประยุกต์ ซึ่งนับวันจะขาดเอกลักษณ์ ความเป็นล้านนา หรือทำให้วัฒนธรรมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสมัย ในขณะที่จุดเด่นด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ คือ อัตลักษณ์ความเป็นล้านนา ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไข จะมีผลต่อการแข่งขันตลาดของกลุ่ม คือ ประเทศเพื่อนบ้านที่เพิ่งเริ่มต้นในการเปิดประเทศและมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่คล้ายคลึงกัน เช่น ประเทศสาธารณรัฐเมียนมาร์ และ สปป.ลาว เป็นต้น

ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ มีปัญหามลพิษและฝุ่นขนาดเล็กเกินมาตรฐานอย่างรุนแรง จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง เชียงราย และน่าน เป็นพื้นที่วิกฤติหมอกควัน เนื่องจากมีฝุ่นละอองขนาดเล็กเกินมาตรฐาน (๑๒๐ ไมโครกรัมต่อ ลบ.ม.) จากการเผาป่าเพื่อขยายพื้นที่ทำการเกษตรและการเผาเศษวัสดุทางการเกษตรทั้งในพื้นที่และประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งการเผาขยะ และมีแนวโน้มของปัญหามากขึ้น ในช่วง ๓-๔ เดือนแรกของทุกปี ซึ่งส่งผลกระทบต่อ

โดยตรงต่อสุขภาพของประชาชน รวมทั้งมีผลต่อภาวะเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก นอกจากนี้กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ยังประสบภัยธรรมชาติบ่อยครั้งและรุนแรงมากขึ้น จากอุทกภัยและดินโคลนถล่ม ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินในพื้นที่ลาดชัน และมีความรุนแรงมากขึ้นในแต่ละปี เนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่มีภูเขาสูงและมีความลาดชัน ประกอบกับการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อขยายพื้นที่เพาะปลูก โดยเฉพาะการปลูกข้าวโพดในพื้นที่สูงซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำของภาคเหนือตอนบน นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงจากแผ่นดินไหว โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่และลำพูนอยู่ในบริเวณของรอยเลื่อนแม่ทาซึ่งมีโอกาสเกิดแผ่นดินไหว

ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าไม้ ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา การเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันเป็นผลจากภาวะโลกร้อนและสภาพอากาศแปรปรวนมีมากขึ้น ส่งผลทำให้เกิดภาวะภัยแล้งและน้ำท่วมรุนแรงขึ้น

จากการรวบรวมข้อมูลด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๕ – ๒๕๕๗ พบข้อเสนอแนะที่หลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เสนอแนะเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวของแต่ละจังหวัด ปรากฏรายละเอียดตามตารางที่ ๓-๕

ตาราง ๓-๕ แสดงข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

จังหวัดเชียงใหม่	จังหวัดลำปาง	จังหวัดลำพูน	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
<ul style="list-style-type: none"> - สร้างความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะเรื่องความมั่นคงและความปลอดภัย - ปรับปรุงเรื่องระบบการคมนาคม โดยเฉพาะการจราจรภายในตัวเมือง - การปรับปรุงภูมิทัศน์และรักษาความเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดเชียงใหม่ - พัฒนาฝึกรอบรับเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มศักยภาพของเจ้าหน้าที่ - เตรียมความพร้อมในการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน - สร้างความต่อเนื่องของนโยบายศูนย์ประชุมนานาชาติ เพื่อให้เสริมสร้างสภาพเศรษฐกิจของเชียงใหม่และประเทศ - การสร้างเสริม และบ่มเพาะให้คนภายในพื้นที่ปรับเปลี่ยนทัศนคติให้ร่วมกันในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของจังหวัด - การจัดการเรื่องระบบขนส่งมวลชนทุกระดับมหภาคและจุลภาค โดยระดับ มหภาค 	<ul style="list-style-type: none"> - การปรับปรุงภูมิทัศน์และรักษาความเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัด - พัฒนาฝึกรอบรับเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความพร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยว และสร้างความประทับใจ - การสร้างเสริม และบ่มเพาะให้คนภายในพื้นที่มีทัศนคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของจังหวัด - พัฒนาและปรับปรุงเส้นทางเชื่อมแหล่งท่องเที่ยวทั้งภายในจังหวัด และเชื่อมกับจังหวัดใกล้เคียง - การสร้างความพร้อมสำหรับผู้ประกอบการภายในจังหวัด รองรับการขายตัวด้านการท่องเที่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาฝึกรอบรับเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความพร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยว และสร้างความประทับใจ ให้เพียงพอ - การสร้างเสริม และบ่มเพาะให้คนภายในพื้นที่มีทัศนคติในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของจังหวัด - เพิ่มจำนวน รวมถึงพัฒนาระบบให้บริการรถสาธารณะ รถโดยสาร ซึ่งปัจจุบันมีไม่เพียงพอ - การสร้างความพร้อมสำหรับผู้ประกอบการภายในจังหวัด รองรับการขายตัวด้านการท่องเที่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> - ควรมีการจัดการเรื่องการคมนาคม โดยเฉพาะด้านถนนควรความปลอดภัยมากขึ้น - การจัดการภูมิทัศน์และการรักษา อัตลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง - ความร่วมมือในการทำงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยภาครัฐควรมีนโยบายที่สนับสนุนผู้ประกอบการ เช่น การกระตุ้นเศรษฐกิจ การลดอัตราภาษี การเปิดเขตการค้าชายแดนทางด้านเอกชนควรมีการประสานงานกับบริษัททัวร์ในจังหวัดใกล้เคียง เพื่อชักชวนนักท่องเที่ยวมาจังหวัดแม่ฮ่องสอนมากขึ้น และการจัดหางบประมาณเป็นกองทุนในการสนับสนุนให้ชนเผ่ากะเหรี่ยงคอยาวให้กลับมายังภูมิลำเนาเดิม คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน - การกระตุ้นนักลงทุนให้ลดความต้องการผลประโยชน์จากการหากำไรทางธุรกิจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดแม่ฮ่องสอน - สร้างจิตสำนึก เห็นคุณค่า ความสำคัญของ

จังหวัดเชียงใหม่	จังหวัดลำปาง	จังหวัดลำพูน	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
<p>จัดการเรื่องเที่ยวบินและสนามบิน รถไฟความเร็วสูง หรือรถไฟรางคู่ และในระดับจุลภาค ควรมีการแก้ไขปัญหาจราจร ลดมลภาวะ รักษาโบราณสถานและสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อรองรับการเติบโตในอนาคต เช่น การทำรูดรางสำหรับการท่องเที่ยวและสัญจรภายในคูเมือง การจัดการระบบของรถสีส้มแดง รถบัส รถทัวร์ เป็นต้น</p>			<p>เอกลักษณ์ของจังหวัด หรือแต่ละท้องถิ่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - จำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าไปแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง โดยทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันในการจำกัดการรับนักท่องเที่ยวทั้งที่พัก และแหล่งท่องเที่ยว - กำหนดบริเวณการท่องเที่ยว ให้มีโซนอนุรักษ์วัฒนธรรม - ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว - เพิ่มห้องน้ำสาธารณะ และปรับปรุงความสะอาดของห้องน้ำที่มีอยู่

สรุปภาพรวมความต้องการในการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

๑. ด้านบุคลากร มีความต้องการ ดังนี้

๑.๑ ให้ความรู้สำหรับบุคลากรในธุรกิจบริการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อเพิ่มศักยภาพและความพร้อมในการให้บริการ

๑.๒ สร้างทัศนคติและความเข้าใจแก่คนในพื้นที่ในการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี เพื่อคงเอกลักษณ์ของความเป็นล้านนา และอัตลักษณ์ของแต่ละจังหวัด

๒. ด้านคมนาคมขนส่ง

- ปรับปรุงถนน เส้นทางท่องเที่ยวให้ปลอดภัยและสามารถเข้าถึง ตลอดจนเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรองเข้าด้วยกันอย่างเป็นระบบ

๓. ด้านระบบขนส่งมวลชน

๓.๑ ปรับปรุงระบบบริการขนส่งมวลชนภายในเมือง เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและลดปัญหาการจราจรติดขัด

๓.๒ ปรับปรุงระบบบริการขนส่งมวลชนระหว่างแหล่งท่องเที่ยวเพื่อรองรับบริการ

๔. ความเหลื่อมล้ำด้านนโยบาย

- การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนายังกระจุกตัวอยู่กับแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในเมืองใหญ่ ทำให้การพัฒนาในพื้นที่ของจังหวัดเล็กเป็นไปอย่างล่าช้า ไม่ต่อเนื่อง

๕. ด้านกายภาพ

- การปรับปรุงภูมิทัศน์ให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

ผลการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ต่อการพัฒนาและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวกิจกรรมภาคเหนือตอนบน ๑

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกหัวหน้าหน่วยงาน หรือผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ประกอบด้วย

๑. ผู้บริหาร ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน และแม่ฮ่องสอน จังหวัดละ ๔ องค์กร รวมเป็น ๑๖ องค์กร

๒. ผู้แทนสมาคม ชมรม กลุ่มชุมชนด้านการท่องเที่ยวท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน และแม่ฮ่องสอน จังหวัดละ ๔ องค์กร รวมเป็น ๑๖ องค์กร

๓. ตัวแทนผู้ประกอบการ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน และแม่ฮ่องสอน จังหวัดละ ๔ องค์กร รวมเป็น ๑๖ องค์กร ได้สรุปความคิดเห็นและความต้องการต่อการพัฒนาและการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ และ กลุ่มสมาคม ชมรม กลุ่มชุมชน และผู้ประกอบการ มีรายละเอียด ดังนี้

๓.๑ หน่วยงานภาครัฐ

ผู้แทนผู้บริหาร/ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ในจังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน และแม่ฮ่องสอน ได้ให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นการสัมภาษณ์หัวข้อต่างๆ ดังนี้

๓.๑.๑ แหล่งท่องเที่ยวหลัก หรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ

แหล่งท่องเที่ยวหลัก หรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ อันดับแรก คือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม ได้แก่ การท่องเที่ยววัฒนธรรมและประเพณี และแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ตามความสนใจ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา การท่องเที่ยวแบบผจญภัยการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์/ฟาร์มสเตย์ และการท่องเที่ยวเพื่อการประชุม

ปัจจัยที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวหลัก หรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว อย่างต่อเนื่อง คือ การมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและประเพณีที่โดดเด่น รวมทั้งความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติที่สวยงาม

๓.๑.๒ ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญ ประกอบด้วย

๓.๑.๒.๑ ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ (เรียงลำดับกระทบมากเป็นข้อที่ ๑)

๑. การจราจรที่คับคั่ง เนื่องจากปริมาณรถบนท้องถนนที่มาก และระบบขนส่งมวลชนที่ยังไม่มีประสิทธิภาพทำให้ทั้งประชาชนและนักท่องเที่ยวนิยมใช้รถส่วนตัว โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลหรือช่วงที่มีการจัดกิจกรรมการจราจรจะหนาแน่นมาก

๒. ค่าครองชีพที่สูงขึ้น การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดการลงทุนด้านการท่องเที่ยวมากขึ้น โดยเฉพาะการเข้ามาดำเนินธุรกิจของนักธุรกิจนอกพื้นที่ซึ่งมีต้นทุนของธุรกิจที่สูงขึ้น การปรับอัตราค่าบริการให้ธุรกิจมีผลกำไร ส่งผลให้สินค้าอุปโภคบริโภค และการบริการปรับตัวสูง

๓. วัฒนธรรมประเพณีเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย โดยมี การรับวัฒนธรรมต่างถิ่นมากขึ้น จนอาจนำไปสู่การสูญเสียความเป็นอัตลักษณ์ล้านนาไปได้

๔. จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นก่อให้เกิดความวุ่นวาย ภายในพื้นที่ เนื่องจากนักท่องเที่ยวบางกลุ่มไม่ทราบถึงวัฒนธรรม ประเพณี ธรรมเนียม รวมถึง ระเบียบปฏิบัติด้านกฎหมาย

๓.๑.๒.๒ ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อนักท่องเที่ยว (เรียงลำดับกระทบมาก เป็นข้อที่ ๑)

๑. การจราจรที่คับคั่ง ทำให้ใช้เวลาในการเดินทางท่องเที่ยว ในพื้นที่นานขึ้น โดยเฉพาะช่วงเทศกาล หรือช่วงที่มีการจัดงานกิจกรรม

๒. เกิดปัญหาการเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยวมากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องของการกำหนดราคาขาย

๓. บริการสาธารณะที่ยังไม่ได้มาตรฐาน เช่น การขนส่ง ห้องน้ำ

๓.๑.๒.๓ แนวทางแก้ไข

๑. ด้านการจราจร : การจัดการด้านระบบขนส่งมวลชน เพื่อลด ปริมาณรถบนถนนยังดำเนินการไม่เป็นรูปธรรม แต่ได้ดำเนินการในส่วนของการบังคับกฎหมาย ของผู้ขับขี่อย่างเข้มงวด จัดการจราจรให้มีระเบียบมากขึ้น เพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุ

๒. ด้านวัฒนธรรมและประเพณี : มีการส่งเสริมอัตลักษณ์ ล้านนา แทรกในกิจกรรมของทุกภาคส่วน รวมไปถึงมีการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวให้ทราบ ถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น และการปฏิบัติตนที่ถูกต้องในสถานที่ต่างๆ

๓. มีการจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาบริการสาธารณะ เช่น สร้าง ห้องน้ำ และป้ายบอกทาง

๓.๑.๓ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวและกระจายรายได้การท่องเที่ยว

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยว ที่ ควรได้รับการแก้ไขหรือพัฒนาโดยด่วนที่สุด ๓ ลำดับแรก

ลำดับที่ ๑ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน แต่ยังคงเอกลักษณ์พื้น ถิ่น เนื่องจาก แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งได้เปิดใช้งานมาเป็นเวลานาน ไม่ได้รับการปรับปรุงจน ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรม ประกอบกับแหล่งท่องเที่ยวอีกหลายแห่งมีศักยภาพในการพัฒนาพัฒนา และส่งเสริมเพื่อเป็นแม่เหล็กในการดึงดูดนักท่องเที่ยว

ลำดับที่ ๒ พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเป็นการแข่งขันในด้านคุณภาพบุคลากรและการบริการ ซึ่งประเทศเพื่อนบ้านที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวคล้ายคลึงกับประเทศไทยก็มีการเปิดตัวมากขึ้น หากไม่ปรับปรุงคุณภาพของบุคลากรจะส่งผลต่อความพึงพอใจและการกลับมาเที่ยวซ้ำ

ลำดับที่ ๓ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยว โดยเฉพาะด้านคมนาคม ถนนเส้นทางหลักและเส้นทางท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการกระจายตัวนักท่องเที่ยวไปสู่พื้นที่ใหม่ที่มีศักยภาพมากขึ้น

๓.๑.๔ สิ่งที่ภาครัฐ ควรส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการกระจายรายได้การท่องเที่ยวไปยังผู้ประกอบการ ในพื้นที่ หรือประชาชนในพื้นที่

๓.๑.๔.๑ การพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐาน โครงสร้างพื้นฐาน เพื่ออำนวยความสะดวก สร้างความเชื่อมั่น และความปลอดภัยทั้งแก่นักท่องเที่ยว และประชาชนในพื้นที่

๓.๑.๔.๒ การสนับสนุนด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเข้าไปในพื้นที่และชุมชน เพื่อเป็นการกระจายรายได้ไปยังชุมชน

๓.๑.๔.๓ สนับสนุนให้มีการอนุรักษ์โดยเฉพาะด้านธรรมชาติ ประเพณี วัฒนธรรม และเอกลักษณ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เนื่องจากทรัพยากรดังกล่าวล้วนเป็นต้นทุนด้านการท่องเที่ยวทั้งสิ้น หากปล่อยให้เกิดความเสื่อมโทรม หรือขาดเอกลักษณ์ ก็จะลดความน่าสนใจในการมาท่องเที่ยวลง

๓.๑.๔.๔ ส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวบูรณาการร่วมกันระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชน ด้วยการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน ทั้งดำเนินการร่วมกันในโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวต่างๆ

๓.๑.๔.๕ พัฒนาจุดบริการนักท่องเที่ยวที่ปฏิบัติงานได้จริง และพร้อมที่จะให้บริการ โดยเริ่มต้นในพื้นที่การท่องเที่ยวสำคัญก่อน

๓.๑.๔.๖ ส่งเสริมสินค้าและบริการให้ได้มาตรฐาน มีคุณภาพ สามารถมั่นใจได้

๓.๑.๔.๗ ให้การสนับสนุนด้านการตลาดแก่ผู้ประกอบการ กลุ่มชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว

๓.๑.๔.๘ ดำเนินการด้านการประชาสัมพันธ์อย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างอุปสงค์ด้านการท่องเที่ยวที่ต่อเนื่อง

**๓.๑.๕ ข้อเสนอต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยว
ร่วมกันในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑**

๓.๑.๕.๑ การเชื่อมโยงกลุ่มจังหวัดต้องกระจายและสนับสนุนส่งเสริม
จังหวัดข้างเคียงอย่างจริงจัง ทั้งนี้ ที่ผ่านมายังมีการพิจารณาจังหวัดใหญ่ว่ามีศักยภาพงบประมาณ
และการพัฒนาจึงไม่กระจายให้จังหวัดเล็กในพื้นที่

๓.๑.๕.๒ ควรมีการพัฒนาศักยภาพเชิงธุรกิจของผู้ประกอบการใน
จังหวัดเล็กด้วย เพื่อเตรียมความพร้อมการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ไม่เช่นนั้น
ผู้ประกอบการในจังหวัดเล็กจะเป็นนักธุรกิจต่างพื้นที่ ซึ่งไม่มีความเข้าใจในบริบทของชุมชน มัก
มุ่งผลประโยชน์ในการประกอบการเป็นหลัก ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และอัตลักษณ์ของพื้นที่

๓.๑.๕.๓ ควรส่งเสริมให้แต่ละจังหวัดมีบทบาทในการร่วมดำเนิน
โครงการอย่างบูรณาการมากกว่าที่ผ่านมา ซึ่งการส่งเสริมส่วนมากกระจุกตัวที่จังหวัดเชียงใหม่

๓.๑.๕.๔ ควรดำเนินการจัดกิจกรรมเชื่อมโยง และกระตุ้นการท่องเที่ยว
ในภาพรวมทั้ง ๔ ศูนย์กลางและกระจายนักท่องเที่ยวจังหวัด โดยใช้จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลาง
ไปสู่จังหวัดอื่นๆ ในกลุ่มจังหวัด และจังหวัดใกล้เคียงอื่นๆ อย่างเป็นระบบ

๓.๑.๕.๕ มีโครงการหรือกิจกรรมด้านการตลาดเชิงรุก เช่น การไปจัด
งานส่งเสริมการขายทั้งในประเทศ และต่างประเทศ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ในรูปแบบ
ต่างๆ

๓.๑.๕.๖ จัดกิจกรรมเพื่อยกระดับสถานที่ท่องเที่ยว การบริการและ
สินค้าการท่องเที่ยว เช่น สินค้าหัตถกรรมให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น

๓.๑.๕.๗ โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อกระจายรายได้
ให้กับชุมชน เพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้และรักบ้านเกิดตนเอง เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา
ท้องถิ่น

**๓.๑.๖ ปัญหาในระยะที่ผ่านมาที่ควรได้รับการแก้ไขเพื่อให้การพัฒนาการ
ท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ประสบความสำเร็จและ
ยั่งยืน**

๓.๑.๖.๑ ในภาพรวมกลุ่มจังหวัดภาคเหนือมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา
ในพื้นที่เป็นไปตามเป้าหมายและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ กล่าวคือ ประสบ
ความสำเร็จในแง่จำนวนนักท่องเที่ยว แต่ต้องกระจายรายได้ไปจังหวัดอื่นให้มากกว่านี้ เช่น ลำปาง
ลำพูน แม่ฮ่องสอน ต้องมีแผนงานโครงการด้านการตลาด ประชาสัมพันธ์เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง

๓.๑.๖.๒ ปัญหามลพิษหมอกและควันในภาคเหนือตอนบนที่ควรได้รับการแก้ไข

๓.๑.๖.๓ การกระจายรายได้ ควรกระจายไปสู่ชนบทในชุมชน พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ชาวบ้านมีรายได้ทั่วทุกหมู่บ้านด้วย

๓.๑.๖.๔ ในระยะที่ผ่านมามีประมาณส่วนใหญ่พัฒนาเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดอื่นในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ได้รับงบประมาณน้อยมาก

๓.๑.๖.๕ การดำเนินการ โดยนักวิชาการแก้ไขปัญหาไม่ตรงประเด็น

๓.๑.๖.๖ เกิดการกระจุกตัวของนักท่องเที่ยวเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ ควรเพิ่มศักยภาพให้กลุ่มจังหวัดได้มีศักยภาพในการแข่งขันการท่องเที่ยวโดยกำหนดให้เชียงใหม่เป็นศูนย์กลางกระจายนักท่องเที่ยว

๓.๑.๖.๗ ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดอื่นๆ นอกเหนือจากจังหวัดเชียงใหม่เพื่อกระจายนักท่องเที่ยว

๓.๑.๗ ข้อเสนอแนะ ความเห็นเพิ่มเติม

- โครงการของกลุ่มจังหวัด ควรให้จังหวัดในกลุ่มมีส่วนร่วมและจัดทำโครงการได้อย่างเสมอภาคกัน

๓.๒ สมาคม ชมรม และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ผู้แทนผู้บริหาร/ผู้แทนสมาคม ชมรม และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ในจังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน และแม่ฮ่องสอน ได้ให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นการสัมภาษณ์หัวข้อต่างๆ ดังนี้

๓.๒.๑ ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว

ปัจจัยสำคัญด้านแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวหลักหรือแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องได้แก่

๓.๒.๑.๑ ความสวยงามของธรรมชาติในพื้นที่

๓.๒.๑.๒ ความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว

๓.๒.๑.๓ สถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในกระแสความสนใจ เช่น การท่องเที่ยวตัวเมืองเชียงใหม่ของนักท่องเที่ยวจีนและเกาหลี

๓.๒.๑.๔ มีเสน่ห์ในด้านประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของ

ล้านนา

๓.๒.๒ ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญ

๓.๒.๒.๑ ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสมาคม หรือชมรมด้านการท่องเที่ยว (เรียงลำดับกระทบมากเป็นข้อที่ ๑)

๑. สถานที่ท่องเที่ยวไม่ได้เตรียมตัวในการต้อนรับนักท่องเที่ยว รวมถึงผู้ประกอบการไม่พร้อมในการรับกระแสนักท่องเที่ยว

๒. บุคลากรที่ให้บริการด้านการท่องเที่ยวไม่เพียงพอ

๓. กรณีมีปัญหาด้านการท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่แจ้งปัญหาให้สมาคมหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องทราบ

๓.๒.๒.๒ ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มชุมชนด้านการท่องเที่ยว และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว (เรียงลำดับกระทบมากเป็นข้อที่ ๑)

- ความไม่พร้อมรับกระแสการท่องเที่ยวของชุมชน โดยเฉพาะความรู้ด้านการจัดการและการให้บริการ

๓.๒.๒.๓ ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ (เรียงลำดับกระทบมากเป็นข้อที่ ๑)

๑. ผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันของประชาชน เช่น พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวจีน

๒. ไม่ได้เตรียมความพร้อมเพื่อรับกระแสการท่องเที่ยว

๓.๒.๒.๔ ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อนักท่องเที่ยว (เรียงลำดับกระทบมากเป็นข้อที่ ๑)

๑. บุคลากรในการให้บริการด้านการท่องเที่ยวขาดความรู้และทักษะ และไม่พร้อมในการให้บริการ โดยเฉพาะด้านภาษา

๒. มักคุเหตุศกันำเที่ยวท้องถิ่นไม่เพียงพอ นักท่องเที่ยวไม่ทราบวิธีปฏิบัติตนในการท่องเที่ยวที่ถูกต้อง และไม่เกิดความประทับใจในการท่องเที่ยวเท่าที่ควร

๓. รถสาธารณะ/ รถโดยสาร มีบริการไม่เพียงพอ และขาดความเป็นมาตรฐาน

๓.๒.๓ แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยว

๓.๒.๓.๑ ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวที่ควรได้รับการแก้ไขหรือพัฒนาโดยเร่งด่วน

๓.๒.๓.๒ สร้างความรู้ความเข้าใจเพื่อรองรับกระแสการท่องเที่ยว
แก่ผู้ประกอบการ ชุมชน และประชาชน และสร้างการเห็นคุณค่าในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็น
เอกลักษณ์ของท้องถิ่น

๓.๒.๓.๓ ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้อง เช่น พัฒนา
ศูนย์ข้อมูลของท้องถิ่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ปรับปรุง
และเพิ่มจำนวนป้ายบอกทาง รถนำเที่ยว เป็นต้น

๓.๒.๓.๔ ปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเนื่องจากมีความเสื่อม
โทรมและขาดเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

๓.๒.๔ เรื่องเร่งด่วนที่ควรดำเนินการตามแนวทางยุทธศาสตร์แผนพัฒนาการ
ท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔ – ๒๕๕๙

๓.๒.๔.๑ ยุทธศาสตร์ ที่ ๑ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่ง
อำนวยความสะดวก เพื่อการท่องเที่ยว ควรเร่งดำเนินการ ดังนี้

๑. ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวพร้อมห้องน้ำ
๒. เส้นทางเชื่อมแหล่งท่องเที่ยว ทั้งแหล่งท่องเที่ยว
ระหว่างจังหวัด และแหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดกับแหล่งท่องเที่ยวรอง
๓. การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน
๔. การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาค
ประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ

๓.๒.๔.๒ ยุทธศาสตร์ ที่ ๒ การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้
เกิดความยั่งยืน ควรเร่งดำเนินการ ดังนี้

๑. การสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนกับชุมชนที่
พื้นที่แหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของ รักษาทรัพยากร และการเป็นเจ้าบ้านที่ดี
๒. การให้ช่องทางประชาสัมพันธ์ทุกช่องทางให้เกิด
ประโยชน์ในเชิงการอนุรักษ์

๓.๒.๔.๓. ยุทธศาสตร์ ที่ ๓ การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัย
สนับสนุนการท่องเที่ยว ควรเร่งดำเนินการ ดังนี้

- การควบคุมคุณภาพและมาตรฐานราคาของสินค้าและ
บริการ

๓.๒.๔.๔ ยุทธศาสตร์ ที่ ๔ การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการ
ท่องเที่ยว ควรเร่งดำเนินการ ดังนี้

๑. ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
๒. ความรู้ความเข้าใจและสำนึกการเป็นเจ้าบ้านของคนใน

พื้นที่

๓.๒.๔.๕ ยุทธศาสตร์ ที่ ๕ การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของ
ภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการ
ท่องเที่ยว ควรเร่งดำเนินการ ดังนี้

๑. สร้างสำนึกการเป็นเจ้าบ้านให้ทุกภาคส่วนมีความ
ตระหนักและเข้าใจตรงกัน

๒. การดำเนินโครงการควรให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมอย่าง
แท้จริงทุกขั้นตอน

๓.๒.๕ สิ่งที่ภาครัฐควรส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการกระจายรายได้การ
ท่องเที่ยว ไปยังผู้ประกอบการหรือประชาชนในพื้นที่มากที่สุด ได้แก่

๓.๒.๕.๑ สร้างความรู้ความเข้าใจและสำนึกในการเป็นเจ้าบ้าน

๓.๒.๕.๒ ส่งเสริมภาคประชาชนให้มีส่วนร่วมในรายได้จากการ
ท่องเที่ยว

๓.๒.๕.๓ ความต้องการในการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่าง
ยั่งยืน

๓.๒.๕.๔ ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้พร้อมต่อการ
รองรับการท่องเที่ยว

๓.๒.๕.๕ การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวควรทำอย่างต่อเนื่อง
สม่ำเสมอ

๓.๒.๖ ข้อเสนอต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การ
ท่องเที่ยวร่วมกันของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

๓.๒.๖.๑ การท่องเที่ยวเชื่อมโยง ๔ จังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ มี
ประชุมในกลุ่มยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว แต่ในทางปฏิบัติจัดการท่องเที่ยวในวงแคบ จึงไม่
ก่อให้เกิดการพัฒนาที่เห็นผลชัดเจน ปัญหาที่เกิดขึ้นจึงเป็นปัญหาเดิม

๓.๒.๖.๒ ควรมีโครงการและกิจกรรมหลากหลายด้าน

๓.๒.๖ ปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขเพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ประสบความสำเร็จและยั่งยืน

๓.๒.๖.๑ โครงการของกลุ่มจังหวัด ควรเป็นการดำเนินการในรูปแบบ แนวทางและการพัฒนาในทิศทางเดียวกัน

๓.๒.๖.๒ งบประมาณส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้การพัฒนาในยังพื้นที่การท่องเที่ยวใหม่ในจังหวัดใกล้เคียงทำได้น้อย

๓.๒.๖.๓ การแก้ปัญหาที่ผ่านมาเป็นการดำเนินการชั่วคราว ไม่มี ความต่อเนื่อง จึงใช้เวลาในการปรับเปลี่ยนนานและปัญหายังคงเป็นปัญหาเดิม

๓.๒.๗ ข้อเสนอแนะ หรือความเห็นเพิ่มเติม

การท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก รัฐบาลควร ให้ความสนใจและดำเนินการอย่างเป็นระบบเพื่อให้การท่องเที่ยวสามารถสร้างเป็นรายได้หลักให้ ประเทศและชุมชน ซึ่งคาดว่า การท่องเที่ยวของไทยยังสามารถขยายศักยภาพและสร้างรายได้ให้ มาก ขึ้นได้

ปัญหาที่ส่งผลต่อการพัฒนาและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัด ภาคเหนือ ตอนบน ๑

ปัญหาที่ส่งผลต่อการพัฒนาและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวสามารถแยกได้เป็น ๕ ประเด็นหลัก ได้แก่

๑. ปัญหาด้านอุปทานการท่องเที่ยว ส่งผลให้เกิดการแข่งขันด้านราคาของ ผู้ประกอบการ เช่น ผู้ประกอบการที่พัก เนื่องจากมีผู้ประกอบการจำนวนมากเกินไป การขาดการ ประชาสัมพันธ์

๒. ปัญหาการพัฒนาสถานที่และสินค้าของการท่องเที่ยว ได้แก่ การขาดการอนุรักษ์ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รวมถึงเอกลักษณ์ความเป็นล้านนาเริ่มสูญหาย

๓. ปัญหาด้านบุคลากรการท่องเที่ยว ขาดแคลนมัคคุเทศก์ บุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่มี คุณภาพกระจุกตัวอยู่เฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่

๔. ปัญหาสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ได้แก่ ปัญหาหมอกควัน สิ่งแวดล้อมเริ่มเสื่อมโทรม และระบบการคมนาคมและระบบขนส่งมวลชนยังไม่มีประสิทธิภาพ

๕. ปัญหาด้านนโยบายการท่องเที่ยวที่ขาดความต่อเนื่อง ความไม่ร่วมมือกันในการทำงานของภาครัฐและเอกชน การจัดสรรและการใช้งบประมาณไม่สอดคล้องกับความต้องการ และการประชุมสัมมนาเพื่อรวบรวมความคิดเห็นบ่อยครั้ง แต่ไม่ได้รับการแก้ไข

สรุป

ภาคเหนือตอนบนมีบทบาททางด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ มีจุดขายทั้งด้านการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และเป็นแหล่งวัฒนธรรมล้านนาที่โดดเด่น เป็นประตูการค้าชายแดนเชื่อมโยงเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวกับอนุภูมิภาคุ่มน้ำโขง และเอเชียใต้ โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ และนานาชาติ ซึ่งภาคบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นโรงแรมที่พักประเภทต่างๆ ร้านอาหาร สปา รถเช่า บริการท่องเที่ยว ฯลฯ ได้นำเอกลักษณ์ของคณาหรือความเป็นล้านนารวมเข้าไปในผลิตภัณฑ์และบริการ มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากมีความได้เปรียบของธรรมชาติ เช่น ภูเขาที่สวยงามและสลับซับซ้อน วัฒนธรรมล้านนา ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ซึ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมภาคเหนืออย่างต่อเนื่อง ประกอบกับความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก นอกจากนี้ที่ตั้งของภาคเหนือสามารถเชื่อมโยงการคมนาคมกับประเทศเพื่อนบ้านพร้อมที่จะเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของอนุภูมิภาคประเทศุ่มแม่น้ำโขงได้

บทสรุปการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

ศักยภาพการท่องเที่ยว

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเนื่องจากมีความได้เปรียบของธรรมชาติ เช่น ภูเขาที่สวยงาม จากความได้เปรียบของทุนธรรมชาติด้านภูเขาที่สวยงามและสลับซับซ้อน วัฒนธรรมล้านนา มีเมืองเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมกระจายอยู่ทั่วไป มีความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวค่อนข้างพร้อม มีผู้ประกอบการภาคการท่องเที่ยวที่มีความสามารถในด้านการจัดการการท่องเที่ยวและมีประสบการณ์สูงแต่กระจุกตัวอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งที่เหมาะสมและมีโครงข่ายการคมนาคมเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน พร้อมที่จะพัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของอนุภูมิภาคุ่มน้ำโขงได้ ทำให้ภาคการท่องเที่ยวสามารถสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างหลากหลาย

สภาพปัญหาการท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนบน

ปัญหาด้านการท่องเที่ยวสามารถแยกได้เป็น ๕ ประเด็นหลัก คือ ปัญหาด้านอุปทานทางการท่องเที่ยว ปัญหาการพัฒนาสถานที่และสินค้าของการท่องเที่ยว ปัญหาด้านบุคลากรการท่องเที่ยง ปัญหาสภาพแวดล้อม และปัญหาด้านนโยบายการท่องเที่ยว ดังนี้

๑. ปัญหาด้านอุปทานทางการท่องเที่ยว

๑.๑ ผู้ประกอบการมีการเพิ่มจำนวนมากขึ้น โดยเฉพาะช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว ทำให้เกิดปัญหาอุปทานส่วนเกิน และไม่มีการควบคุม

๑.๒ ขาดการทำการตลาดสำหรับช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว ทั้งการประชาสัมพันธ์ และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความต่อเนื่องของอุปสงค์

๑.๓ การแข่งขันทางด้านราคาระหว่างผู้ประกอบการ

๒. ปัญหาการพัฒนาสถานที่และสินค้าของการท่องเที่ยว

การตามกระแสของตลาดหรือวัฒนธรรมต่างชาติมากเกินไป ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ซึ่งเป็นจุดขายของการท่องเที่ยว

๒.๑ ขาดการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัด โบราณสถาน รวมถึงหมู่บ้านชาวเขา หรือชนเผ่าต่างๆ

๒.๒ ขาดการรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อให้สะดวกแก่ผู้ใช้ข้อมูล

๓. ปัญหาด้านบุคลากรการท่องเที่ยว

๓.๑ มัคคุเทศก์ที่สามารถพูดภาษาต่างประเทศที่กำลังเป็นที่ต้องการของตลาดไม่เพียงพอ เช่น ภาษาเกาหลี ภาษาจีน ภาษาสเปน ภาษารัสเซีย เป็นต้น

๓.๒ บุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพกระจุกตัวอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้ขาดแคลนมัคคุเทศก์ที่มีความสามารถในจังหวัดอื่นๆ

๓.๓ บุคลากรของศูนย์ท่องเที่ยวของบางจังหวัดไม่เข้าใจเรื่องการท่องเที่ยว ไม่สามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. ปัญหาสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน

๔.๑ ปัญหาควันไฟจากการเผาป่าช่วงฤดูแล้ง (เดือนมีนาคม – พฤษภาคม) ทำให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศยกเลิกการมาท่องเที่ยว

๔.๒ ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมทำให้เสน่ห์ของวัฒนธรรมล้านนาลดน้อยลง

๔.๓ ไม่ได้ดูแลสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

๔.๔ ระบบการคมนาคมและระบบการขนส่งมวลชนยังไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงปัญหาการจราจรในเขตเมืองที่มากขึ้น

๕. ปัญหาด้านนโยบายการท่องเที่ยว

๕.๑ ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายการท่องเที่ยว

๕.๒ ความไม่ร่วมมือกันในการทำงานของทั้งภาครัฐทั้งในส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น สมาคมธุรกิจ และผู้ประกอบการ ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๓ การจัดสรรและการใช้งบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว บางพื้นที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการ ไม่สามารถบูรณาการเพื่อทำให้เกิดผลในภาพรวมได้

๕.๔ มีการระดมความคิดเห็น จัดประชุมสัมมนา ด้านการท่องเที่ยวบ่อยครั้ง แต่ไม่ได้รับการแก้ไขปัญหอย่างจริงจัง ทำให้ขาดความเชื่อมั่นจากทุกภาคส่วน และทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือในการทำงาน

๖. ความช่วยเหลือที่ต้องการจากภาครัฐ

๖.๑ การเตรียมความพร้อมในการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ให้กับทุกภาคส่วน

๖.๒ นโยบายของภาครัฐในการสนับสนุนผู้ประกอบการ

๖.๓ การพัฒนาด้านการคมนาคมให้สอดคล้องกับการเติบโตในอนาคต

๖.๔ การพัฒนาบุคลากรสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้เข้าสู่มาตรฐานสากล

๖.๕ มาตรการรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงจากสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนต่อการพัฒนาและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ เปรียบเทียบกับข้อมูลภาพรวมด้านการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕ ถึง ปี ๒๕๕๗ พบว่าความต้องการหรือข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวยังคงเป็นประเด็นเดิม โดยสรุปเป็นประเด็นสำคัญในภาพรวม และประเด็นเฉพาะพื้นที่ได้ ดังนี้

ภาพรวมของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ มีรายละเอียด ดังนี้

๑. การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวมีไม่ต่อเนื่อง โดยทุกจังหวัดในกลุ่มฯ พบว่าการประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มเป้าหมายยังมีน้อย และ ไม่ต่อเนื่อง ทำให้อุปสงค์ด้านการท่องเที่ยวมีไม่สม่ำเสมอ โดยเฉพาะจังหวัดลำปาง ลำพูนและ แม่ฮ่องสอน

๒. ระบบขนส่งสาธารณะไม่ได้มาตรฐาน ไม่สะดวกในการใช้บริการ ทำให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวต้องใช้รถส่วนตัว อันมีผลกระทบต่อจราจรในเขตเมือง เนื่องจากจำนวนรถยนต์ส่วนตัวมากขึ้น ทั้งนี้ ปัญหาการจราจรหนาแน่นเกิดขึ้นในเขตเมืองของทุกจังหวัดในกลุ่มฯ โดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่

๓. วัฒนธรรมวิถีชีวิต ที่เริ่มขาดเอกลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของล้านนา เนื่องจากคนในพื้นที่ไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ และยังไม่มีการส่งเสริมที่มากพอ

ประเด็นเฉพาะพื้นที่ ซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ของจังหวัดลำปาง ลำพูน และ แม่ฮ่องสอน มีรายละเอียด ดังนี้

๑. บุคลากร ได้แก่

๑.๑ ความไม่เพียงพอของบุคลากรภาคบริการท่องเที่ยวโดยส่วนมากกระจุกตัวอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่

๑.๒ ความไม่พร้อมของบุคลากรในภาคบริการท่องเที่ยวในด้านความรู้และทักษะในการให้บริการ รวมถึงความเชี่ยวชาญด้านภาษา

๑.๓ จิตสำนึกในการให้บริการ การเป็นเจ้าบ้านที่ดี โดยเฉพาะในส่วนของประชาชนในพื้นที่บางแห่งแสดงออกถึงความไม่เป็นมิตรกับคนแปลกหน้า (นักท่องเที่ยว)

๒. สิ่งอำนวยความสะดวก

๒.๑ ถนน เส้นทางคมนาคม โดยเฉพาะเส้นทางเชื่อมต่อจากแหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดใหญ่ ไปแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง

๒.๒ ป้ายบอกทางที่ยังมีไม่เพียงพอ

๓. การเข้ามาของนักลงทุนต่างพื้นที่ เนื่องจากนักลงทุนธุรกิจในพื้นที่ ไม่มีความพร้อมด้านความรู้ และประสบการณ์ที่มากพอ

บทที่ ๔

แนวแผนการพัฒนาและการกระจายรายได้การท่องเที่ยว ของกลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนบน ๑

การศึกษาแนวทางการพัฒนาและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อเสนอแนวคิดเชิงนโยบาย โดยอาศัยข้อมูลทุติยภูมิย้อนหลัง ตั้งแต่ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๗ ศึกษาภาพรวมการพัฒนาและการกระจายรายได้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ร่วมกับการศึกษานโยบายภาครัฐ รวมถึงแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับประเทศและระดับพื้นที่ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้ ได้กำหนดเป็นแนวแผนการพัฒนาและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนบน ๑ แบ่งเป็น ๓ ส่วนดังนี้

ส่วนที่ ๑ แนวนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

ส่วนที่ ๒ รูปแบบและโครงสร้างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

ส่วนที่ ๓ ข้อจำกัดและปัญหาต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

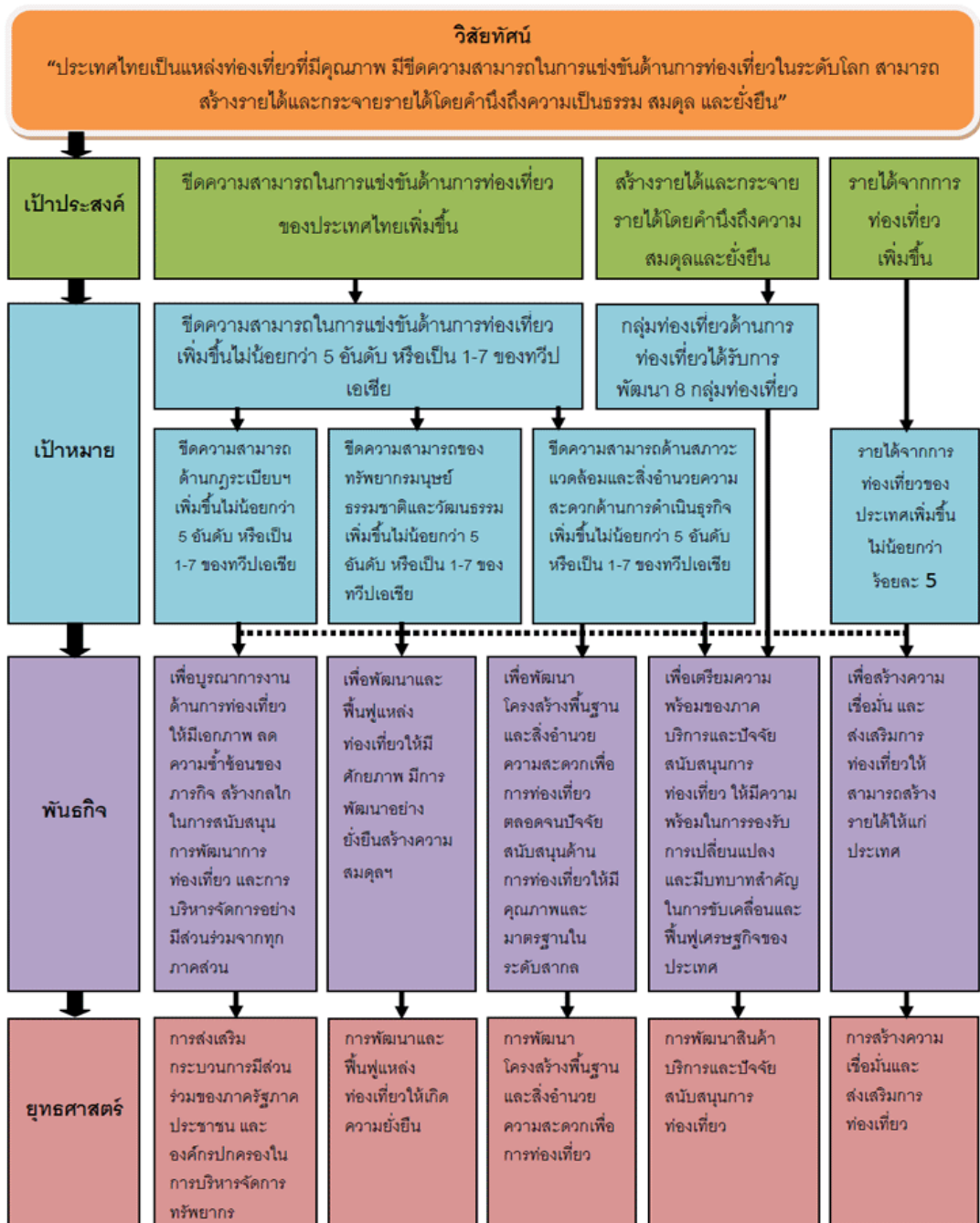
ส่วนที่ ๑ แนวนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยว ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

แนวนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ได้กำหนดแนวนโยบายฯ ขึ้น โดยใช้กรอบแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainability) ซึ่งครอบคลุม ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม ภายใต้หลักธรรมาภิบาลที่ดี โดยการพัฒนาแบบยั่งยืน มุ่งเน้นให้เกิดการพึ่งพาซึ่งกันและกัน ของสังคมและสิ่งแวดล้อม เกิดความสมดุลระหว่างการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาเศรษฐกิจ เกิดความเท่าเทียมและเป็นธรรมในด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมไปถึงการพัฒนาการดำเนินงานที่สอดคล้องกันในทุกมิติ เกิดความเชื่อมโยงการดำเนินงานและหลายหน่วยงานมีทำงานร่วมกัน

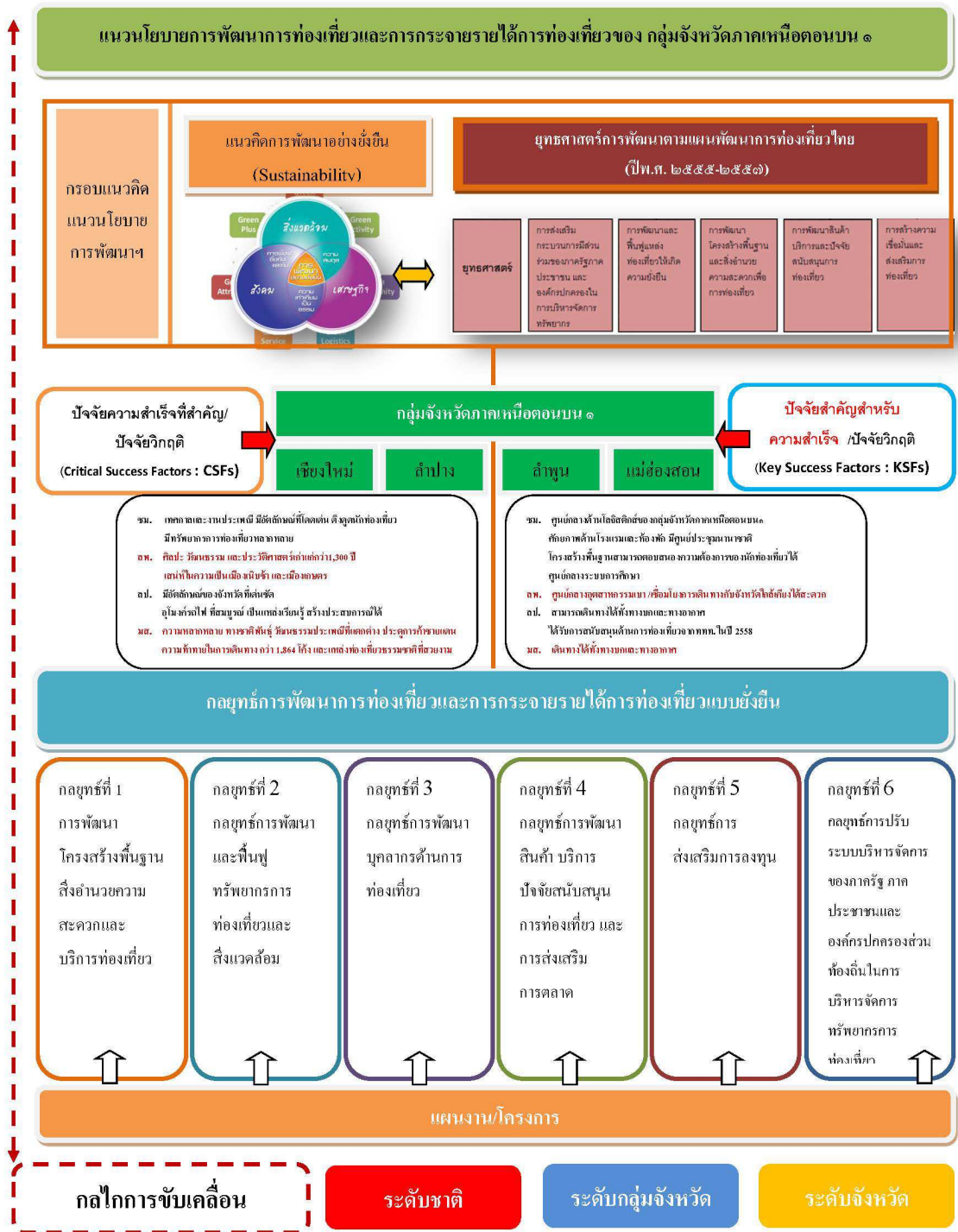
แผนภาพที่ ๔-๑ แสดงกรอบแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

การกำหนดแนวนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ได้กรอบแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainability) และแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ปีพ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗ เป็นฐานการจัดทำแนวนโยบายการพัฒนาฯ แผนภาพที่ ๔-๒ แสดงความเชื่อมโยงระหว่างวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ เป้าหมาย พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ปีพ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗

จากความเชื่อมโยงของวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ เป้าหมาย พันธกิจ และยุทธศาสตร์ ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ปีพ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๗ สามารถกำหนดเป็นแนวนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ได้ดังนี้

แผนภาพที่ ๕-๓ การกำหนดแนวนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยว

กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

แผนงาน/โครงการ	แนวคิดของแผนงาน/โครงการ	กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑				หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		เชียงใหม่	ลำพูน	ลำปาง	แม่ฮ่องสอน	
<p>กลยุทธ์ที่ ๑ : การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการท่องเที่ยว</p> <p>เป็นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการท่องเที่ยว เพื่อแก้ไขปัญหาและข้อจำกัดด้านการท่องเที่ยว ที่อาจส่งผลให้ศักยภาพการท่องเที่ยวลดลง โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ระบบโลจิสติกส์ที่เชื่อมโยงทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ และสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่อาจเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว ประกอบด้วย</p> <p>๑.๑ พัฒนาระบบขนส่งมวลชน เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเชื่อมโยงโครงการรถไฟความเร็วสูง</p> <p>๑.๒ พัฒนาระบบโลจิสติกส์เพื่อการท่องเที่ยวระหว่างเมืองท่องเที่ยวหลักและเมืองท่องเที่ยวรอง โดยบูรณาการการขนส่งทุกรูปแบบให้มีการเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ มีความรวดเร็วปลอดภัย สะดวก สะอาด เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีมาตรฐานสากล</p> <p>๑.๓ ปรับปรุงป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมาย ให้ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรอง เป็นระบบเดียวกันและถูกต้องตามหลักสากล</p> <p>๑.๔ สนับสนุนให้เกิดการลงทุนภาคเอกชนในการพัฒนาการคมนาคมทางบก</p> <p>๑.๕ พัฒนาขยายเส้นทางคมนาคมทางอากาศ ให้เชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศ และระหว่างประเทศในอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง</p> <p>๑.๖ สนับสนุนให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชน ในการเปิดเส้นทางการบินใหม่</p> <p>๑.๗ ขยายเวลาให้บริการการทำอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่ ให้สามารถบริการ ๒๔ ชั่วโมง</p> <p>๑.๘ พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงภูมิทัศน์ และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการใช้วัตถุดิบและแรงงานในท้องถิ่นเป็นหลัก</p> <p>๑.๙ พัฒนาเครือข่ายการสื่อสาร โทรคมนาคม ระบบสารสนเทศ และซอฟต์แวร์ ดิจิทัลคอนเทนต์ (Digital Content) เพื่อการท่องเที่ยว สนับสนุนให้เกิดการใช้ระบบ Internet Network</p> <p>๑.๑๐ ส่งเสริมการจัดทำข้อมูลการท่องเที่ยวออนไลน์ และการเชื่อมโยงระบบบริการด้านการท่องเที่ยวบนเว็บไซต์ และ Social Network System</p> <p>๑.๑๑ ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพทั้งระบบ</p>						

แผนงาน/โครงการ	แนวคิดของแผนงาน/โครงการ	กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑				หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		เชียงใหม่	ลำพูน	ลำปาง	แม่ฮ่องสอน	
(๑) โครงการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนกลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนบน ๑ เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเชื่อมโยงกับรถไฟความเร็วสูง	เตรียมระบบสาธารณูปโภคด้านการขนส่งให้พร้อมรับการพัฒนาระบบรถไฟความเร็วสูง ซึ่งจะทำให้ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวถูกยกระดับเชื่อมโยงในระดับอาเซียนและระดับโลกต่อไป	✓	✓	✓	✓	กก. มท. ทก.คค. ททท. อปท. คณะกรรมการ จัดระบบ การจราจร ทางบก
(๒) โครงการพัฒนาระบบโลจิสติกส์เชื่อมต่อระหว่างเมืองท่องเที่ยวหลักและเมืองท่องเที่ยวรอง ตามความเหมาะสมของเส้นทาง	เพื่อให้เกิดการกระจายพื้นที่การท่องเที่ยว และกระจายรายได้การท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ต่างๆ ทั้งเมืองท่องเที่ยวหลัก เมืองท่องเที่ยวรองและพื้นที่เชื่อมโยง ควรพัฒนาระบบโลจิสติกส์เชื่อมโยงพื้นที่โดยบูรณาการการขนส่งทุกรูปแบบให้มีการเชื่อมโยงกัน โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ความปลอดภัย ความสะดวก และมีมาตรฐานสากล	✓	✓	✓	✓	กก. มท. ทก.คค. ททท. อปท. คณะกรรมการ จัดระบบ การจราจร ทางบก
(๓) โครงการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนสาธารณะปลอดภัยวันพีช และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม	จากการรวบรวมข้อมูลอุบัติเหตุและข้อมูลปฐมภูมิพบว่าปัญหาการจราจรติดขัดในเขตเมือง โดยเฉพาะในช่วงเวลาเร่งด่วน เป็นปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นเนื่องจากปริมาณรถบนถนนที่มีเป็นจำนวนมาก ในขณะที่ไม่สามารถขยายพื้นที่ถนนภายในเมืองได้	✓				กก. มท. ทก.คค. ททท. อปท. คณะกรรมการ จัดระบบ

แผนงาน/โครงการ	แนวคิดของแผนงาน/โครงการ	กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑				หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		เชียงใหม่	ลำพูน	ลำปาง	แม่ฮ่องสอน	
	การพัฒนาระบบขนส่งมวลชนสาธารณะจะสามารถแก้ไขปัญหาการจราจรได้ ทั้งนี้ ต้องเป็นการดำเนินการภายใต้หลักการ Green logistic เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในอนาคต					การจราจร ทางบก
(๔) โครงการขยายเวลาให้บริการการทำอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่	ปัจจุบันทำอากาศยานนานาชาติ จ.เชียงใหม่ มีเที่ยวบินเชื่อมต่อเส้นทางทั้งในประเทศและต่างประเทศ และยังคงมีศักยภาพเพียงพอรองรับนักท่องเที่ยวและผู้เดินทาง และหากสามารถเปิดให้บริการได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง จะสามารถรองรับนักเดินทางได้อีกเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ ผลกระทบต่อประชาชนผู้อยู่อาศัยรอบพื้นที่ทำอากาศยาน จากเสียงรบกวนจากเครื่องบินนั้นสามารถแก้ไขได้ด้วยมาตรการบรรเทาผลกระทบ เช่น งดเขยเป็นค่าใช้จ่าย หรือปรับปรุงด้านกายภาพสำหรับที่อยู่อาศัย เช่น เปลี่ยนเป็นกระจกกันเสียง เป็นต้น ทั้งนี้ อาจเรียกเก็บค่าใช้จ่ายส่วนเพิ่มจากเที่ยวบินที่ใช้บริการทำอากาศยานระหว่างเวลา ๒๔.๐๐ น. ถึง ๕.๐๐ น. ของวันถัดไป เป็นต้น	✓				การทำอากาศยานจังหวัด
(๕) โครงการปรับปรุงป้ายบอกทางให้เป็นระบบและมาตรฐานสากล	เป็นการดำเนินการปรับปรุงป้ายบอกทางให้ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรอง เชื่อมโยง	✓	✓	✓	✓	กท. มท. ทท.คค.

แผนงาน/โครงการ	แนวคิดของแผนงาน/โครงการ	กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑				หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		เชียงใหม่	ลำพูน	ลำปาง	แม่ฮ่องสอน	
	พื้นที่ในกลุ่มจังหวัดเพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานด้านความปลอดภัย และอำนวยความสะดวกสำหรับผู้เดินทาง อย่าง					ททท. อปท. คณะกรรมการ จัดระบบ การจราจร ทางบก
<p>กลยุทธ์ที่ ๒ : กลยุทธ์การพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม</p> <p>เป็นการฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพให้มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพในอนาคต ประกอบไปด้วย</p> <p>๒.๑ พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวปัจจุบันที่มีศักยภาพ โดยเน้นการพัฒนาภายใต้แนวคิด ๓ Green concept</p> <p>๒.๒ พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสามารถสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่มในเชิงการท่องเที่ยวได้</p> <p>๒.๓ ส่งเสริมและพัฒนาเชื่อมโยงการท่องเที่ยว การค้า การลงทุน กับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคมในจังหวัดที่มีเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน</p> <p>๒.๔ ฟื้นฟู และปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่เสื่อมโทรมให้กลับคืนสู่สภาพเดิม โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม เอกลักษณ์ของสถาปัตยกรรม และวิถีชีวิตของชุมชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ โดยให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วม</p>						
(๑) พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ โดยเน้นการพัฒนาภายใต้แนวคิด ๓ Green concept	แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพบางแห่ง มีสภาพค่อนข้างเสื่อมโทรม เนื่องจากมีผู้ใช้บริการการท่องเที่ยวจำนวนมาก เช่น ปางช้าง ทั้งนี้ ควรดำเนินการปรับปรุงทัศนียภาพให้สะอาด สวยงาม และเพิ่มเสน่ห์ของความ เป็นล้านนา สอดคล้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น	✓	✓	✓	✓	กก. มท. อพท. วร.ทส. คค. อปท.

แผนงาน/โครงการ	แนวคิดของแผนงาน/โครงการ	กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑				หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		เชียงใหม่	ลำพูน	ลำปาง	แม่ฮ่องสอน	
<p>กลยุทธ์ที่ ๓ : การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว</p> <p>เพื่อยกระดับมาตรฐานและการบริการของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย</p> <p>๓.๑ สนับสนุนให้เกิด โครงการสำนึกรักบ้านเกิดในบุคลากรด้านการท่องเที่ยว สนับสนุนให้บุคลากรด้านการท่องเที่ยว ทำงานในจังหวัดบ้านเกิด ร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยว สร้างความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ก่อให้เกิดการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป</p> <p>๓.๒ สนับสนุนเงินทุน วิชาการ ความรู้และให้คำปรึกษาในการประกอบธุรกิจ การสร้างแบรนด์ และเอกลักษณ์ของสินค้าให้ตรงกับความต้องการของตลาดท่องเที่ยว เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคเอกชน ท้องถิ่น ชุมชน ผู้ประกอบการ และวิสาหกิจชุมชนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว</p> <p>๓.๓ สนับสนุนให้ภาคธุรกิจรวมกลุ่มกัน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการให้บริการทางการท่องเที่ยว เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ พัฒนาการให้บริการ สร้างความแข็งแกร่งในการรองรับการเปิดการค้าเสรีทางการท่องเที่ยวในอนาคต</p>						
(๑) การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว	พัฒนาบุคลากรจากชุมชน ในจังหวัดผ่านกิจกรรม โครงการสำนึกรักบ้านเกิด ในกลุ่มของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว หรือบุคคลทั่วไปที่สนใจ เพื่อสนับสนุนให้บุคลากรด้านการท่องเที่ยว หรือคนในชุมชน ร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดบ้านเกิด ปลุกจิตสำนึกของความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน	✓	✓	✓	✓	กก. รง. ศช. กรอ. พณ อก.
(๒) โครงการเสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการบริหารการท่องเที่ยวระหว่างหน่วยงาน	เนื่องด้วยการจัดการด้านการท่องเที่ยวมีหน่วยงานและองค์การ รวมถึงภาคเอกชน มีส่วนเกี่ยวข้องเป็น	✓	✓	✓	✓	กก. รง. ศช. กรอ. พณ

แผนงาน/โครงการ	แนวคิดของแผนงาน/โครงการ	กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑				หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		เชียงใหม่	ลำพูน	ลำปาง	แม่ฮ่องสอน	
ภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรต่างๆ ที่ดูแลด้านการท่องเที่ยว	จำนวนมาก แต่การดำเนินการยังไม่สามารถบูรณาการได้เท่าที่ควร จึงเกิดโครงการลักษณะซ้ำซ้อน โครงการที่ไม่ครอบคลุมเป็นจำนวนมาก ซึ่งหากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแต่ละภาคส่วนได้มีโอกาสในการเสวนา แลกเปลี่ยนประสบการณ์ จะมีผลให้การปฏิบัติงานด้านการสนับสนุนการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น					อก.

กลยุทธ์ที่ ๔ : การพัฒนาสินค้าบริการ ปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการตลาด

เป็นการพัฒนาสินค้าและบริการ รวมถึงปัจจัยสนับสนุนเพื่อให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และรวมตลอดถึงกิจกรรมการส่งเสริมการตลาด เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่รู้จัก โดยมีตัวอย่าง โครงการที่สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

- ๔.๑ พัฒนานวัตกรรมในสินค้าและบริการการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม ด้วยภูมิปัญญาพื้นถิ่น แต่ยังคงเอกลักษณ์ ส่งเสริมการใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นและแรงงานในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้
- ๔.๒ สร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับความสนใจของนักท่องเที่ยวและตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
- ๔.๓ ส่งเสริมเอกลักษณ์และจุดเด่นของจังหวัด เพื่อสร้างและกำหนดภาพลักษณ์ (Brand Image) ทางการท่องเที่ยวให้เป็นจุดขายแก่นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ
- ๔.๔ พัฒนามาตรฐานบริการท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นกรอบในการยกระดับคุณภาพของสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับระดับสากล
- ๔.๕ ส่งเสริมและผลักดันให้สถานประกอบการได้นำมาตรฐานด้านการบริการท่องเที่ยวไปใช้ในทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาผู้ให้บริการและสถานประกอบการของตนเอง
- ๔.๖ จัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวให้ครบถ้วน ทันสมัย เชื่อมโยงไปยังบริการที่เกี่ยวข้องอย่างครบวงจร และตรงกับความต้องการของผู้ใช้ข้อมูลอย่างแท้จริง
- ๔.๗ ส่งเสริมปัจจัยสนับสนุนเพื่อให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น และรวมตลอดถึงกิจกรรมการส่งเสริมการตลาด เพื่อให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นที่รู้จัก โดยมีโครงการที่

แผนงาน/โครงการ	แนวคิดของแผนงาน/โครงการ	กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑				หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		เชียงใหม่	ลำพูน	ลำปาง	แม่ฮ่องสอน	
<p>ควรเร่งดำเนินการ ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวในทิศทางที่เหมาะสมกับสภาพทรัพยากรและขีดความสามารถในการจัดการรองรับการท่องเที่ยว - พัฒนาการตลาด และส่งเสริมการขาย ในกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่มที่ไทยมีศักยภาพ เช่น กลุ่ม MICE กลุ่มครอบครัว กลุ่มฮันนีมูน เป็นต้น โดยสร้างจุดขายใหม่ด้านการท่องเที่ยว กิจกรรมและข้อเสนอพิเศษ เพื่อจูงใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาประเทศไทย 						
จังหวัดเชียงใหม่						
การพัฒนาศักยภาพระบบโลจิสติกส์การท่องเที่ยว สนับสนุนให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางส่งต่อนักท่องเที่ยวไปยังจังหวัดใกล้เคียง	จังหวัดเชียงใหม่ มีระบบการขนส่งที่สามารถเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่นๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศอย่างสะดวก โดยเฉพาะการเชื่อมต่อผ่านเส้นทางการบิน จึงสามารถเป็นพื้นที่เชื่อมโยงในการส่งต่อนักท่องเที่ยวไปยังจังหวัดใกล้เคียงได้	✓	✓	✓	✓	กก. มท. ทก.คค. ททท. อปท. คณะกรรมการ จัดระบบ การจราจร ทางบก
จังหวัดลำพูน						
โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ตาม ศักยภาพของพื้นที่	จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่มีเสน่ห์ของวิถีชีวิตชุมชน หากแต่ยังไม่ได้พัฒนาให้มีศักยภาพรองรับนักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ		✓			กก. มท. อพท. วธ.ทศ. คค.

แผนงาน/โครงการ	แนวคิดของแผนงาน/โครงการ	กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑				หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		เชียงใหม่	ลำพูน	ลำปาง	แม่ฮ่องสอน	
						อปท.
จังหวัดลำปาง						
โครงการความร่วมมือระหว่างองค์กรในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จากต้นทุนทางการท่องเที่ยวตามศักยภาพพื้นที่	จังหวัดลำปางสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่มีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ เช่น แหล่งเรียนรู้ถ่านหินลิกไนต์ แหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์รถไฟ			✓		กก. มท. อพท. วธ.ทส. คค. อปท. การรถไฟ แม่ เกาะ
จังหวัดแม่ฮ่องสอน						
โครงการสนับสนุนการเปิดจุดผ่อนปรน เพื่อการค้าและการท่องเที่ยวชายแดน	เป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามศักยภาพของพื้นที่ ซึ่งจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีพื้นที่ติดชายแดนประเทศพม่า แต่การท่องเที่ยวและการค้าชายแดนยังไม่คึกคักเท่าที่ควร				✓	กก. มท. อพท. วธ.ทส. คค. อปท. กรมการปกครอง

แผนงาน/โครงการ	แนวคิดของแผนงาน/โครงการ	กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑				หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		เชียงใหม่	ลำพูน	ลำปาง	แม่ฮ่องสอน	
<p>กลยุทธ์ที่ ๕ : การส่งเสริมการลงทุน</p> <p>เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ อย่างทั่วถึง ประกอบไปด้วย</p> <p>๕.๑ ผลักดันให้มีการกำหนดเขตเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว/เขตพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการค้าการลงทุนด้านการท่องเที่ยว</p> <p>๕.๒ ส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุนด้านการท่องเที่ยว โดยสนับสนุนให้ภาคเอกชนและนักลงทุน เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยภาครัฐจัดให้มีสิ่งจูงใจและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เหมาะสม</p> <p>๕.๓ เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคเอกชน ท้องถิ่น ชุมชน ผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยการสนับสนุนเงินทุน วิชาการ การให้ความรู้ และให้คำปรึกษาในการประกอบธุรกิจ การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การสนับสนุนธุรกิจที่จัดตั้งใหม่ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและเพิ่มคุณภาพของสินค้า เป็นต้น</p> <p>๕.๔ สนับสนุนให้ภาคธุรกิจรวมกลุ่มกัน เพื่อร่วมมือกันในการให้บริการทางการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความแข็งแกร่งในการรองรับการเปิดการค้าเสรีทางการท่องเที่ยวในอนาคต</p> <p>๕.๕ สนับสนุนการร่วมทุนระหว่างรัฐบาลและเอกชน โดยกำหนดการจัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรม</p>						
โครงการร่วมทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน	เพื่อพัฒนาและ/หรือสร้างแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วม และลดต้นทุนในการดำเนินการของภาครัฐ	✓	✓	✓	✓	กก. มท. ทก.คค. ททท. อปท. OEM๑
<p>กลยุทธ์ที่ ๖ : การปรับระบบบริหารจัดการของภาครัฐ ภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว</p> <p>๖.๑ เชื่อมโยงบทบาทและภารกิจ ของหน่วยงานหลักด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว องค์กรบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ ให้มีความสอดคล้องกัน และ</p>						

แผนงาน/โครงการ	แนวคิดของแผนงาน/โครงการ	กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑				หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
		เชียงใหม่	ลำพูน	ลำปาง	แม่ฮ่องสอน	
<p>ประสานกับกระทรวงอื่นๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในฐานะหน่วยงานสนับสนุน เพื่อให้การกำหนดนโยบายและสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวของประเทศเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยหน่วยงานรับผิดชอบประสานงานเพื่อให้เกิดการ บูรณาการของโครงการ คือ สำนักงานพัฒนาพิงคนคร (องค์การมหาชน) ทำหน้าที่เป็นผู้แทนของรัฐในการประสานงาน</p> <p>๖.๒ การสร้างพันธมิตร หุ้นส่วน หรือเครือข่ายระหว่างภาครัฐและเอกชน โดย การอำนวยความสะดวก การลดขั้นตอนในการทำงาน การระดมทุน การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมที่จะดำเนินงานร่วมกัน</p> <p>๖.๓ ศึกษารูปแบบและแนวทางที่เหมาะสม ในการปรับรูปแบบการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้สอดคล้องและอำนวยความสะดวกต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวทั้งในปัจจุบันและในอนาคต</p>						
โครงการบูรณาการการบริหารจัดการระหว่างองค์การที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	เพื่อให้การบริหารจัดการมีความคล่องตัว ลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน หรือกระบวนการที่เหมาะสมแต่ยังไม่มีการรับผิดชอบดำเนินการ	✓	✓	✓	✓	กก. มท. ทก.คค. ททท. อปท. OEM๑

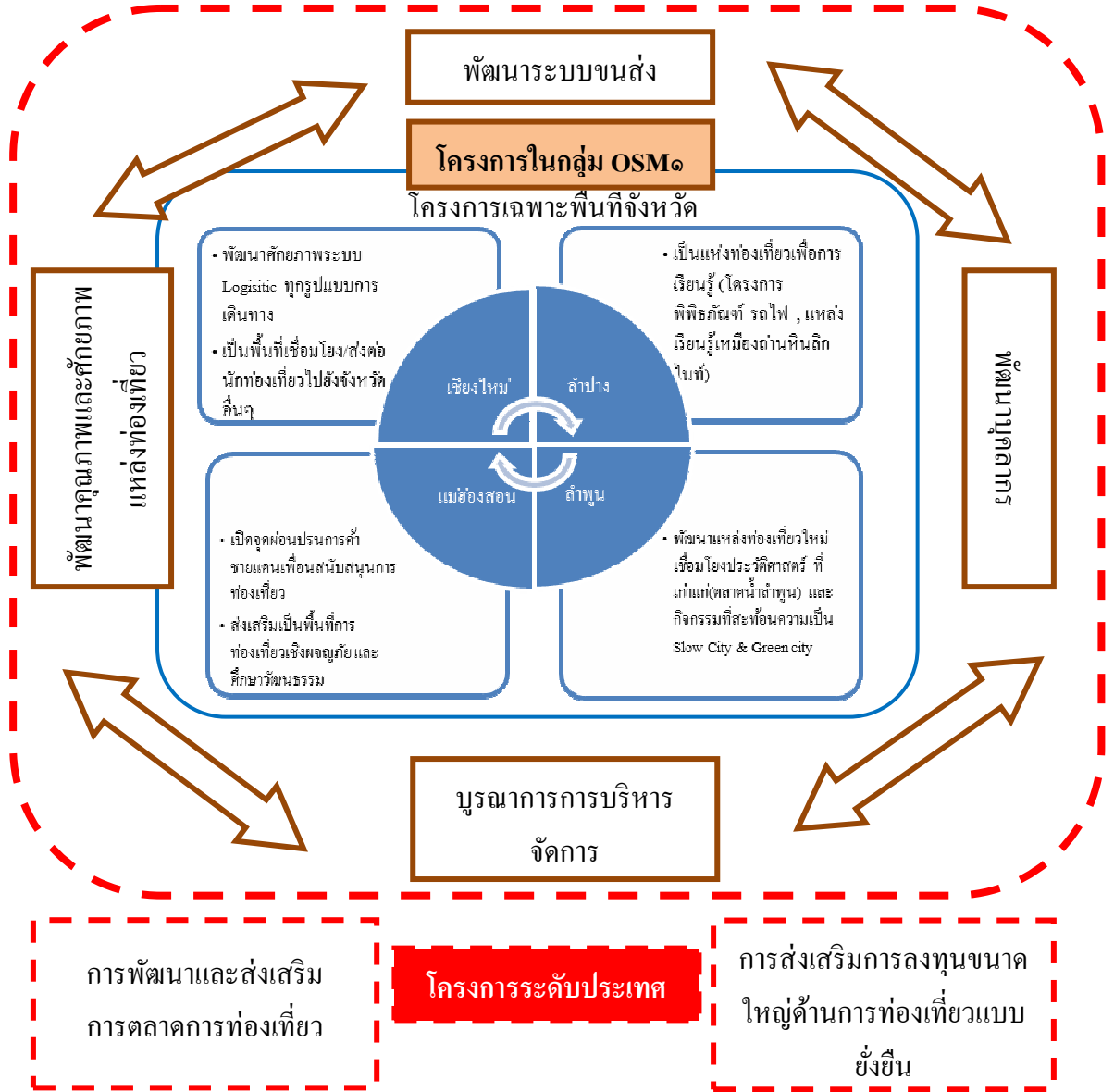
ส่วนที่ ๒ รูปแบบและโครงสร้างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว และการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

ในการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ มีรูปแบบและการขับเคลื่อนที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชน จากการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลให้การพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ส่วนหนึ่งมาจาก โครงสร้างและรูปแบบการบริหารจัดการ โครงการ ที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ รวมไปถึงขาดความต่อเนื่อง และปัญหาในเรื่องความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ

ดังนั้นในการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ในบริบทที่เหมาะสมเชิงพื้นที่และความต้องการ ภายใต้อุปสงค์การพัฒนาที่เน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและโครงสร้างการบริหารจัดการ ซึ่งในการศึกษาค้นคว้า ได้เสนอแนวคิดรูปแบบการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสำหรับกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ และรวมถึงการเสนอแนวคิดรูปแบบความร่วมมือที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ดังนี้

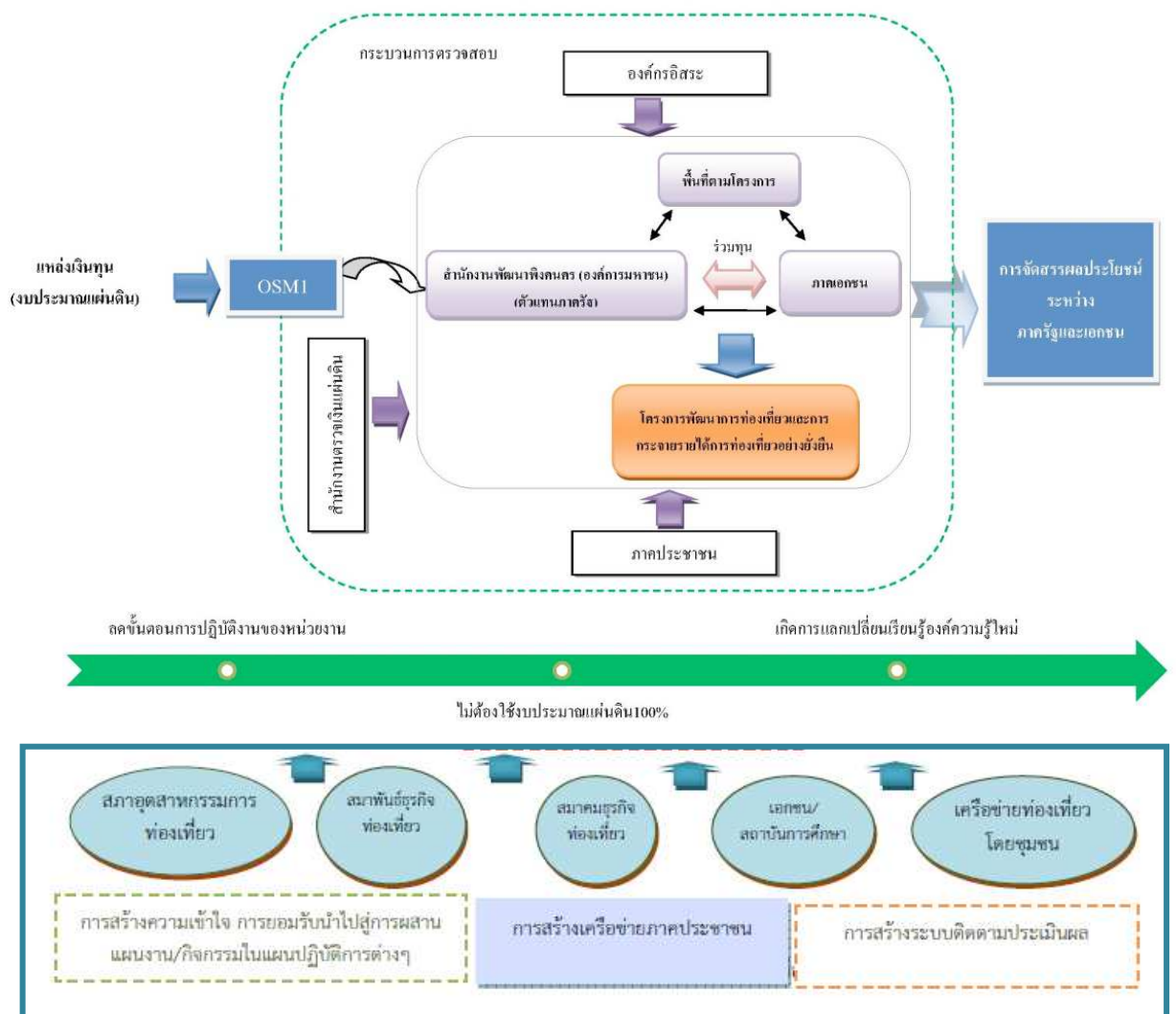
แผนภาพที่ ๕-๕ แสดงการขับเคลื่อนโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสำหรับกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

จากแผนภาพ เป็นการนำเสนอการขับเคลื่อนโครงการที่ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ โดยโครงการที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาและส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว และการส่งเสริมการลงทุนขนาดใหญ่เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ถือเป็นการขับเคลื่อนโครงการระดับประเทศ สำหรับโครงการที่เป็นความร่วมมือเชิงพื้นที่เชื่อมโยงและมีผลกระทบต่อจังหวัดในกลุ่มภาคเหนือตอนบน ๑ ถือเป็นการขับเคลื่อนโครงการในระดับกลุ่มจังหวัด และโครงการที่เน้นการพัฒนาเชิงพื้นที่ใด พื้นที่หนึ่ง หรือการพัฒนาตามบริบทปัจจัยสำเร็จวิกฤต (CSFs) ถือเป็นการขับเคลื่อนโครงการในระดับจังหวัด

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลให้การพัฒนารองเท้าและกระจายรายได้การรองเท้าของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ส่วนหนึ่งมาจาก โครงสร้างและรูปแบบการบริหารจัดการ โครงการ รวมไปถึงปัญหาเรื่องระเบียบปฏิบัติของทางราชการ ที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนารองเท้าซึ่งส่งผลต่อการกระจายรายได้ในพื้นที่ และที่สำคัญอีกประการคือ ประเด็นเรื่องความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการโครงการที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนารองเท้าและกระจายรายได้การรองเท้าของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ จึงเสนอแนวทางรูปแบบการบริหารงาน ที่มีการบูรณาการรูปแบบการบริหารจัดการโครงการพัฒนารองเท้าและกระจายรายได้การรองเท้าของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ เป็นโมเดลต้นแบบ ดังนี้

แผนภาพที่ ๔-๕ แสดงโครงสร้างการบูรณาการรูปแบบการบริหารจัดการ การพัฒนารองเท้าและกระจายรายได้การรองเท้าของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สำหรับกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

กลยุทธ์ที่ ๑ : การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการท่องเที่ยว

แผนงานที่ควรเร่งผลักดันให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างเร่งด่วน คือ “โครงการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ เพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเชื่อมโยงกับทางรถไฟความเร็วสูง”

แนวทางการดำเนินงานของโครงการ คือ

๑. สำรวจข้อมูลระบบขนส่งมวลชนภายในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน และระบบขนส่งมวลชนเชื่อมโยงภายในกลุ่มจังหวัดฯ ทุกรูปแบบ ทั้งข้อมูลของพาหนะ และเส้นทาง เพื่อเป็นข้อมูลในการออกแบบระบบขนส่งมวลชน

๒. การพัฒนาระบบขนส่งมวลชน ใช้แนวทางในการประสานความร่วมมือกับภาคเอกชน โดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนร่วมลงทุน ซึ่งจะทำให้ภาครัฐประหยัดงบประมาณในการพัฒนา ทั้งนี้ ต้องออกแบบระบบการจัดสรรผลประโยชน์ระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนที่ลงทุนอย่างยุติธรรม โดยเน้นไปที่การพัฒนาภายใต้แนวคิด ๗Green concept

๓. การออกแบบระบบขนส่งมวลชน ให้เอื้อประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ต่างๆ ภายในกลุ่มจังหวัด อย่างเป็นระบบ รวดเร็ว ปลอดภัย และให้บริการอย่างมีมาตรฐานสากล โดยมีจังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางในการส่งต่อนักท่องเที่ยว

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

๑. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๒. คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด

๓. กระทรวงการคลัง

๔. กรมการท่องเที่ยว

๕. คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ

๖. คณะกรรมการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ

๗. คณะกรรมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ

๘. คณะกรรมการบริหารพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

๙. คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน

๑๐. กระทรวงคมนาคม

๑๑. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

๑๒. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๑๓. กระทรวงมหาดไทย

๑๔. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

๑๕. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ ๒ : กลยุทธ์การพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

แผนงานที่ควรเร่งผลักดันให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างเร่งด่วน คือ **“พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ โดยเน้นการพัฒนาภายใต้แนวคิด ๗ Green concept”**

แนวทางการดำเนินงานของโครงการ คือ

๑. สำรวจสถานที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ในพื้นที่ของแต่ละจังหวัดภายในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน

๒. การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวในบางแห่ง อาจใช้แนวทางในการประสานความร่วมมือกับภาคเอกชน โดยเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนร่วมลงทุน โดยออกแบบระบบการจัดสรรผลประโยชน์ระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนที่ลงทุนอย่างยุติธรรม และเน้นการพัฒนาภายใต้แนวคิด ๗ Green concept

๓. พัฒนาคุณภาพทั้งด้านกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว และการให้บริการของบุคลากร เช่น ปางช้าง ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวนิยมอย่างมาก มีการใช้พื้นที่เต็มเวลาให้บริการ จนสถานที่เสื่อมโทรม ไม่สะอาดสวยงาม

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

๑. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๒. กรมการท่องเที่ยว

๓. คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ

๔. คณะกรรมการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ

๕. คณะกรรมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ

๖. คณะกรรมการบริหารพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

๗. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๘. สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

๙. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

๑๐. องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

กลยุทธ์ที่ ๓ : การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

แผนงานที่ควรเร่งผลักดันให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างเร่งด่วน คือ “การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว”

แนวทางการดำเนินงานของโครงการ คือ

๑. พัฒนาบุคลากรจากชุมชน ในจังหวัดผ่านกิจกรรมโครงการสำนึกกรักบ้านเกิด ในกลุ่มของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว หรือบุคคลทั่วไปที่สนใจ เพื่อสนับสนุนให้บุคลากรด้านการท่องเที่ยว หรือคนในชุมชน ร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดบ้านเกิด ปลูกจิตสำนึกของความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

๒. สร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ เชื่อมโยงกันภายในกลุ่มจังหวัดอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บุคลากรด้านการท่องเที่ยวสามารถปฏิบัติงานและมีรายได้ในการปฏิบัติงานภายในพื้นที่จังหวัดอื่นๆ ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ (นอกเหนือจากจังหวัดเชียงใหม่).

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ

๑. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
๒. กระทรวงแรงงาน
๓. กระทรวงสาธารณสุข
๔. กระทรวงศึกษาธิการ
๕. คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน
๖. กระทรวงอุตสาหกรรม

กลยุทธ์ที่ ๔ : การพัฒนาสินค้าบริการ ปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวและการส่งเสริม

การตลาด

แผนงานที่ควรเร่งผลักดันให้เกิดเป็นรูปธรรมอย่างเร่งด่วนแยกตามจังหวัด มีดังนี้

๔.๑ จังหวัดเชียงใหม่ : โครงการการพัฒนาศักยภาพระบบโลจิสติกส์การท่องเที่ยว สนับสนุนให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางส่งต่อนักท่องเที่ยวไปยังจังหวัดใกล้เคียง

แนวทางการดำเนินงานของโครงการ คือ

พัฒนาศักยภาพของระบบ โลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยว โดยเฉพาะด้านการขนส่ง นักท่องเที่ยว ประกอบด้วย

๑. ทางอากาศ : ดำเนินการเพื่อให้มีการเปิดเส้นทางการบินเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศมากขึ้น รวมถึงการขยายระยะเวลาให้บริการของท่าอากาศยานจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีมาตรการชดเชยสำหรับประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการเปิดบริการท่าอากาศยาน ๒๔ ชั่วโมง

๒. ทางบก : ดำเนินการเพื่ออำนวยความสะดวกให้มีการเปิดเส้นทางรถจากจังหวัด เชียงใหม่ ไปยังจังหวัดใกล้เคียง โดยเฉพาะในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ อย่างสะดวก โดยอาจ พิจารณาเพิ่มเส้นทางรถให้บริการ และรวมถึงการพัฒนาการให้บริการ และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ทางกายภาพอื่นๆ ให้เหมาะสม เช่น ห้องน้ำสำหรับให้บริการระหว่างเส้นทางเดินทาง

๓. ทางน้ำ : ในเส้นทางรถท่องเที่ยวที่สามารถเชื่อมต่อทางน้ำได้ เช่น เส้นทางอำเภอ ลี้ ถึงจังหวัดเชียงใหม่ สามารถพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่มีศักยภาพได้

๔.๒ จังหวัดลำพูน : โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ตามศักยภาพของพื้นที่

แนวทางการดำเนินงานของโครงการ คือ

สร้างและพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยว จากทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่จังหวัด ลำพูนมี โดยปรับปรุงหรือสร้างสามารถรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคตที่ส่งต่อมาจากจังหวัดเชียงใหม่ และ จังหวัดใกล้เคียง ประกอบด้วย

๑. โครงการ City Night Tour : ท่องเที่ยวภายในตัวเมืองลำพูน

๒. โครงการแคมป์สุขภาพ ตามรอยวิถีธรรมชาติ : ใช้ทรัพยากรด้านการเกษตร ประสมประสานกับความต้องการในการบำบัดสุขภาพในวิถีธรรมชาติ

๓. โครงการส่งเสริมผ้าไหมยกดอก : ให้เป็นสินค้าเกี่ยวเนื่องกับทางท่องเที่ยวจังหวัด ลำพูน

๔. ปางช้างแม่ทา : เพื่อขยายแหล่งท่องเที่ยวปางช้าง ซึ่งนักท่องเที่ยวมีความต้องการ เข้าเยี่ยมชมมาก เป็นการขยายสถานที่ท่องเที่ยวจากจังหวัดท่องเที่ยวหลัก คือ จังหวัดเชียงใหม่ มายังพื้นที่ ที่มีศักยภาพรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวดังกล่าว ซึ่งบริเวณ อ.แม่ทา จังหวัดลำพูน มีภูมิประเทศที่ เหมาะสม และสะดวกในการเข้าถึง

๕. ชันโตกยอง : เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่กิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน

๖. ตลาดน้ำลำพูน : เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่กิจกรรมการท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน โดยดำเนินการปรับปรุงริมฝั่งแม่น้ำปิง เป็นตลาดน้ำจังหวัดลำพูน

๔.๓ จังหวัดลำปาง : โครงการความร่วมมือระหว่างองค์กรในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จาก ต้นทุนทางการท่องเที่ยวตามศักยภาพพื้นที่

แนวทางการดำเนินงานของโครงการ คือ

สร้างและพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยว จากทรัพยากรที่จังหวัดลำปางมี โดย พัฒนาให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคตที่ส่งต่อมาจากจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดใกล้เคียง ประกอบด้วย

๑. โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑสถานไฟ : โดยเป็นโครงการที่จะประสานความร่วมมือระหว่างจังหวัดลำปาง กับการรถไฟแห่งประเทศไทย ในการจัดพื้นที่เป็นพิพิธภัณฑสถานให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับรถไฟ ทั้งวิวัฒนาการ ระบบกลไกการทำงาน และระบบให้บริการ

๒. โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เหมืองถ่านหินลิกไนซ์ : จังหวัดลำปางมีเหมืองถ่านหินลิกไนซ์ขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ โดยเป็นโครงการประสานความร่วมมือระหว่างจังหวัดและการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

๔.๔ จังหวัดแม่ฮ่องสอน : โครงการสนับสนุนการเปิดจุดผ่อนปรน เพื่อการค้าและการท่องเที่ยวชายแดน

แนวทางการดำเนินงานของโครงการ คือ

สร้างและพัฒนากิจกรรมทางการท่องเที่ยว จากทรัพยากรที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนมีอยู่ ทั้งนี้ สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดแม่ฮ่องสอนที่โดดเด่นจากจังหวัดอื่น คือ การมีพื้นที่ติดแนวชายแดน ซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นจุดผ่อนปรน เพื่อให้เกิดกิจกรรมการค้าและการท่องเที่ยวตามแนวชายแดน โดยประสานความร่วมมือไปยังรัฐบาลประเทศพม่า เพื่อทำข้อตกลงในการเปิดพื้นที่ดังกล่าว

กลยุทธ์ที่ ๕ : โครงการร่วมทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน

เป็นโครงการเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและการกระจายรายได้ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ โดยการเสนอให้เอกชนเป็นผู้ร่วมในการลงทุน โดยมีมาตรการในการจัดสรรผลประโยชน์สำหรับภาครัฐและเอกชน ประกอบด้วย

๑. โครงการร่วมทุนในการพัฒนาระบบขนส่งมวลชน

๒. โครงการร่วมทุนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น ปางช้างแม่ทา ตลาดน้ำลำพูน

ข้อเสนอแนะ : โครงการร่วมทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน ต้องพิจารณาเงื่อนไข กฎหมาย กฎระเบียบอย่างรัดกุม ซึ่งอาจมีข้อจำกัดในการดำเนินการได้

กลยุทธ์ที่ ๖ : การปรับระบบบริหารจัดการของภาครัฐ ภาคประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

เป็นโครงการบูรณาการการบริหารจัดการระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพื่อให้การบริหารจัดการมีความคล่องตัว ลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน หรือ ออกแบบกระบวนการที่เหมาะสมสำหรับการบริหารจัดการ แต่ยังไม่มีการรับผิดชอบดำเนินการ โดยเสนอให้ สำนักงานพัฒนาพิงคนคร (องค์การมหาชน. เป็นตัวแทนภาครัฐในการเป็นผู้ประสานงานการดำเนินงานแต่ละโครงการ

รายชื่อและคำย่อ

กก.	คือ	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
กกถ.จ.	คือ	คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับจังหวัด
กกท.	คือ	การกีฬาแห่งประเทศไทย
กท.	คือ	กระทรวงกลาโหม
กค.	คือ	กระทรวงการคลัง
กทท.	คือ	กรมการท่องเที่ยว
กทช.	คือ	คณะกรรมการกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
กต.	คือ	กระทรวงการต่างประเทศ
กนจ.	คือ	คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัด แบบบูรณาการ
กนอ.	คือ	การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
กบจ.	คือ	คณะกรรมการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ
กบส.	คือ	คณะกรรมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการ ของประเทศ
กพช.	คือ	คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ
กพท.	คือ	คณะกรรมการบริหารพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
กพร.ปช.	คือ	คณะกรรมการพัฒนาแรงงานและประสานงานการฝึกวิชาชีพแห่งชาติ
กพล.	คือ	กรมพลศึกษา
กรอ.	คือ	คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน
กวช.	คือ	คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กษ.	คือ	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กอช.	คือ	คณะกรรมการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งชาติ
กอ.รมน.	คือ	กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน
กค.	คือ	กระทรวงคมนาคม
กจร.	คือ	คณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก
ตม.	คือ	สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
ทก.	คือ	กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
ททช.	คือ	คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ

ททท.	คือ	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ทส.	คือ	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ทอท.	คือ	บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)
นร.	คือ	สำนักนายกรัฐมนตรี
บก.ทท.	คือ	กองบังคับการตำรวจท่องเที่ยว
ปกค.	คือ	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์
พช.	คือ	กรมการพัฒนาชุมชน
พน.	คือ	กระทรวงพลังงาน
พม.	คือ	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
พณ.	คือ	กระทรวงพาณิชย์
มท.	คือ	กระทรวงมหาดไทย
รง.	คือ	กระทรวงแรงงาน
วท.	คือ	กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
วธ.	คือ	กระทรวงวัฒนธรรม
วช.	คือ	สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ศธ.	คือ	กระทรวงศึกษาธิการ
ศอบต.	คือ	ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
สกว.	คือ	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
สคบ.	คือ	สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
สช.	คือ	คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ
สธ.	คือ	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
สธ.	คือ	กระทรวงสาธารณสุข
สตช.	คือ	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
สทท.	คือ	สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สปน.	คือ	สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
สอช.	คือ	สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สสปน.	คือ	สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ
สสว.	คือ	สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
อก.	คือ	กระทรวงอุตสาหกรรม
อปท.	คือ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อพท. คือ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
BOI คือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

ส่วนที่ ๓ ข้อจำกัดและปัญหาต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

จากการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิและปฐมภูมิ สามารถสรุปสภาพปัญหาด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ได้เป็นสองส่วน คือ ปัญหาในภาพรวม และปัญหาเฉพาะพื้นที่ ดังนี้

ปัญหาในภาพรวมของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ กล่าวคือ พบปัญหานี้ทั้งในจังหวัด เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง และแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย

๑. การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวไม่ต่อเนื่อง โดยทุกจังหวัดในกลุ่มฯ พบว่าการประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มเป้าหมายยังมีน้อย และไม่ต่อเนื่อง ทำให้อุปสงค์ด้านการท่องเที่ยวไม่สม่ำเสมอ โดยเฉพาะจังหวัดลำปาง ลำพูนและ แม่ฮ่องสอน

๒. การสนับสนุนด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ให้เกิดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเข้าไปในพื้นที่และชุมชน เพื่อเป็นการกระจายรายได้ยังไม่เพียงพอพื้นที่

๓. ระบบขนส่งสาธารณะไม่ได้มาตรฐาน ไม่สะดวกในการใช้บริการ ทำให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวต้องใช้รถส่วนตัว อันมีผลกระทบต่อจราจรในเขตเมือง เนื่องจากจำนวนรถยนต์ส่วนตัวมากขึ้น ทั้งนี้ ปัญหาการจราจรหนาแน่นเกิดขึ้นในเขตเมืองของทุกจังหวัดในกลุ่มฯ โดยเฉพาะ จ.เชียงใหม่ และกระจายตัวหนาแน่นในพื้นที่รอบนอกเขตเมืองในช่วงเทศกาล หรือวันหยุดยาว

๔. วัฒนธรรม/วิถีชีวิต ที่เริ่มขาดเอกลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของล้านนา เนื่องจากคนในพื้นที่ไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ และยังไม่มีการส่งเสริมที่มากพอ

๕. บริการสาธารณะที่ยังไม่ได้มาตรฐาน เช่น การขนส่ง ห้องน้ำ ป้ายบอกทาง

๖. ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม ทั้งนี้ แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งเปิดใช้งานเป็นเวลานาน ไม่ได้รับการปรับปรุงจนก่อให้เกิดการเสื่อมโทรม โดยแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีศักยภาพในการพัฒนา และส่งเสริมเพื่อเป็นแม่เหล็กในการดึงดูดนักท่องเที่ยว

๗. ปัญหามลพิษหมอกควันในช่วงฤดูแล้ง (เดือนธันวาคม - พฤษภาคม) เป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนและนักท่องเที่ยว ส่งผลต่อภาพพจน์ด้านลบทั้งต่อสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม

๘. ขาดข้อมูลที่มีศักยภาพในการปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยวที่ทันสมัย กล่าวคือ กรณีพบปัญหาด้านการท่องเที่ยว ไม่มีหน่วยงานกลางในการรับแจ้งปัญหา และส่งต่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ หรือสมาคม หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องแก้ไขปัญหา

๕. ความไม่พร้อมรับกระแสการมาเยือนของนักท่องเที่ยวของประชาชนในพื้นที่

๑๐. ยังไม่มีการสนับสนุนหรือส่งเสริมการสร้างคุณค่าในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอย่างจริงจัง

๑๑. ปัญหาด้านนโยบายการท่องเที่ยวที่ขาดความต่อเนื่อง ความไม่ร่วมมือกันในการทำงานของภาครัฐและเอกชน การจัดสรรและการใช้งบประมาณไม่สอดคล้องกับความต้องการ และการประชุมสัมมนาเพื่อรวบรวมความคิดเห็นบ่อยครั้ง แต่ไม่ได้รับการแก้ไข

ปัญหาเฉพาะพื้นที่ ซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ของจังหวัดลำปาง ลำพูน และแม่ฮ่องสอน มีรายละเอียดดังนี้

๑. บุคลากร ได้แก่

- ความไม่เพียงพอของบุคลากรภาคบริการท่องเที่ยวโดยส่วนมากกระจุกตัวอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่

- ความไม่พร้อมของบุคลากรในภาคบริการท่องเที่ยวในด้านความรู้และทักษะในการให้บริการ รวมถึงความเชี่ยวชาญด้านภาษา

- จิตสำนึกในการให้บริการ การเป็นเจ้าบ้านที่ดี โดยเฉพาะในส่วนของประชาชนในพื้นที่บางแห่งแสดงออกถึงความไม่เป็นมิตรกับคนแปลกหน้า หรือนักท่องเที่ยว

๒. สิ่งอำนวยความสะดวก/โครงสร้างพื้นฐานเพื่อการท่องเที่ยว

- ถนน /เส้นทางคมนาคม โดยเฉพาะเส้นทางเชื่อมต่อจากแหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดใหญ่ไปแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการกระจายตัวนักท่องเที่ยวไปสู่พื้นที่ใหม่ที่มีศักยภาพมากขึ้น

- ป้ายบอกทางที่ยังมีไม่เพียงพอ

- ศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยวในพื้นที่ยังมีน้อย

๓. การเข้ามาของนักลงทุนต่างพื้นที่ เนื่องจากนักลงทุน/นักธุรกิจในพื้นที่ไม่มีความพร้อมด้านความรู้ และประสบการณ์ในเชิงธุรกิจ ซึ่งนักลงทุนต่างพื้นที่ไม่มีความเข้าใจในบริบทของชุมชน มักมุ่งผลกำไรในการประกอบการเป็นหลัก ส่งผลกระทบต่ออัตลักษณ์ของพื้นที่

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาถึงสภาพปัญหาด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ปัญหา และข้อจำกัดต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ คือ การกำกับดูแล และควบคุมการปฏิบัติตามแผนงานให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่เชื่อมโยงกันทั้งระบบ ซึ่งจากภาพของการวิเคราะห์แผนพัฒนาขององค์กรต่างๆ จะเห็นได้ว่ามีกรวิเคราะห์และวางแผนอย่างเป็นกระบวนการ ครอบคลุมทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน แต่ยังพบปัญหาในการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบคล้ายเดิม จึงถือว่าการนำไปปฏิบัติยังไม่เกิดผลที่ชัดเจน

แผนการพัฒนากองท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ นั้น มีประเด็นและทิศทางในการพัฒนาที่สอดคล้อง กล่าวคือ เมื่อพิจารณาด้านอุปทาน (Supply side) ได้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน/ท้องถิ่น ทั้งด้าน อัตลักษณ์ วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม และทรัพยากรธรรมชาติ ที่ต้องบูรณาการร่วมกัน ครอบคลุมถึงการจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain management) ที่ต้องสอดคล้องประสานสัมพันธ์กันทั้งในมิติของ ภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ ในมิติของความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน SMEs ภาควิชาการ และชุมชน รวมถึงในมิติของภาคการผลิต และภาคบริการ และเมื่อพิจารณาด้านอุปสงค์ (Demand side) ได้คำนึงถึงความต้องการของนักท่องเที่ยว คำนึงถึงตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ และตลาด Niche อันได้แก่ กลุ่มการท่องเที่ยวเพื่อจัดประชุมและนิทรรศการ (MICE) การสนับสนุนให้มีการถ่ายทำภาพยนตร์และละคร หรือการท่องเที่ยวตามเส้นทางภาพยนตร์หรือละคร (Film) กลุ่มที่เดินทางมาเพื่อการเล่นกีฬา (Sports) กลุ่มที่ต้องการใช้บริการเพื่อสุขภาพ (Spa/Medical) กลุ่มที่มีความสนใจด้านนิเวศน์หรือการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ (Eco) และกลุ่มที่สนใจด้านมรดกทางวัฒนธรรม (Heritage) ซึ่งตลาดทั้งสามกลุ่มได้พิจารณาความเชื่อมโยงกับภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว โดยแผนพัฒนาทั้งหมดมีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า ต้องมีการรวบรวมองค์ความรู้ นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และเทคโนโลยี ในลักษณะของการรวมศูนย์ข้อมูล (Database Knowledge Center) เพื่อพัฒนากองมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่น และการจัดการห่วงโซ่อุปทาน รวมถึงเป็นฐานข้อมูลในการเชื่อมโยงกับแหล่งเงินทุนต่างๆ และเพื่อก้าวไปสู่การพัฒนาตลาดรูปแบบใหม่ รวมถึงเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ มีนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาในส่วนของบุคลากร ทรัพยากรมนุษย์ แรงงาน โดยเฉพาะในส่วนของผู้ประกอบการ SMEs การยกระดับมาตรฐาน เช่น มาตรฐานสากล สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ การสร้างมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งการปรับปรุงกฎระเบียบข้อบังคับให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนา เช่น ทำให้มีความโปร่งใสเป็นธรรม ปรับปรุงกฎระเบียบด้านการเงิน และด้านภาษี เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาและสร้างทรัพย์สินทางปัญญา และเอื้อต่อการลงทุน เพื่อให้สามารถยกระดับเป็นศูนย์กลางการค้าและการลงทุนได้ ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ จะมีผลต่อการพัฒนาภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย อันจะส่งผลต่อการกระจายรายได้และการลงทุนของประเทศในที่สุด

อนึ่ง ปัญหาและข้อจำกัดต่อการพัฒนากองท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ในปัจจุบัน คือ การกำกับดูแล และควบคุมการปฏิบัติตามแผนงานให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่เชื่อมโยงกันทั้งระบบ ซึ่งจากการวิเคราะห์แผนพัฒนาขององค์กรต่างๆ จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์และวางแผนอย่างเป็นกระบวนการครอบคลุมทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน แต่ยังพบปัญหาในการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบเดิม ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวไม่ต่อเนื่อง การสนับสนุนด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ให้เกิดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเข้าไปในพื้นที่และชุมชน ระบบขนส่งสาธารณะไม่ได้มาตรฐาน วัฒนธรรม/

วิถีชีวิต ที่เริ่มขาดเอกลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของล้านนา เนื่องจากคนในพื้นที่ไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ และยังไม่มีการส่งเสริมที่มากพอ ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม ปัญหามลพิษหมอกควันในช่วงฤดูแล้ง (เดือนธันวาคม - พฤษภาคม) ปัญหาการขาดข้อมูลที่มีศักยภาพที่จะใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยวที่ทันสมัย ปัญหาด้านนโยบายการท่องเที่ยวที่ขาดความต่อเนื่อง ความไม่เพียงพอของบุคลากรภาคบริการท่องเที่ยว โดยส่วนมากกระจุกตัวอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น จึงถือว่าการนำไปปฏิบัติยังไม่เกิดผลที่ชัดเจน

สรุป

๑. แก้ไขปัญหาที่พบจากการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นปัญหาเดิมที่เกิดขึ้นซ้ำๆ อย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ไม่ต่อเนื่อง ปัญหาระบบขนส่งสาธารณะ ปัญหาวัฒนธรรม/วิถีชีวิต ที่เริ่มขาดเอกลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของล้านนา ปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม ปัญหามลพิษหมอกควันในช่วงฤดูแล้ง (เดือนธันวาคม - พฤษภาคม) ปัญหาการขาดข้อมูลที่มีศักยภาพที่จะใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการท่องเที่ยวที่ทันสมัย ปัญหาด้านนโยบายการท่องเที่ยวที่ขาดความต่อเนื่อง ความไม่เพียงพอของบุคลากรภาคบริการท่องเที่ยว โดยส่วนมากกระจุกตัวอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่

๒. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวและกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว

๓. กำหนดมาตรการในการกำกับดูแล และควบคุมการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ต่างๆ ให้เกิดผลในทางปฏิบัติที่เชื่อมโยงกัน และเกิดผลเป็นรูปธรรม

๔. การส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทุกขั้นตอน อันจะเป็นการปลูกจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของชุมชน ซึ่งจะทำให้หน่วยเล็กที่สุดในห่วงโซ่อุปทานการท่องเที่ยว มีความเข้าใจและรับผิดชอบในการจัดการ โดยไม่คาดหวังการพึ่งพิงจากหน่วยงานส่วนกลาง หรือรัฐบาลจนมากเกินไป

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ

ตอนบน ๑

๑. ดำเนินการตามลำดับความสำคัญเร่งด่วน ประกอบด้วย

๑.๑ แผนด้านพัฒนาเพิ่มมูลค่าและคุณค่า

๑.๒ แผนการตลาดและการสื่อสาร และ

๑.๓ สร้างการมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ

ทั้งนี้ ควรเริ่มจากการค้นหาจุดแข็งของพื้นที่ และศักยภาพของสินค้าและบริการ (Tourism Products) ทั้งในส่วนในพื้นที่แต่ละจังหวัด และความเชื่อมโยงของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ โดย

ดำเนินการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ และออกแบบ รวมถึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว โดยคัดเลือกผลิตภัณฑ์ที่มีความโดดเด่น มีความแตกต่างเฉพาะของพื้นที่ สามารถแข่งขันได้ พร้อมทั้งจัดทำแผนทางการตลาด และแผนติดตามประเมินผล เพื่อให้การนำไปสู่การปฏิบัติเกิดประสิทธิผล

๒. การผลักดันให้เกิดการบูรณาการการทำงานที่แท้จริง โดยการกำหนดภารกิจของสำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ (Office of Strategic Management Upper Northern Region ๑ : OSM ๑) โดยให้เป็นหน่วยรับผิดชอบการบูรณาการแผนงาน / งบประมาณในการดำเนินการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ (จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน)

๓. การเพิ่มบทบาทของสำนักงานพัฒนาพิงคนคร (องค์การมหาชน)

ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาพิงคนคร (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๕๖

หมวด ๑ การจัดตั้ง วัตถุประสงค์ และอำนาจหน้าที่

มาตรา ๕ ให้จัดตั้งองค์การมหาชนขึ้น เรียกว่า “สำนักงานพัฒนาพิงคนคร (องค์การมหาชน)” เรียกโดยย่อว่า “สพค.” และให้ใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “Pinkanakorn Development Agency (Public Organization)” เรียกโดยย่อว่า “PDA”

มาตรา ๖ ให้สำนักงานมีที่ตั้งของสำนักงานแห่งใหญ่อยู่ในจังหวัดเชียงใหม่

มาตรา ๗ ให้สำนักงานมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(๑) วางแผน พัฒนา และบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ศูนย์ประชุม และกิจการที่ต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาพิงคนคร

(๒) พัฒนาโครงการข่ายการคมนาคม การขนส่ง และการสาธารณสุขโลกเพื่อส่งเสริมการติดตาม (๑)

(๓) ประสานงานและสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาพิงคนคร

(๔) อนุรักษ์และส่งเสริมศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นในพื้นที่การพัฒนาพิงคนคร

(๕) ส่งเสริมให้เกิดการจ้างงานและยกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ การพัฒนาพิงคนคร โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน

มาตรา ๘ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๗ ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพย์สินต่าง ๆ

(๒) ก่อตั้งสิทธิ หรือทำนิติกรรมทุกประเภทที่ผูกพันทรัพย์สิน ตลอดจนทำนิติกรรมอื่นใด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสำนักงาน

(๓) ทำความตกลงและร่วมมือกับองค์การหรือหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในประเทศ และต่างประเทศในกิจการที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของสำนักงาน

(๔) จัดให้มีและให้ทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงาน

(๕) เข้าร่วมทุนกับนิติบุคคลอื่นในกิจการที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสำนักงาน

(๖) กู้ยืมเงินเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของสำนักงาน

(๗) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินกิจการ ตามวัตถุประสงค์ของสำนักงาน ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และอัตราที่คณะกรรมการกำหนด

(๘) ดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสำนักงาน

การเข้าร่วมทุนตาม (๕) และการกู้ยืมเงินตาม (๖) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ คณะรัฐมนตรีกำหนด

จะเห็นได้ว่า จากวัตถุประสงค์การจัดตั้ง และอำนาจหน้าที่ของสำนักงานพัฒนาพิงคนคร (องค์การมหาชน) นั้น ควรมีการเพิ่มบทบาทหน้าที่ของสำนักงาน เพื่อให้สามารถส่งเสริมสนับสนุน เชื่อมโยงบูรณาการทำงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

๔. การส่งเสริมการท่องเที่ยวในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ ภายใต้ พื้นที่ซ้อนทับ เช่น ป่าสงวน ตัวอย่างเช่น ปางช้างในเขตพื้นที่อำเภอแมริม อยู่ในพื้นที่ที่เป็นเจ้าของพื้นที่ หลายหน่วยงาน มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเกี่ยวข้องหลายฝ่าย ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขตป่าสงวน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชน แนวทางแก้ไขคือ ควรตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อบริหารจัดการเขต พื้นที่นี้เป็นการเฉพาะ เช่นเดียวกับการบริหารจัดการโครงการหลวง โดยอยู่ภายใต้การกำกับของ คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” (กปร.) หรือ คณะกรรมการ บริหารจัดการน้ำพุร้อนสันกำแพง หรือ องค์กรสวนพฤกษศาสตร์

๕. ควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบขนส่งและ โลจิสติกส์ สาธารณะของกลุ่มจังหวัด ภาคเหนือ ๑ ให้มีระบบ ระเบียบ มาตรฐานและมีประสิทธิภาพให้แก่ผู้เข้าร่วมงานการประชุมและ นิทรรศการ นักท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศ และประชาชนทั่วไป รวมถึงส่งเสริมการสร้าง บรรยากาศการท่องเที่ยวที่ดีและทัศนียภาพที่ดีของแต่ละจังหวัด สำหรับพื้นที่เป้าหมายสถานที่จัดการ ประชุมและนิทรรศการหลัก และสถานที่ท่องเที่ยวหลักของแต่ละจังหวัดในกลุ่มภาคเหนือตอนบน ๑ และ การจัดระเบียบการนำรถโดยสารขนาดใหญ่เข้ามาในเขตเมืองที่มีถนนแคบ รวมทั้งลดการใช้ยานพาหนะ ส่วนตัว โดยใช้บริการขนส่งสาธารณะในการเดินทางของผู้เข้าร่วมการจัดประชุมและนิทรรศการ

นักท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศ และประชาชนทั่วไป เป็นการช่วยลดปัญหาจราจรแออัดและการเกิดอุบัติเหตุในเขตเมือง นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมให้มีระบบการส่งต่อนักท่องเที่ยวจากจังหวัดเชียงใหม่ ไปยังจังหวัดลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ในภาพรวม

๖. ควรมีการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมใหม่ๆ ของแต่ละจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ เพื่อสร้างจุดขายใหม่ดึงดูดนักท่องเที่ยว

๗. ควรพัฒนาคุณภาพสินค้าด้านการท่องเที่ยว เช่น สินค้า OTOP , สินค้า SMEs ให้ตรงกับความต้องการของตลาด

๘. ควรพัฒนาคุณภาพแหล่งบริการการท่องเที่ยว เช่น สนามกอล์ฟ พัฒนามาตรฐานการบริการ ทักษะการให้บริการ รวมถึงพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษ

๙. ควรส่งเสริมการสร้างความร่วมมือจากชุมชนในพื้นที่ ทั้งประโยชน์ทางตรง เช่น การอบรมมัคคุเทศก์น้อย และผู้นำทางการเดินป่า และประโยชน์ทางอ้อม เช่น การสร้างจิตสำนึกในการมีส่วนร่วม รวมถึงการส่งเสริมภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดูแลอำนวยความสะดวกและการรักษาความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว

๑๐. ควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน

บทที่ ๕

สรุป และข้อเสนอแนะ

การดำเนินการวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน ๑ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ที่ส่งผลให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนและก่อให้เกิดกระจายรายได้การท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ อย่างเป็นรูปธรรม และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ที่สามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ และสามารถเพิ่มศักยภาพกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน ๑ ประกอบด้วย แนวคิดเรื่อง การท่องเที่ยว เกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวในประเทศไทย แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยของการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แนวคิด ๗ ประการเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน และเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการขายตัวของนักท่องเที่ยว การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ

สรุป

ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้ข้อมูลทุติยภูมีย้อนหลังตั้งแต่ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๗ เพื่อศึกษาภาพรวม การพัฒนาและการกระจายรายได้ที่เกิดขึ้นตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ร่วมกับการศึกษาแนวทางนโยบาย ภาครัฐต่อการพัฒนาและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ และแผนการส่งเสริมที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต และข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่าง ๔ กลุ่ม ใน ๔ จังหวัดกลุ่มภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย กลุ่มที่ ๑ คือ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน ๑๖ หน่วยงาน กลุ่มที่ ๒ ผู้แทนสมาคม ชมรม กลุ่มชุมชนด้านการท่องเที่ยว จำนวน ๑๖ หน่วยงาน กลุ่มที่ ๓ ตัวแทนผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว จำนวน ๑๖ กิจการ และกลุ่มที่ ๔ นักท่องเที่ยว/ผู้ใช้บริการการท่องเที่ยว จำนวน ๘๐ คน โดยข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และข้อมูลทุติยภูมิจากการค้นคว้ารวบรวม นำมาพิจารณาตรวจสอบ และประมวลผล เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ที่สามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ และสามารถเพิ่มศักยภาพกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

ผลการศึกษาด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ สรุปได้ดังนี้

๑. **ศักยภาพการท่องเที่ยว** มีความได้เปรียบของธรรมชาติ เช่น มีทัศนียภาพทิวภูเขาที่สวยงามสลับซับซ้อน มีเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมล้านนาที่โดดเด่น มีเสน่ห์ โบราณสถานเมืองเก่าทางประวัติศาสตร์สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ มีความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว มีผู้ประกอบการภาคการท่องเที่ยวที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยวและมีประสบการณ์สูง แม้จะกระจุกตัวอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นศูนย์กลางของกลุ่มจังหวัด ที่มีที่ตั้งเหมาะสมและมีโครงข่ายการคมนาคมเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ในหลายเส้นทาง พร้อมทั้งจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงได้ ทำให้ภาคการท่องเที่ยวสามารถสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างหลากหลาย

๒. **สภาพปัญหาการท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนบน** แยกได้เป็น ๕ ประเด็นหลัก คือ ปัญหาด้านอุปทานทางการท่องเที่ยว ปัญหาการพัฒนาสถานที่และสินค้าของการท่องเที่ยว ปัญหาด้านบุคลากรการท่องเที่ยว ปัญหาสภาพแวดล้อม และปัญหาด้านนโยบายการท่องเที่ยว ดังนี้

๒.๑ **ปัญหาด้านอุปทานทางการท่องเที่ยว** ประกอบด้วย การเพิ่มจำนวนมากเกินไปของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว ทำให้เกิดปัญหาอุปทานส่วนเกิน และไม่มีการควบคุมขนาดการทำตลาดสำหรับช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว ทั้งการประชาสัมพันธ์ และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความต่อเนื่องของอุปสงค์ และการแข่งขันทางด้านราคาระหว่างผู้ประกอบการ

๒.๒ **ปัญหาการพัฒนาสถานที่และสินค้าของการท่องเที่ยว** ประกอบด้วย การตามกระแสของตลาดหรือวัฒนธรรมต่างชาติมากเกินไป ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ซึ่งเป็นจุดขายของการท่องเที่ยว ขาดการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัด โบราณสถาน รวมถึงหมู่บ้านชาวเขา หรือชนเผ่าต่างๆ และขาดการรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อให้สะดวกแก่ผู้ใช้ข้อมูล

๒.๓ **ปัญหาด้านบุคลากรการท่องเที่ยว** ประกอบด้วย มัคคุเทศก์ที่สามารถพูดภาษาต่างประเทศที่กำลังเป็นที่ต้องการของตลาดไม่เพียงพอ บุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพกระจุกตัวอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ และบุคลากรของศูนย์ท่องเที่ยวของบางจังหวัดไม่เข้าใจเรื่องการท่องเที่ยว ไม่สามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๔ **ปัญหาสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน** ประกอบด้วย ปัญหาควันไฟจากการเผาป่าช่วงฤดูแล้ง (เดือนมีนาคม – พฤษภาคม) ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมทำให้เสน่ห์ของวัฒนธรรมล้านนาลดน้อยลง ไม่ได้ดูแลสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง และระบบการคมนาคมและระบบขนส่งมวลชนยังไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงปัญหาการจราจรในเขตเมืองที่มากขึ้น

๒.๕ ปัญหาด้านนโยบายการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย การท่องเที่ยวความไม่ร่วมมือกันในการทำงานของทั้งภาครัฐทั้งในส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น สมาคม ธุรกิจ และผู้ประกอบการ ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดสรร และการใช้งบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวบางพื้นที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการ ไม่สามารถบูรณาการเพื่อทำให้เกิดผลในภาพรวมได้ และการไม่ได้รับการแก้ไขปัญหการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความเชื่อมั่น และไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาพบว่า หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องต่อการท่องเที่ยวมีความต้องการ หรือข้อเสนอแนะต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแยกเป็นข้อเสนอแนะในภาพรวมและข้อเสนอแนะเฉพาะพื้นที่ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ มีดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะในภาพรวมของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ที่สำคัญคือ ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการพัฒนามาตรฐานของระบบขนส่ง สาธารณะ และการส่งเสริมให้รักษาวัฒนธรรม / วิถีชีวิต ที่เป็นเสน่ห์ของล้านนาอย่างจริงจัง

๒. ข้อเสนอแนะเฉพาะพื้นที่ ซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ของจังหวัดลำปาง ลำพูน และแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย ด้านความต้องการด้านบุคลากร ในประเด็นต้องการเพิ่มจำนวนบุคลากรภาคบริการ การท่องเที่ยว พัฒนาศักยภาพบุคลากรในภาคบริการท่องเที่ยวด้านทักษะภาษา ความรู้และทักษะการให้บริการ และปลูกฝังจิตสำนึกในการให้บริการ การเป็นเจ้าบ้านที่ดี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ต้องการให้ปรับปรุง ถนน เส้นทางคมนาคม โดยเฉพาะเส้นทางเชื่อม/ต่อจากแหล่งท่องเที่ยวหลัก ในจังหวัดใหญ่ไปแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง และพัฒนาป้ายบอกทางที่ยังมีไม่เพียงพอ และการพัฒนาความรู้และทักษะของนักลงทุนนักธุรกิจในพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาและการกระจายรายได้ การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ โดยใช้กรอบแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainability) ร่วมกับยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ปี ๒๕๕๕-๒๕๕๘) ครอบคลุม ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อม ภายใต้หลัก ธรรมาภิบาลที่ดี โดยการพัฒนาแบบยั่งยืน มุ่งเน้นให้เกิดการพึ่งพาซึ่งกันและกันของสังคมและสิ่งแวดล้อม เกิดความสมดุลระหว่างการใช้ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในการพัฒนาเศรษฐกิจ เกิดความเท่าเทียมและเป็นธรรมในด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมไปถึงการพัฒนาการดำเนินงานที่สอดคล้องกัน ในทุกมิติ เกิดความเชื่อมโยงการดำเนินงานและหลายหน่วยงานมีการทำงานร่วมกัน โดยได้เสนอ กลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนี้

กลยุทธ์ที่ ๑ : การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ ๒ : กลยุทธ์การพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ ๓ : การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

กลยุทธ์ที่ ๔ : การพัฒนาสินค้าบริการ ปักจ้ายสนับสนุนการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการตลาด

กลยุทธ์ที่ ๕ : โครงการร่วมทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน

กลยุทธ์ที่ ๖ : การปรับระบบบริหารจัดการของภาครัฐ ภาคประชาชนและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

โดยมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ดังนี้

๑. ดำเนินการตามลำดับความสำคัญเร่งด่วน เพื่อให้การพัฒนาและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑

๒. ผลักดันให้เกิดการบูรณาการการทำงานที่แท้จริง โดยการกำหนดภารกิจของสำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ (Office of Strategic Management Upper Northern Region ๑ : OSM ๑) โดยให้เป็นหน่วยรับผิดชอบการบูรณาการแผนงาน / งบประมาณในการดำเนินการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ (จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน)

๓. เพิ่มบทบาทของสำนักงานพัฒนาพิงคนคร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาพิงคนคร (องค์การมหาชน) พ.ศ. ๒๕๕๖

๔. ส่งเสริมการท่องเที่ยวในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ ภายใต้อพื้นที่ช้อนทับ โดยการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อบริหารจัดการเขตพื้นที่นี้เป็นการเฉพาะ

๕. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบขนส่งและโลจิสติกส์สาธารณะของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ๑ รวมถึงส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมใหม่ๆ ของแต่ละจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ เพื่อสร้างจุดขายใหม่ดึงดูดนักท่องเที่ยว

๖. พัฒนาคุณภาพสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว เช่น สินค้า OTOP , สินค้า SMEs ให้ตรงกับความต้องการของตลาด

๗. ส่งเสริมการสร้างร่วมมือจากชุมชนในพื้นที่ ทั้งประโยชน์ทางตรง และส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ๒๕๕๗. “รายงานสถานการณ์การท่องเที่ยวภายในประเทศไทย”.

[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://marketingdatabase.tat.or.th/ewtadmin/ewt/admin/ewt_news.php?nid=๑๗๖๑๓๒. (๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๗).

ชัยวุฒิ ตั้งสมชัย และ ปิยพรรณ กลั่นกลิ่น. ๒๕๕๕. **สถานการณ์และแนวโน้มของธุรกิจท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบน**. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ชรณชุก คำแก้ว. ๒๕๕๓. “การวิเคราะห์บทบาทของการท่องเที่ยวที่มีต่อเศรษฐกิจ : การศึกษาเชิงประจักษ์ในมุมมองด้านอุปสงค์การท่องเที่ยว” วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์ดุสิต บัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นราศรี ไวนิชกุล และชูศักดิ์ อุดมศรี. ๒๕๔๗. **ระเบียบวิจัยธุรกิจ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประไพพิศ สวัสดิ์รัมย์ และ मुखสุดา พูลสวัสดิ์. ๒๕๕๒. “ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการขายตัวของการท่องเที่ยว โครงสร้างรายได้ และการกระจายรายได้ของชุมชนท่องเที่ยวในภาคตะวันออก” . [ออนไลน์]. เข้าได้ถึงจาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/stou-sms-pr/article/view/๑๑๕๓๗>. (๓ ตุลาคม ๒๕๕๗).

ประเทศไทย..ดินแดนมหัศจรรย์. ๒๕๕๕. “๓ Greens Concept แนวคิด ๓ ประการ เพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน”. [ออนไลน์]. เข้าได้ถึงจาก <http://thailandamazingland.wordpress.com/๒๐๑๒/๐๘/๑๔/๓-greens-concept-แนวคิด-๓-ประการ-เพื่อ/๔>. (๔ ตุลาคม ๒๕๕๗).

ปัทมา ท้วมเสม. ๒๕๕๕. “ผลกระทบด้านการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว กรณีศึกษา ชุมชนภาคองต่า อ.เมือง จ.ลำปาง”. แบบฝึกหัดการวิจัยปัญหาเศรษฐกิจปัจจุบัน. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภูวนารถ ปาปน. ๒๕๕๐. “การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จากการท่องเที่ยวกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย”. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๔๘. “อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว”.

[ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก <https://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc%๒๐=s&source>.

(๓ ตุลาคม ๒๕๕๗).

ศูนย์วิจัยด้านตลาดการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. ๒๕๕๗. “รายงานสถานการณ์ท่องเที่ยวภายในประเทศไทย” . [ออนไลน์]. เข้าได้ถึงจาก http://marketingdatabase.tat.or.th/ewtadmin/ewt/admin/ewt_news.php?nid=๑๗๖๑๑. (๓ ตุลาคม ๒๕๕๗).

บริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑, สำนัก. ๒๕๕๖. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด
ภาคเหนือตอนบน ๑ (พ.ศ.๒๕๕๗ – ๒๕๖๐). เชียงใหม่ :สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่ม
จังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑.
สุทธนู ศรีไธย์. ๒๕๕๑. หลักการจัดสัมมนาการศึกษา .กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview)

เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยว

ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน ๑

ชุดที่ ๑ : สำหรับผู้บริหาร และผู้แทนหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของหน่วยงานและผู้ให้สัมภาษณ์

๑.๑ ชื่อหน่วยงานที่ให้สัมภาษณ์ .....

.....

๑.๒ ชื่อตำแหน่งของผู้ให้สัมภาษณ์ .....

.....

๑.๓ ความรับผิดชอบของผู้ให้สัมภาษณ์ ที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบ คือ.....

.....

๑.๔ ผู้ให้สัมภาษณ์ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามความรับผิดชอบ ที่ส่งผลการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบ มาเป็นระยะเวลาเท่าใด

ก. ไม่เกิน ๕ ปีข. ๕ - ๑๐ ปีค. ๑๑ - ๑๕ ปีง. ๑๖ - ๒๐ ปีจ. ๒๑ - ๒๕ ปีฉ. ๒๖ ปีขึ้นไป

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่

๒.๑ พื้นที่เขตจังหวัด..... แบ่งเป็นทั้งสิ้น.....อำเภอและ

.....

.....

.....

.....

(ถ้ามี เช่น เทศบาล กิ่งอำเภอ เขตการปกครองอื่น)

๒.๒ แหล่งท่องเที่ยวหลัก หรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว ของจังหวัด
 .....ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทใด เรียงลำดับตามความสำคัญ 1 ถึง
 3 และส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงใด (ให้วงกลม)

- .....แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
  - ๑ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
  - ๒ การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา
- .....แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม
  - ๑ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
  - ๒ การท่องเที่ยววัฒนธรรมและประเพณี
- .....แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ตามความสนใจ ได้แก่
  - ๑ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
  - ๒ การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา
  - ๓ การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์วัฒนธรรมกลุ่มน้อย
  - ๔ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา
  - ๕ การท่องเที่ยวแบบผจญภัย
  - ๖ การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์/ฟาร์มสเตย์
  - ๗ การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว
  - ๘ การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม

๒.๓ แหล่งท่องเที่ยวหลักหรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว ของจังหวัด
 .....ตามข้อ ๒.๒ ส่วนใหญ่อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอหรือเขตปกครองใด เรียงลำดับ
 เขตพื้นที่ ที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลักอยู่ ลำดับที่ ๑ ถึง ๓

ลำดับที่ 1 เขตพื้นที่.....
 ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว อันดับที่ ๑ คือ...../เชิง.....
 อันดับที่ ๒ คือ...../เชิง.....
 อันดับที่ ๓ คือ...../เชิง.....

ทางธรรมชาติ ประเภท ๑ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

๒ การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา

ทางวัฒนธรรม ประเภท ๑ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

๒ การท่องเที่ยววัฒนธรรมและประเพณี

ท่องเที่ยวอื่นๆ ตามความสนใจ ได้แก่

- ๑ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
- ๒ การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา
- ๓ การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ฯ
- ๔ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา
- ๕ การท่องเที่ยวแบบผจญภัย
- ๖ การท่องเที่ยวแบบ โฮมสเตย์/ฟาร์มสเตย์
- ๗ การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว
- ๘ การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม

ลำดับที่ ๒ เขตพื้นที่.....

ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว อันดับที่ ๑ คือ...../เชิง.....

อันดับที่ ๒ คือ...../เชิง.....

อันดับที่ ๓ คือ...../เชิง.....

ลำดับที่ ๓ เขตพื้นที่.....

ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยว อันดับที่ ๑ คือ...../เชิง.....

อันดับที่ ๒ คือ...../เชิง.....

อันดับที่ ๓ คือ...../เชิง.....

๒.๔ จากข้อมูลเบื้องต้น ท่านคิดว่าอะไร คือ ปัจจัยสำคัญด้านแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลให้

นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวหลักหรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว ของจังหวัด.....อย่างต่อเนื่อง

.....

.....

.....

๒.๕ การเดินทางเข้าสู่จังหวัด.....สามารถเดินทางโดยเส้นทางใดได้บ้าง

- ทางบก โดยรถยนต์ส่วนตัว เชื่อมโยงกับจังหวัดใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

- ทางบก โดยรถโดยสารประจำทาง มีผู้ให้บริการคือ/ ค่าโดยสารเฉลี่ยเท่าใด

.....
.....
.....

- ทางรถไฟ มีจำนวนที่เทียบบริการ/วัน และค่าโดยสารเฉลี่ยเท่าใด

.....
.....

- ทางอากาศ มีผู้ให้บริการคือ/ บริการที่เทียบบิน/วัน และค่าโดยสารเฉลี่ยเท่าใด

.....
.....
.....
.....

- การเดินทางโดยเส้นทางอื่น (ถ้ามี)

.....
.....
.....

๒.๖ การเดินทางเข้าสู่จังหวัด.....เส้นทางใดที่นักท่องเที่ยวนิยมใช้มากที่สุด

๒.๗ จากสถิติ หรือการเก็บข้อมูลที่ผ่านมาของหน่วยงาน เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว ท่าน
คิดว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัด.....มีค่าใช้จ่ายประเภทใดมากที่สุด
เรียงลำดับ 1 ถึง 7 ตามประเภทของค่าใช้จ่าย

นักท่องเที่ยวในประเทศ (ใส่ตัวเลข 1 ถึง 7 โดยเรียงจากค่าใช้จ่ายที่มากที่สุดเป็นอันดับ 1)

.....ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก

.....ค่าใช้จ่ายด้านพาหนะ/การเดินทาง

.....ค่าใช้จ่ายด้านอาหาร/เครื่องดื่ม

.....ค่าใช้จ่ายซื้อสินค้า/ของที่ระลึก

.....ค่าใช้จ่ายด้านบริการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น ค่าบริการนำเที่ยว ค่าเข้าชมต่างๆ

.....ค่าใช้จ่ายด้านความบันเทิง เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อความสำราญส่วนตัว เริงสุขภาพ กีฬา
หรือ กิจกรรมบันเทิงยามราตรี เป็นต้น

.....ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (เช่น ค่าทำบุญ ค่ารักษาพยาบาล หรืออื่น ๆ นอกเหนือจากข้างต้น)

นักท่องเที่ยวต่างประเทศ (ใส่ตัวเลข 1 ถึง 7 โดยเรียงจากค่าใช้จ่ายที่มากที่สุดเป็นอันดับ 1)

.....ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก

.....ค่าใช้จ่ายด้านพาหนะ/การเดินทาง

.....ค่าใช้จ่ายด้านอาหาร/เครื่องดื่ม

.....ค่าใช้จ่ายซื้อสินค้า/ของที่ระลึก

.....ค่าใช้จ่ายด้านบริการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น ค่าบริการนำเที่ยว ค่าเข้าชมต่างๆ

.....ค่าใช้จ่ายด้านความบันเทิง เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อความสำราญส่วนตัว เริงสุขภาพ กีฬา หรือ กิจกรรมบันเทิงยามราตรี เป็นต้น

.....ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (เช่น ค่าทำบุญ ค่ารักษาพยาบาล หรืออื่น ๆ นอกเหนือจากข้างต้น)

๒.๘ จากข้อมูลข้างต้น ค่าใช้จ่ายที่นักท่องเที่ยวจ่ายมากที่สุด 4 ลำดับแรก เป็นการจ่ายให้กับผู้ประกอบการในพื้นที่ หรือผู้ประกอบการนอกพื้นที่จังหวัด.....

นักท่องเที่ยวในประเทศ

ลำดับที่ ๑ (จากข้อ ๒.๗) .....(ตอบผปก. ในพื้นที่/นอกพื้นที่)

ลำดับที่ ๒ (จากข้อ ๒.๗) .....(ตอบผปก. ในพื้นที่/นอกพื้นที่)

ลำดับที่ ๓ (จากข้อ ๒.๗) .....(ตอบผปก. ในพื้นที่/นอกพื้นที่)

ลำดับที่ ๔ (จากข้อ ๒.๗) .....(ตอบผปก. ในพื้นที่/นอกพื้นที่)

ความเห็นอื่น ๆ (โปรดระบุ)

.....
.....

นักท่องเที่ยวต่างประเทศ

ลำดับที่ ๑ (จากข้อ ๒.๗) .....(ตอบผปก. ในพื้นที่/นอกพื้นที่)

ลำดับที่ ๒ (จากข้อ ๒.๗) .....(ตอบผปก. ในพื้นที่/นอกพื้นที่)

ลำดับที่ ๓ (จากข้อ ๒.๗) .....(ตอบผปก. ในพื้นที่/นอกพื้นที่)

ลำดับที่ ๔ (จากข้อ ๒.๗) .....(ตอบผปก. ในพื้นที่/นอกพื้นที่)

ความเห็นอื่น ๆ (โปรดระบุ)

.....
.....

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวและกระจายรายได้การท่องเที่ยว

๓.๑ จากข้อมูลในพื้นที่จังหวัด.....ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และการกระจายรายได้การท่องเที่ยว เรื่องใด ที่ท่านคิดว่าควรได้รับการแก้ไขหรือพัฒนาโดยด่วน ที่สุด 3 ลำดับแรก

ลำดับที่ ๑.....

เพราะเหตุใด.....

ลำดับที่ ๒.....

เพราะเหตุใด.....

ลำดับที่ ๓.....

เพราะเหตุใด.....

๓.๒ ในการดำเนินการที่ผ่านมา จังหวัด.....หรือหน่วยงานของท่านเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งมีความสัมพันธ์กับยุทธศาสตร์แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘ ในยุทธศาสตร์ ด้านใดมากที่สุด เรียงลำดับจาก ๑ ถึง ๕

.....ยุทธศาสตร์ ที่ ๑ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อการท่องเที่ยว

.....ยุทธศาสตร์ ที่ ๒ การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

.....ยุทธศาสตร์ ที่ ๓ การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว

.....ยุทธศาสตร์ ที่ ๔ การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว

.....ยุทธศาสตร์ ที่ ๕ การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

๓.๓ ในการดำเนินการที่ผ่านมา จังหวัด.....หรือหน่วยงานของท่าน ได้พัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ ตามยุทธศาสตร์แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๘ ในทั้ง ๕ ยุทธศาสตร์อย่างไรบ้าง และมีโครงการสำคัญ หรือ โดเด่นในแต่และยุทธศาสตร์ ใดบ้าง

ยุทธศาสตร์ ที่ ๑ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อการ
ท่องเที่ยว โครงการสำคัญ หรือ โดดเด่น ได้แก่

.....
.....

ยุทธศาสตร์ ที่ ๒ การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน โครงการสำคัญ
หรือ โดดเด่น ได้แก่

.....
.....
.....

ยุทธศาสตร์ ที่ ๓ การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว โครงการ
สำคัญ หรือ โดดเด่น ได้แก่

.....
.....
.....

ยุทธศาสตร์ ที่ ๔ การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว โครงการสำคัญ หรือ
โดดเด่น ได้แก่

.....
.....
.....

ยุทธศาสตร์ ที่ ๕ การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โครงการสำคัญ หรือ โด
เด่น ได้แก่

.....
.....
.....

๓.๔ ท่านคิดว่าการดำเนินการตามข้อ ๓.๓ จะส่งผลในเชิงการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจาย
รายได้การท่องเที่ยวต่อจังหวัด.....อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

๓.๕ ในด้านการส่งเสริมให้เกิดการกระจายรายได้การท่องเที่ยว ไปยังผู้ประกอบการในพื้นที่จังหวัด
.....หรือประชาชนในพื้นที่ อะไรคือสิ่งที่ภาครัฐ ควรส่งเสริม สนับสนุน มาก
ที่สุด เพราะเหตุใด

.....
.....
.....
.....
.....

๓.๖ จังหวัด.....หรือหน่วยงานของท่านได้นำแนวคิดเกี่ยวกับ**การพัฒนาการ
ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน** มาใช้ในการกำหนดนโยบายหรือ กำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวและ
การกระจายรายได้การท่องเที่ยวของจังหวัด ในประเด็นใดบ้าง และมีโครงการใดบ้างที่ดำเนินการ
แล้วประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

๓.๗ ในประเด็นของการเชื่อมโยงพื้นที่ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ท่านมีข้อเสนอต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวร่วมกันอย่างไรบ้าง และหรือควรมีโครงการหรือกิจกรรมใดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ของกลุ่มจังหวัดฯ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓.๘ ในการดำเนินการที่ผ่านมา ปัญหาใดที่ควรได้รับการแก้ไขเพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ประสบความสำเร็จและยั่งยืน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๓.๙ ข้อเสนอแนะ หรือความเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบพระคุณที่กรุณาตอบคำถามในครั้งนี้

ผู้วิจัย

แนวทางแบบสอบถาม

สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth interview)

เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยว

ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน ๑

ชุดที่ ๒ : สำหรับผู้แทนสมาคม ชมรม และตัวแทนผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของหน่วยงานและผู้ให้สัมภาษณ์

๑.๑ ชื่อหน่วยงานที่ให้สัมภาษณ์ .....

.....

๑.๒ ชื่อตำแหน่งของผู้ให้สัมภาษณ์ .....

.....

๑.๓ ความรับผิดชอบหรือหน้าที่งานของผู้ให้สัมภาษณ์ คือ .....

.....

.....

.....

๑. ผู้ให้สัมภาษณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามความรับผิดชอบ หรือหน้าที่งาน ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มาเป็นระยะเวลาเท่าใด

ก. ไม่เกิน ๕ ปี

ข. ๕ – ๑๐ ปี

ค. ๑๑ – ๑๕ ปี

ง. ๑๖ – ๒๐ ปี

จ. ๒๑ – ๒๕ ปี

ฉ. ๒๖ ปีขึ้นไป

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลทั่วไปและข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในพื้นที่

๒.๑ หน่วยงานของท่านมีพื้นที่ให้บริการ ครอบคลุมพื้นที่ใด ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ บ้าง.....

.....

.....

.....

(เช่น เป็นองค์กรที่รวมกลุ่มกันเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ , เป็นองค์กรที่ประกอบกิจการ

ให้บริการเฉพาะในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง หรือประกอบกิจการครอบคลุมทั้ง ๔ จังหวัดกลุ่ม

ภาคเหนือตอนบน ๑ เป็นต้น)

๒.๒ หน่วยงานของท่านมีส่วนเกี่ยวข้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวประเภทใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ก. การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ
- ก-๑ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- ก-๒ การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา
- ข. การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม
- ข-๑ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
- ข-๒ การท่องเที่ยววัฒนธรรมและประเพณี
- ข-๓ การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท
- ค. การท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ
- ค-๑ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
- ค-๒ การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา
- ค-๓ การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์วัฒนธรรมกลุ่มน้อย
- ค-๔ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา
- ค-๕ การท่องเที่ยวแบบผจญภัย
- ค-๖ การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์/ฟาร์มสเตย์
- ค-๗ การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว
- ค-๘ การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม

๒.๓ แหล่งท่องเที่ยวหลัก หรือแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทใด เรียงลำดับตามความสำคัญ ๑ ถึง ๓ และส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงใด (ให้เขียนวงกลมล้อมตัวเลข)

- .....แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
- ๑ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- ๒ การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา
- .....แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม
- ๑ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
- ๒ การท่องเที่ยววัฒนธรรมและประเพณี
- .....แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ตามความสนใจ ได้แก่
- ๑ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ
- ๒ การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา
- ๓ การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์วัฒนธรรมกลุ่มน้อย

- ๔ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา
- ๕ การท่องเที่ยวแบบผจญภัย
- ๖ การท่องเที่ยวแบบ โฮมสเตย์/ฟาร์มสเตย์
- ๗ การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว
- ๘ การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม

๒.๔ จากข้อมูลเบื้องต้น ท่านคิดว่าอะไร คือ **ปัจจัยสำคัญด้านแหล่งท่องเที่ยว**ที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวหลักหรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว อย่างต่อเนื่อง

.....

.....

.....

๒.๕ นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยว โดยใช้พาหนะหรือรูปแบบในการเดินทางแบบใดมากที่สุด

.....

.....

๒.๖ ท่านคิดว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว มีค่าใช้จ่ายประเภทใดมากที่สุด เรียงลำดับ ๑ ถึง ๗ ตามประเภทของค่าใช้จ่าย

นักท่องเที่ยวในประเทศ (ใส่ตัวเลข ๑ ถึง ๗ โดยเรียงจากค่าใช้จ่ายที่มากที่สุดเป็นอันดับ ๑)

- .....ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก
- .....ค่าใช้จ่ายด้านพาหนะ/การเดินทาง
- .....ค่าใช้จ่ายด้านอาหาร/เครื่องดื่ม
- .....ค่าใช้จ่ายซื้อสินค้า/ของที่ระลึก
- .....ค่าใช้จ่ายด้านบริการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น ค่าบริการนำเที่ยว ค่าเข้าชมต่างๆ
- .....ค่าใช้จ่ายด้านความบันเทิง เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อความสำราญส่วนตัว เชิงสุขภาพ กีฬา หรือ กิจกรรมบันเทิงยามราตรี เป็นต้น
- .....ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (เช่น ค่าทำบุญ ค่ารักษาพยาบาล หรืออื่น ๆ นอกเหนือจากข้างต้น)

นักท่องเที่ยวต่างประเทศ (ใส่ตัวเลข ๑ ถึง ๗ โดยเรียงจากค่าใช้จ่ายที่มากที่สุดเป็นอันดับ ๑)

.....ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก

.....ค่าใช้จ่ายด้านพาหนะ/การเดินทาง

.....ค่าใช้จ่ายด้านอาหาร/เครื่องดื่ม

.....ค่าใช้จ่ายซื้อสินค้า/ของที่ระลึก

.....ค่าใช้จ่ายด้านบริการท่องเที่ยวในพื้นที่ เช่น ค่าบริการนำเที่ยว ค่าเข้าชมต่างๆ

.....ค่าใช้จ่ายด้านความบันเทิง เช่น ค่าใช้จ่ายเพื่อความสำราญส่วนตัว เริงสุขภาพ กีฬา หรือ กิจกรรมบันเทิงยามราตรี เป็นต้น

.....ค่าใช้จ่ายอื่นๆ (เช่น ค่าทำบุญ ค่ารักษาพยาบาล หรืออื่น ๆ นอกเหนือจากข้างต้น)

๒.๗ จากข้อมูลข้อ ๒.๖ ค่าใช้จ่ายที่นักท่องเที่ยวจ่ายมากที่สุด ๔ ลำดับแรก เป็นการจ่ายให้กับผู้ประกอบการในพื้นที่ หรือผู้ประกอบการนอกพื้นที่

นักท่องเที่ยวในประเทศ

ค่าใช้จ่ายลำดับที่ ๑ ผู้ประกอบการในพื้นที่ นอกพื้นที่

ค่าใช้จ่ายลำดับที่ ๒ ผู้ประกอบการในพื้นที่ นอกพื้นที่

ค่าใช้จ่ายลำดับที่ ๓ ผู้ประกอบการในพื้นที่ นอกพื้นที่

ค่าใช้จ่ายลำดับที่ ๔ ผู้ประกอบการในพื้นที่ นอกพื้นที่

ความเห็นอื่น ๆ (โปรดระบุ)

.....
.....

นักท่องเที่ยวต่างประเทศ

ค่าใช้จ่ายลำดับที่ ๑ ผู้ประกอบการในพื้นที่ นอกพื้นที่

ค่าใช้จ่ายลำดับที่ ๒ ผู้ประกอบการในพื้นที่ นอกพื้นที่

ค่าใช้จ่ายลำดับที่ ๓ ผู้ประกอบการในพื้นที่ นอกพื้นที่

ค่าใช้จ่ายลำดับที่ ๔ ผู้ประกอบการในพื้นที่ นอกพื้นที่

ความเห็นอื่น ๆ (โปรดระบุ)

.....
.....

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวและกระจายรายได้การท่องเที่ยว

๓.๑ ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องข้องกับการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยว เรื่องใด ที่ท่าน
คิดว่าควรได้รับการแก้ไขหรือพัฒนาโดยด่วนที่สุด ๓ ลำดับแรก

ลำดับที่ ๑.....

เพราะเหตุใด.....

ลำดับที่ ๒.....

เพราะเหตุใด.....

ลำดับที่ ๓.....

เพราะเหตุใด.....

๓.๒ ตามยุทธศาสตร์แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๙ ยุทธศาสตร์ใดที่ท่าน
เห็นว่ามีความเร่งด่วนที่จะต้องพัฒนามากที่สุด เรียงลำดับจาก ๑ ถึง ๕ (๑ หมายถึง เร่งด่วนมาก
ที่สุด)

.....ยุทธศาสตร์ ที่ ๑ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อ
การท่องเที่ยว

.....ยุทธศาสตร์ ที่ ๒ การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน

.....ยุทธศาสตร์ ที่ ๓ การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว

.....ยุทธศาสตร์ ที่ ๔ การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว

.....ยุทธศาสตร์ ที่ ๕ การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน
และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากร
การท่องเที่ยว

๓.๓ ตามแนวทางยุทธศาสตร์แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๔-๒๕๕๙ ทั้ง ๕
ยุทธศาสตร์ ท่านเห็นว่าในแต่ละยุทธศาสตร์ ควรเร่งดำเนินการในเรื่องใดมากที่สุด

ยุทธศาสตร์ ที่ ๑ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อการ
ท่องเที่ยว ควรเร่งดำเนินการในเรื่องใด

.....
.....
.....
.....

ยุทธศาสตร์ ที่ ๒ การพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน ควรเร่งดำเนินการ
ในเรื่องใด

.....
.....
.....

ยุทธศาสตร์ ที่ ๓ การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว ควรเร่ง
ดำเนินการในเรื่องใด

.....
.....
.....
.....

ยุทธศาสตร์ ที่ ๔ การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว ควรเร่งดำเนินการ
ในเรื่องใด

.....
.....
.....
.....

ยุทธศาสตร์ ที่ ๕ การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ควรเร่งดำเนินการ
ในเรื่องใด

.....
.....
.....
.....

๓.๔ ท่านคิดว่าการดำเนินการตามข้อ ๓.๓ จะส่งผลในเชิงการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจาย
รายได้การท่องเที่ยวอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....

๑.๕ ในด้านการส่งเสริมให้เกิดการกระจายรายได้การท่องเที่ยว ไปยังผู้ประกอบการหรือประชาชนในพื้นที่ ตามความเห็นของท่าน คิดว่าอะไรคือสิ่งที่ภาครัฐ ควรส่งเสริม สนับสนุน มากที่สุด เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

๑.๖ หากกล่าวถึง การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ท่านต้องการให้มีการดำเนินการด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๑.๗ ในประเด็นของการเชื่อมโยงพื้นที่ในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ท่านมีข้อเสนอต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวร่วมกันอย่างไรบ้าง และหรือควรมีโครงการหรือกิจกรรมใดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ของกลุ่มจังหวัดฯ

.....

.....

.....

.....

.....

๑.๘ ในการดำเนินการที่ผ่านมา ปัญหาใดที่ควรได้รับการแก้ไขเพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้ ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ประสบความสำเร็จและยั่งยืน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๑.๙ ข้อเสนอแนะ หรือความเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบพระคุณที่กรุณาตอบคำถามในครั้งนี้

ผู้วิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยว
ของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน ๑

แบบสอบถามนี้เป็นแบบสอบถามประกอบการศึกษาแนวทางการพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน ๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัญหาในการใช้บริการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ที่ใช้บริการการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน ๑ ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน และแม่ฮ่องสอน ข้อมูลที่ได้จะนำเสนอในภาพรวมโดยไม่ระบุว่าเป็นของบุคคลใดเพื่อเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการแก่ผู้ที่สนใจ จึงขอความกรุณาท่านสละเวลาตอบแบบสอบถาม และขอขอบคุณท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามมา ณ ที่นี้ด้วย

คำชี้แจง

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน ๑ หมายถึง จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำปาง จังหวัดลำพูน และจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เป็นคำตอบของท่าน หรือกรอกตัวเลขในช่องว่าง

1. เพศ

ก. ชายข. หญิง

2. อายุ

ก. ไม่เกิน 30 ปีข. 31 – 45 ปีค. 46 – 60 ปีง. 61 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพ

ก. โสดข. สมรสค. อื่นๆ (โปรดระบุ)

.....

4. การศึกษา

ก. ต่ำกว่ามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่าข. อนุปริญญา/ปวส. หรือ

เทียบเท่า

ค. ปริญญาตรีง. สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

ก. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัวข. รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจค. แม่บ้าน/พ่อบ้านง. พนักงานบริษัทเอกชนจ. อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

6. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ก. น้อยกว่า 15,000 บาทข. 15,000 – 30,000 บาทค. 30,001 – 45,000 บาทง. มากกว่า 45,000 บาท

ตอนที่ ๒ : ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้บริการการท่องเที่ยว

๒.๑ ข้อมูลการใช้บริการการท่องเที่ยว

7. ในระยะ ๑ ปีที่ผ่านมา ท่านใช้บริการการท่องเที่ยวรูปแบบใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

ก. ☐ การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ	ข. ☐ การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม	ค. ☐ การท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ
ก-๑ ☐ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ก-๒ ☐ การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา	ข-๑ ☐ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ข-๒ ☐ การท่องเที่ยววัฒนธรรมและประเพณี ข-๓ ☐ การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท	ค-๑ ☐ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ค-๒ ☐ การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา ค-๓ ☐ การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์วัฒนธรรมกลุ่มน้อย ค-๔ ☐ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา ค-๕ ☐ การท่องเที่ยวแบบผจญภัย ค-๖ ☐ การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์/ฟาร์มสเตย์ ค-๗ ☐ การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว ค-๘ ☐ การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม

8. ในระยะ ๑ ปีต่อจากนี้ ท่านคาดว่าจะใช้บริการการท่องเที่ยวรูปแบบใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

ก. ☐ การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ	ข. ☐ การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม	ค. ☐ การท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ
ก-๑ ☐ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ก-๒ ☐ การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา	ข-๑ ☐ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ข-๒ ☐ การท่องเที่ยววัฒนธรรมและประเพณี ข-๓ ☐ การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท	ค-๑ ☐ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ค-๒ ☐ การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา ค-๓ ☐ การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์วัฒนธรรมกลุ่มน้อย ค-๔ ☐ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา ค-๕ ☐ การท่องเที่ยวแบบผจญภัย ค-๖ ☐ การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์/ฟาร์มสเตย์ ค-๗ ☐ การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว ค-๘ ☐ การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม

9. ท่านชื่นชอบรูปแบบการท่องเที่ยวใดมากที่สุด โปรดระบุตัวเลขหน้าตัวเลือก เรียงลำดับจาก ๑ - ๓ (๑ หมายถึง มากที่สุด)
- ก. .... การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ   ข. .... การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม
ค. .... การท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ
10. ท่านรู้จักรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้ ๗ Green Concept หรือไม่
- ก. รู้จัก   ข. ไม่รู้จัก
11. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
- ก. หนังสือ วารสาร สิ่งตีพิมพ์   ข. โทรทัศน์ วิทยุ
ค. คนในครอบครัว   ง. เพื่อน/คนรู้จัก
จ. บุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว   ฉ. อื่นๆ (โปรดระบุ) .....
12. จากคำตอบในข้อ ๑๑. แหล่งใดมีอิทธิพลต่อท่าน**มากที่สุด** (โปรดระบุเพียงข้อเดียว)
- .....
13. ใครคือผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจสถานที่ท่องเที่ยวของท่าน (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
- ก. ตัดสินใจด้วยตัวเอง   ข. คู่สมรส   ค. เพื่อน/คนรู้จัก
ง. บุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว   จ. อื่นๆ (โปรดระบุ)
.....
14. จากคำตอบในข้อ ๑๓ ใครมีอิทธิพลต่อท่าน**มากที่สุด** (โปรดระบุเพียงข้อเดียว)
- .....
15. วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวของท่าน (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
- ก. เพื่อพักผ่อน   ข. เพื่อสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ
ค. เพื่อส่งเสริมสุขภาพ   ง. เพื่อแสวงหาความรู้
จ. อื่นๆ (โปรดระบุ) .....
16. ความถี่ในการมาท่องเที่ยวในเขตกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑
- ก. เดือนละ ๑ ครั้ง   ข. ๓ - ๔ เดือน/ ครั้ง   ค. ปีละ ๒ ครั้ง
ง. อื่นๆ (โปรดระบุ) .....
17. โดยส่วนมากการมาท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ ของท่าน เดินทางมาโดยวิธีใด
- ก. เดินทางท่องเที่ยวเอง   ข. เดินทางมากับบริษัทนำเที่ยว (ทัวร์)
ค. เดินทางมากับองค์กร (คณะศึกษาดูงาน)   ง. อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

24. ค่าใช้จ่ายด้านค่าบริการท่องเที่ยวในพื้นที่ในการมาเที่ยวแต่ละครั้งของท่าน (เช่น ค่าใช้จ่ายที่จ่ายเพื่อเป็นค่าบริการนำเที่ยวโดยตรง(ค่าไกด์) ค่าผ่านประตูเพื่อเข้าชมพิพิธภัณฑ์ อุทยาน สวนสัตว์ โบราณสถาน เป็นต้น)
- ก. ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท   ข. ๑,๐๐๐ – ๒,๐๐๐ บาท   ค. ๒,๐๐๑ – ๕,๐๐๐ บาท
- ง. ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท   จ. ๑๐,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท   ฉ. ๒๐,๐๐๑ – ๓๐,๐๐๐ บาท
- ช. ๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป
25. ค่าใช้จ่ายด้านความบันเทิงในการมาเที่ยวแต่ละครั้งของท่าน (เช่น ค่าบริการเชิงสุขภาพ กอล์ฟ ล่องแก่ง กีฬาต่างๆ การชมการแสดงทางศิลปวัฒนธรรม/การแสดงสินค้า ค่าเช่าอุปกรณ์กีฬาบางชนิด เป็นต้น)
- ก. ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ บาท   ข. ๑,๐๐๐ – ๒,๐๐๐ บาท   ค. ๒,๐๐๑ – ๕,๐๐๐ บาท
- ง. ๕,๐๐๑ – ๑๐,๐๐๐ บาท   จ. ๑๐,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท   ฉ. ๒๐,๐๐๑ – ๓๐,๐๐๐ บาท
- ช. ๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป
26. ในอนาคตท่านคิดว่าจะยังเดินทางมาท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ หรือไม่
- ก. ใช่แน่นอน   ข. ไม่ใช่แน่นอน   ค. ไม่แน่ใจ
27. ท่านจะแนะนำให้ผู้อื่นมาเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน ๑ หรือไม่
- ก. ใช่แน่นอน   ข. ไม่ใช่แน่นอน   ค. ไม่แน่ใจ

๒.๒ ระดับความสนใจในการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับระดับความสนใจในการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ของท่านมากที่สุด

รูปแบบการท่องเที่ยว	ระดับความสนใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ก. การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ					
ก-๑ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
ก-๒ การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา					
ข. การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม					
ข-๑ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์					
ข-๒ การท่องเที่ยววัฒนธรรมและประเพณี					
ข-๓ การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท					

รูปแบบการท่องเที่ยว	ระดับความสนใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ค. การท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ					
ค-๑ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ					
ค-๒ การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา					
ค-๓ การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์วัฒนธรรมกลุ่มน้อย					
ค-๔ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา					
ค-๕ การท่องเที่ยวแบบผจญภัย					
ค-๖ การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์/ฟาร์มสเตย์					
ค-๗ การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว					
ค-๘ การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม					

ส่วนที่ ๓ ปัญหาที่ท่านพบในการเดินทางมาท่องเที่ยวยังกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ๑ คืออะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ ๔ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

***** ขอขอบพระคุณที่ท่านได้สละเวลาตอบแบบสอบถามนี้*****

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายเจริญฤทธิ์ สงวนสัตย์
วัน เดือน ปีเกิด	๕ ตุลาคม ๒๕๐๓
ประวัติการศึกษา	มัธยมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย เชียงใหม่ ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า)
ประวัติการทำงาน โดยย่อ	พ.ศ.๒๕๒๗ นักการข่าว ๓ กรมประมงลุ่มข้าวกลาง ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครอง ๓) อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย พ.ศ.๒๕๔๔ จำจังหวัด (เจ้าพนักงานปกครอง ๗) ที่ทำการปกครองจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.๒๕๔๕ ผู้ตรวจการส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ (เจ้าพนักงานปกครอง ๗) ที่ทำการปกครองจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.๒๕๔๕ ท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๕๒ ท้องถิ่นจังหวัดชลบุรี พ.ศ. ๒๕๕๔ ผู้ตรวจราชการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๕ รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การเศรษฐกิจ

เรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยวของ

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือ ตอนบน 1

ผู้วิจัย นายเจริญฤทธิ์ สงวนสัตย์ หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 57

ตำแหน่ง รองผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูง มีบทบาทความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยอย่างมาก เป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศ การสร้างงาน และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 17 เมษายน 2552 ให้การท่องเที่ยวเป็นวาระแห่งชาติ (National Agenda) ทั้งนี้ เพื่อให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆ และเกิดการเติบโตอย่างมีคุณภาพ ยั่งยืน สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก และโดยที่โครงสร้างการตลาดและแนวโน้มการท่องเที่ยวโลก มีการเปลี่ยนแปลง ได้แก่

1. การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว กล่าวคือ องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: UNWTO) ได้พยากรณ์ว่า เมื่อถึงปี พ.ศ. 2563 จะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจำนวน 1,600 ล้านคน ภูมิภาคที่มีแนวโน้มเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม คือ ภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก และกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
  2. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการตลาด คือ กลุ่มประเทศ BRIC (บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน) มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีศักยภาพในการส่งออกนักท่องเที่ยวในอนาคต
  3. การแข่งขันด้านการท่องเที่ยวสูงขึ้น
  4. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลก คือ นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น
  5. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ นักท่องเที่ยวรุ่นใหม่มีแนวโน้มที่จะใช้ข้อมูลท่องเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ตเพื่อทำการสืบค้น และเปรียบเทียบราคามากขึ้น
- นอกจากนั้น ในภาพรวมนักท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนี้

1. พฤติกรรมผู้บริโภคปรับเปลี่ยนไปตามสภาพเศรษฐกิจ กล่าวคือ ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวัง

2. นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวระยะใกล้ โดยอาจเลือกเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศหรือภายในภูมิภาคเดียวกันมากขึ้น

3. นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มสนใจการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Spiritual Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) เป็นต้น

4. กระแสของความสนใจและใส่ใจในสุขภาพและการออกกำลังกาย ทำให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) มีแนวโน้มได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว

5. กระแสความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิม กำลังได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว และมีแนวโน้มมากขึ้น

สำหรับการท่องเที่ยวของประเทศไทยแม้ต้องเผชิญกับความเสี่ยงและวิกฤตในหลายด้าน แต่มีความได้เปรียบด้านการท่องเที่ยว มีทรัพยากร พื้นฐานด้านการท่องเที่ยวหลากหลายกระจายอยู่ในทุกจังหวัด และมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีความสวยงามติดระดับโลก มีเอกลักษณ์ต่างจากภูมิภาคอื่น

ทั้งนี้ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ซึ่งเป็นที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทั้งในระดับชาติและนานาชาติ และเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงไปยังกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง ปัจจัยดึงดูดการท่องเที่ยว ได้แก่ จุดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติ ป่าเขา ศิลปวัฒนธรรม และความเป็นมิตรไมตรีของคนในพื้นที่

จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดรวมชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาเยือนภาคเหนือตอนบนมีทั้งสิ้น ประมาณ 7.05 ล้านคนต่อปี กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีสัดส่วนสูงสุดคิดเป็นร้อยละ 65 หรือคิดเป็นจำนวนนักท่องเที่ยวประมาณ 4.5 ล้านคนต่อปี ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่สำคัญ ได้แก่ ยุโรป (เยอรมัน ฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร) ร้อยละ 46 เอเชีย (ญี่ปุ่น ไต้หวัน สิงคโปร์) ร้อยละ 22 และสหรัฐอเมริกา ร้อยละ 15

ด้านรายได้จากการท่องเที่ยวนั้น มีรายได้และจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดเมื่อเทียบกับกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนทั้งหมด โดยในปี 2553 ภาคเหนือตอนบนมีรายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ 59 ล้านบาทต่อปี กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 มีสัดส่วนของรายได้สูงสุดคิดเป็นประมาณร้อยละ 71 ของรายได้จากการท่องเที่ยวภาคเหนือตอนบนทั้งหมด หรือมีรายได้ประมาณ

42.2 ล้านบาท จังหวัดท่องเที่ยวหลักที่สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวสูงในกลุ่มภาคเหนือตอนบน 1 ได้แก่ เชียงใหม่ ร้อยละ 67 รองลงมาได้แก่ ลำปาง ร้อยละ 2 และแม่ฮ่องสอน ร้อยละ 1.7

แม้ว่าการท่องเที่ยวจะสร้างรายได้จำนวนมาก แต่ก็ไม่สามารถกำหนดได้ว่ารายได้ที่เพิ่มขึ้นนั้นกระจายไปสู่กลุ่มใด และมีความเท่าเทียมกันหรือไม่ รวมถึงจะสามารถพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนได้อย่างไร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการพัฒนากการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน และศึกษาถึงการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 เพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 หรือประยุกต์ใช้สำหรับหน่วยงานหรือองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1
2. การศึกษารูปแบบการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและขนาดตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.1 กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาแนวทางการพัฒนากการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมกการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ตามกรอบแนวคิดเรื่องรูปแบบการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ผู้ประกอบการธุรกิจการกท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ ผู้ประกอบการธุรกิจการกท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม และ ผู้ประกอบการธุรกิจการกท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.2 กลุ่มที่ใช้ในการศึกษาการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้ใช้บริการการกท่องเที่ยว หรือนักกท่องเที่ยว ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

2. ขอบเขตเนื้อหา

จำแนกตามกลุ่มการกท่องเที่ยว 3 รูปแบบ คือ การกท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ การกท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม และการกท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ ภายใต้กรอบแนวคิด 7 Green concepts และรูปแบบการกระจายรายได้จากการกท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ใน 7

กลุ่ม คือ ค่าที่พัก ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าบริการท่องเที่ยวในพื้นที่ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก และค่าใช้จ่ายอื่นๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย การพัฒนาการท่องเที่ยวภาคเหนือ และการพัฒนาการท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 รวมถึงข้อมูลการกระจายรายได้การท่องเที่ยว
2. สร้างแบบสอบถาม
3. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เครื่องมือ คือ แบบสอบถาม สอบถามผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 และผู้ใช้บริการการท่องเที่ยว
4. วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการศึกษา ซึ่งหากข้อมูลจากแบบสอบถามมีความผิดพลาด จะเก็บรวบรวมเพิ่มเติมให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา
5. จัดทำและนำเสนอรายงาน

ผลการวิจัย

ภาคเหนือตอนบนมีบทบาททางด้านการท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เนื่องจากมีความได้เปรียบของธรรมชาติ วัฒนธรรมล้านนา ความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมเยือนภาคเหนืออย่างต่อเนื่อง ประกอบกับความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนที่ตั้งของภาคเหนือสามารถเชื่อมโยงการคมนาคมกับประเทศเพื่อนบ้าน และจากการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนต่อการพัฒนาและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 พบว่าความต้องการหรือข้อเสนอแนะที่มีต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวยังมีไม่ต่อเนื่อง การประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มเป้าหมายยังมีน้อย ทำให้อุปสงค์ด้านการท่องเที่ยวมีไม่สม่ำเสมอ อีกทั้งระบบขนส่งสาธารณะยังไม่ได้มาตรฐาน ไม่สะดวกในการใช้บริการ ทำให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวต้องใช้รถส่วนตัว อันมีผลกระทบต่อจราจรในเขตเมือง เนื่องจากจำนวนรถยนต์ส่วนตัวมากขึ้น ตลอดจนวัฒนธรรมวิถีชีวิต ที่เริ่มขาดเอกลักษณ์ที่เป็นเสน่ห์ของล้านนา เนื่องจากคนในพื้นที่ไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ และยังไม่มีการส่งเสริมที่มากพอ ดังรายละเอียดดังนี้

1. สักยภาพการท่องเที่ยว

ศักยภาพการท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนบน 1 มีความได้เปรียบของธรรมชาติ เช่น มีทัศนียภาพทิวเขาที่สวยงามสลบซับซ้อน มีเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมล้านนาที่โดดเด่น มีเสน่ห์โบราณสถานเมืองเก่าทางประวัติศาสตร์สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่ มีความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว มีผู้ประกอบการภาคการท่องเที่ยวที่มีความรู้ ความสามารถในการจัดการการท่องเที่ยวและมีประสบการณ์สูง แม้จะกระจุกตัวอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นศูนย์กลางของกลุ่มจังหวัด ที่มีที่ตั้งเหมาะสมและมีโครงข่ายการคมนาคมเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ในหลายเส้นทาง พร้อมทั้งจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงได้ ทำให้ภาคการท่องเที่ยวสามารถสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างหลากหลาย

2. สภาพปัญหาการท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนบน 1 แยกได้เป็น 5 ประเด็นหลักคือ

2.1 ปัญหาด้านอุปทานทางการท่องเที่ยว ได้แก่ การเพิ่มจำนวนมากเกินไปของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะช่วงฤดูการท่องเที่ยว ทำให้เกิดปัญหาอุปทานส่วนเกิน และไม่มีมาตรการควบคุม ขาดการทำการตลาดสำหรับช่วงนอกฤดูการท่องเที่ยว ทั้งการประชาสัมพันธ์ และการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความต่อเนื่องของอุปสงค์ และการแข่งขันทางด้านราคาระหว่างผู้ประกอบการ

2.2 ปัญหาการพัฒนาสถานที่และสินค้าของการท่องเที่ยว ได้แก่ การตามกระแสของตลาดหรือวัฒนธรรมต่างชาติมากเกินไป ทำให้สูญเสียเอกลักษณ์ซึ่งเป็นจุดขายของการท่องเที่ยว ขาดการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัด โบราณสถาน รวมถึงหมู่บ้านชาวเขาหรือชนเผ่าต่างๆ และขาดการรวบรวมข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อให้สะดวกแก่ผู้ใช้ข้อมูล

2.3 ปัญหาด้านบุคลากรการท่องเที่ยว ประกอบด้วย มัคคุเทศก์ที่สามารถพูดภาษาต่างประเทศที่กำลังเป็นที่ต้องการของตลาดไม่เพียงพอ บุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพกระจุกตัวอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ และบุคลากรของศูนย์ท่องเที่ยวของบางจังหวัดไม่เข้าใจเรื่องการท่องเที่ยว ไม่สามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.4 ปัญหาสิ่งแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน ได้แก่ ปัญหาควันไฟจากการเผาป่าช่วงฤดูแล้ง (เดือนมีนาคม – พฤษภาคม) ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมทำให้เสน่ห์ของวัฒนธรรมล้านนาลดน้อยลง ไม่ได้ดูแลสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง และระบบการคมนาคมและระบบขนส่งมวลชนยังไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงปัญหาการจราจรในเขตเมืองที่มากขึ้น

2.5 ปัญหาด้านนโยบายการท่องเที่ยว ได้แก่ ความไม่ต่อเนื่องของนโยบายการท่องเที่ยว ความไม่ร่วมมือทำงานของทั้งภาครัฐทั้งในส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่น สมาคมธุรกิจ และผู้ประกอบการ ทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดสรรและการใช้งบประมาณของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวบางพื้นที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการ ไม่สามารถบูรณาการเพื่อทำให้เกิดผลในภาพรวมได้ และการไม่ได้รับการแก้ไขปัญหการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความเชื่อมั่น และไม่ให้ความร่วมมือในการทำงาน

3. ความต้องการในการสนับสนุนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

3.1 ข้อเสนอแนะในภาพรวมของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ที่สำคัญคือ ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการพัฒนามาตรฐานของระบบขนส่งสาธารณะ และการส่งเสริมให้รักษาวัฒนธรรม/วิถีชีวิต ที่เป็นเสน่ห์ของล้านนาอย่างจริงจัง

3.2 ข้อเสนอแนะเฉพาะพื้นที่ ซึ่งเกิดขึ้นในพื้นที่ของจังหวัดลำปาง ลำพูน และแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย ด้านความต้องการด้านบุคลากร ในประเด็นต้องการเพิ่มจำนวนบุคลากรภาคบริการท่องเที่ยว พัฒนาศักยภาพบุคลากรในภาคบริการท่องเที่ยวด้านทักษะภาษา ความรู้และทักษะการให้บริการ และปลูกฝังจิตสำนึกในการให้บริการ การเป็นเจ้าบ้านที่ดี ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ต้องการให้ปรับปรุงถนน /เส้นทางคมนาคม โดยเฉพาะเส้นทางเชื่อมต่อจากแหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดใหญ่ไปแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดใกล้เคียง และพัฒนาป้ายบอกทางที่ยังมีไม่เพียงพอ และการพัฒนาความรู้และทักษะของนักลงทุนนักธุรกิจในพื้นที่

ข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

กลยุทธ์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและการกระจายรายได้การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาการท่องเที่ยว และแนวทางการจัดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย

1.1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการท่องเที่ยว

1.2 กลยุทธ์การพัฒนาและฟื้นฟูทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

1.3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

1.4 การพัฒนาสินค้าบริการ ปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวและการส่งเสริม

การตลาด

1.5 โครงการร่วมทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน

1.6 การปรับระบบบริหารจัดการของภาครัฐ ภาคประชาชนและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

2. การพัฒนาและกระจายรายได้การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

2.1 ดำเนินการพัฒนาเพิ่มมูลค่าและคุณค่า การตลาดและการสื่อสาร และสร้างการมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ โดยเริ่มจากการค้นหาจุดแข็งของพื้นที่ และศักยภาพของสินค้าและบริการ (Tourism Products) ดำเนินการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ และออกแบบ รวมถึงพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว พร้อมทั้งจัดทำแผนทางการตลาด และแผนติดตามประเมินผล เพื่อให้การนำไปสู่การปฏิบัติเกิดประสิทธิผล

2.2 ผลักดันให้เกิดการบูรณาการการทำงานที่แท้จริง โดยการกำหนดภารกิจของสำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 (Office of Strategic Management Upper Northern Region 1 : OSM 1) โดยให้เป็นหน่วยรับผิดชอบการบูรณาการแผนงาน / งบประมาณในการดำเนินการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 (จังหวัดเชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน)

2.3 เพิ่มบทบาทของสำนักงานพัฒนาพิงคนคร (องค์การมหาชน) ตามพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งสำนักงานพัฒนาพิงคนคร (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2556 เพื่อให้สามารถส่งเสริมสนับสนุนเชื่อมโยง บูรณาการทำงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1

2.4 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมจัดการการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนในพื้นที่ กับหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ภายใต้พื้นที่ช้อนทับ โดยการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อบริหารจัดการระหว่างเขตพื้นที่นี้เป็นการเฉพาะ เช่นเดียวกับการบริหารจัดการโครงการหลวง ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับของ คณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” (กปร.)

2.5 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบขนส่งและโลจิสติกส์สาธารณะของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ 1 รวมถึงส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมใหม่ๆ ของแต่ละจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 เพื่อสร้างจุดขายใหม่ดึงดูดนักท่องเที่ยว

2.6 พัฒนาคูณภาพสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว เช่น สินค้า OTOP สินค้า SMEs ให้ตรงกับความต้องการของตลาด

2.7 ส่งเสริมการสร้างความร่วมมือจากชุมชนในพื้นที่ ทั้งประโยชน์ทางตรง และส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุนชุมชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน